

Διερεύνηση του Κοινωνικού και Παιδαγωγικού Ρόλου
του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου

Πανελλαδική Έρευνα με τις Απόψεις Γονέων και Εκπαιδευτικών

Η ερευνητική ομάδα

Δημουλάς Κωνσταντίνος (ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ)

Κωνσταντίνου Χαράλαμπος (Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων)

Μιχαλοπούλου Καίτη (Πάντειο Πανεπιστήμιο)

Μπουκουβάλας Κωνσταντίνος (ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ)

Χατζηδημητρίου Ευστράτιος (ΙΠΕΜ-ΔΟΕ)

Γεωργόπουλος Σωτήριος(ΙΠΕΜ-ΔΟΕ)

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΣΥΝΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΣ
ΕΡΓΑΤΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ (ΙΝΕ)

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ -ΜΕΛΕΤΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΚΗΣ
ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ (ΙΠΕΜ)

Διερεύνηση του Κοινωνικού και Παιδαγωγικού Ρόλου
του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου

Πανελλαδική Έρευνα με τις Απόψεις Γονέων και Εκπαιδευτικών

Χαράλαμπος Κωνσταντίνου

Αθήνα 2007
ΙΝΕ/ΓΣΕΕ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος Γιάννης Παναγόπουλος Πρόεδρου ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ.....	9
Πρόλογος Δημήτρης Μπράτης Πρόεδρου Δ.Ο.Ε.....	11
Αντί Εισαγωγής	13

1. ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

1.1. Ενωσιολογική και θεωρητική επισκόπηση του θεσμού του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου. Η ευρωπαϊκή εμπειρία.....	17
1.2. Η εμφάνιση του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου στην ελληνική εκπαιδευτική πραγματικότητα	21
1.2.1. Η θεσμοθέτηση του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου. Σχολεία Διευρυμένου Ωραρίου και Πιλοτικά Ολοήμερα Δημοτικά Σχολεία (1998-2002).....	24
1.2.1.1. Σχολεία Διευρυμένου Ωραρίου.....	26
1.2.1.2. Πιλοτικά Ολοήμερα Δημοτικά Σχολεία.....	26
1.2.2. Εξέλιξη του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου. Προαιρετικά Ολοήμερα Δημοτικά Σχολεία και Πειραματικά Ολοήμερα Δημοτικά Σχολεία (2002-2007).....	27
1.2.3. Σκοποί, στόχοι και πλαίσιο λειτουργίας του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου.....	30
1.2.4. Ανασκόπηση των ερευνών για το Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο.....	34

2. ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ

2.1. Ερευνητικές υποθέσεις σε σχέση με το ερωτηματολόγιο των γονέων.....	41
2.2. Ερευνητικές υποθέσεις σε σχέση με το ερωτηματολόγιο των εκπαιδευτικών.....	42

3. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

3.1. Το αντικείμενο και οι κύριοι στόχοι της έρευνας.....	45
3.2. Γενικά χαρακτηριστικά της μεθόδου	45
3.3. Οι ερευνητικές τεχνικές.....	45
3.3.1. Το ερωτηματολόγιο των γονέων.....	46
3.3.2. Το ερωτηματολόγιο των εκπαιδευτικών.....	47
3.4. Ο σχεδιασμός και η διεξαγωγή των ερευνών.....	48
3.4.1. Το δειγματοληπτικό σχέδιο.....	48
3.4.2. Το πεδίο.....	49
3.4.3. Η έρευνα-πλότος.....	50
3.4.4. Διαχείριση δεδομένων και επεξεργασία.....	50
3.4.5. Μη απόκριση.....	50

4. ΑΝΑΛΥΣΗ - ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΩΝ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

4.1. Αξιολόγηση και ερμηνεία των ευρημάτων του ερωτηματολογίου των γονέων.....	53
4.1.1. Δημογραφικά χαρακτηριστικά των υποκειμένων της έρευνας.....	53
4.1.2. Αξιολόγηση και ερμηνεία των ευρημάτων σε σχέση με τις δώδεκα (8) επιμέρους ερευνητικές υποθέσεις.....	54
4.1.3. Συνολική αξιολόγηση και ερμηνεία των ευρημάτων σε σχέση με την κεντρική ερευνητική υπόθεση.....	60
4.2. Αξιολόγηση και ερμηνεία των ευρημάτων του ερωτηματολογίου των εκπαιδευτικών.....	61
4.2.1. Δημογραφικά χαρακτηριστικά των υποκειμένων της έρευνας.....	61
4.2.2. Αξιολόγηση και ερμηνεία των ευρημάτων σε σχέση με τις δώδεκα (12) επιμέρους ερευνητικές υποθέσεις.....	62
4.2.3. Συνολική αξιολόγηση και ερμηνεία των ευρημάτων σε σχέση με την κεντρική ερευνητική υπόθεση.....	70

4.3. Συνολική και συγκριτική αξιολόγηση και ερμηνεία των ευρημάτων από τα δύο ερευνητικά ερωτηματολόγια.....	72
4.4. Τελικές διαπιστώσεις.....	82

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Νόμοι, υπουργικές αποφάσεις, εγκύκλιοι.....	85
Έρευνες για το Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο.....	86

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

I. Ερωτηματολόγια.....	89
II. Πίνακες	127

Πρόλογος

Σε μία εποχή ραγδαίων κοινωνικό-οικονομικών αλλαγών όπου οι τεχνολογίες των πληροφοριών, ο περιορισμός των αρμοδιοτήτων του έθνους-κράτους και η έντονη κινητικότητα του κεφαλαίου και της εργασίας αναδεικνύονται σε κρίσιμα πολιτικά και κοινωνικά διακυβεύματα, ο ρόλος και η σημασία της εκπαίδευσης είναι καθοριστικός για την κοινωνικό-οικονομική ανάπτυξη και για τη διαφύλαξη της κοινωνικής συνοχής.

Προκειμένου να ανταποκριθεί η κοινωνία μας στις σύγχρονες προκλήσεις είναι αναγκαίο - όσο ποτέ άλλοτε - να παράγει και να θέτει σε εφαρμογή τα αποτελέσματα της πρωτογενούς επιστημονικής γνώσης και να διαθέτει άρτια εκπαιδευμένα και εξειδικευμένα επιστημονικά στελέχη, τα οποία εφαρμόζοντας στην παραγωγή την επιστημονική γνώση, συμβάλλουν καθοριστικά στην κοινωνική ανάπτυξη της χώρας. Κάτι τέτοιο προϋποθέτει ότι η εκπαίδευση αποτελεί βασική προτεραιότητα για την πολιτεία από τα πρώτα χρόνια της ζωής των πολιτών.

Δεν υπάρχει αμφιβολία, ότι η πρωτοβάθμια εκπαίδευση **δημιουργεί τις βάσεις για την ανάπτυξη της ευρύτερης μαθησιακής ικανότητας των παιδιών αλλά και για την διάπλαση των αξιών και των αρχών τους**. Στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση τα παιδιά εξοικειώνονται με τις γνώσεις, στις οποίες βασιζεται κάθε μεταγενέστερη μάθηση και η αξία τους είναι αναντικατάστατη για τη μετέπειτα εκπαιδευτική και επαγγελματική πορεία του ατόμου.

Το Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο που λειτουργεί στη χώρα μας από το 1998 αποτελεί ένα καινοτομικό θεσμό που παρέχει πολύπλευρες εκπαιδευτικές και κοινωνικές υπηρεσίες κυρίως στους μαθητές που οι γονείς τους εργάζονται. Ωστόσο από τις απόψεις που διατυπώνονται στη δημόσια συζήτηση για τις υπηρεσίες και τον τρόπο λειτουργίας του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου προκύπτει ότι αυτό υπολείπεται κατά πολύ από τις απαιτήσεις των γνωστικών και παιδαγωγικών του στόχων.

Εννέα χρόνια μετά την έναρξη της λειτουργίας του η ΓΣΕΕ θεωρεί ότι είναι ανάγκη να μελετηθεί η μέχρι τώρα πορεία του σε συστηματική βάση, να εντοπιστούν τα κενά και οι ελλείψεις του τεκμηριωμένα και να δρομολογηθούν εκείνες οι πολιτικές που θα αναβαθμίσουν το ρόλο του.

Το Ινστιτούτο Εργασίας της ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ, συνεπές με τον καταστατικό σκοπό του για επιστημονική έρευνα και τεκμηρίωση των θέσεων των συνδικάτων και ειδικότερα της ΓΣΕΕ, με τη συνεργασία του ΠΙΕΜ-ΔΟΕ υλοποίησε μία πανελλαδικής εμβέλειας έρευνα για τον κοινωνικό και παιδαγωγικό ρόλο του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου όπως τον αντιλαμβάνονται οι γονείς και οι εκπαιδευτικοί. Σκοπός

αυτής της έρευνας είναι να διαπιστωθεί το είδος και το εύρος των αναγκών που καλύπτει το Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο και να αναδειχθούν οι απόψεις και οι επιθυμίες των γονέων και των εκπαιδευτικών για τις υπηρεσίες που παρέχει ο θεσμός ώστε ο διάλογος για τις αλλαγές και τις βελτιώσεις που θα πρέπει να γίνουν να στηρίζεται σε κατά το δυνατό αντικειμενικά δεδομένα.

Ευελπιστώντας ότι και αυτή η έρευνα του ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ θα επιτελέσει το ρόλο της προς όφελος των εργαζομένων, θα ήθελα εκ μέρους της Διοίκησης του να εκφράσω τις ευχαριστίες μου στην ερευνητική ομάδα, τους γονείς και τους εκπαιδευτικούς που ανταποκρίθηκαν και συμπλήρωσαν τα ερωτηματολόγια, τους διευθυντές των σχολείων που διευκόλυναν την ερευνητική διαδικασία και την ηγεσία του ΥΠΕΠΘ που ενέκρινε τη διεξαγωγή της μέσω των σχολείων.

Γιάννης Παναγόπουλος
Πρόεδρος ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ

Πρόλογος

Ζούμε σε μια εποχή συναρπαστικών αλλαγών. Η τεχνολογική επανάσταση, η επιστημονική πρόοδος, οι νέες ταχύτητες στη διάχυση της πληροφορίας τα αλλάζουν όλα.

Οι αλλαγές αυτές, αναπόφευκτα, επιδρούν στις κοινωνικές δομές και στους θεσμούς όπως είναι η οικογένεια και το σχολείο.

Οι μεταβολές στη δομή και στα χαρακτηριστικά της οικογένειας, το αίτημα για άμβλυνση των ανισοτήτων και για παροχή ποιοτικής εκπαίδευσης, η ανάγκη για ένα σχολείο προσαρμοσμένο στις ανάγκες των μαθητών, **επιβάλλουν μεταρρυθμίσεις** στα εκπαιδευτικά συστήματα και ιδιαίτερα στον τρόπο λειτουργίας των σχολικών μονάδων.

Το ερώτημα που προβάλλει επιτακτικά στις μέρες μας είναι: Ποιες είναι οι γνώσεις, οι ικανότητες και οι δεξιότητες που απαιτεί η σημερινή κοινωνία και η ζωή; Τι πρέπει να μάθουμε στα παιδιά μας για να μπορέσουν να λειτουργήσουν ως πολίτες στον αιώνα που διανύουμε; Με ποιο σχολείο, με ποιο πρόγραμμα, με ποιον εκπαιδευτικό και με ποια μέσα παρεμβαίνουμε για να διαμορφώσουμε τον αυριανό Έλληνα πολίτη, πολίτη της Ευρώπης, πολίτη του κόσμου;

Στόχος και όραμά μας είναι ένα σχολείο σύγχρονο, ανοιχτό στην κοινωνία και τη ζωή, δημοκρατικό στην οργάνωση και τη δομή του, ένα σχολείο δημιουργικό, ανθρώπινο, ικανό να αναπτύξει την κριτική σκέψη του μαθητή και να του εμφυσήσει την αγάπη για το περιβάλλον, τον πολιτισμό και τη ζωή. Ένα σχολείο που να μπορεί να διαμορφώσει έναν ελεύθερο, υπεύθυνο, διεκδικητικό, κριτικά σκεπτόμενο και κοινωνικά συμμετέχο πολίτη. Ένα σχολείο της Παιδείας και του πολιτισμού. Γιατί όπως έλεγε και η αείμνηστη Μελίνα: «Αν πετύχουμε την ευαισθητοποίηση του παιδιού στον πολιτισμό θα δημιουργηθεί μια άλλη κοινωνία, μια άλλη νοοτροπία, μια άλλη πολιτική**».**

Το πώς οραματίστηκε ο κλάδος μας το Ολοήμερο σχολείο περιγράφεται στις αποφάσεις της έκτακτης Γενικής Συνέλευσης του κλάδου μας που έγινε στις 21 και 22 Μαρτίου του 1985 στην Αθήνα.

«...Εκτίμηση της Γ.Σ. της Δ.Ο.Ε. είναι ότι το Ν/Σ κάτω από τις παρούσες κοινωνικο-οικονομικές συνθήκες, αποτελεί τη μόνη ρεαλιστική πρόταση, που στοχεύει και μπορεί να ανοίξει προοπτική για τη δημιουργία ενός σχολείου δημοκρατικού, ανοιχτού στην κοινωνία και τη ζωή, να αμβλύνει το καθεστώς των ανισοτήτων και των διακρίσεων στην Εκπαίδευση και να οδηγήσει στην ωρίμανση των συνθηκών για τη μετάβαση σ' ένα «ολοήμερο» λαϊκό 9χρονο βασικό σχολείο, στο οποίο θα

εξασφαλίζονται ίσες ευκαιρίες μόρφωσης σ' όλα τα παιδιά, ανεξάρτητα από την κοινωνικο-οικονομική κατάσταση της οικογένειάς τους...

Με την πρόβλεψη της εσωσχολικής βοήθειας, την άθληση, τις αθλητικές, καλλιτεχνικές κλπ. εκδηλώσεις το σχολείο θα μετατραπεί σε ζωντανή αγορά του δήμου, σε ζωντανό πολιτιστικό κύτταρο της γειτονιάς και του χωριού.»

Το ολοήμερο σχολείο εξακολουθεί να είναι μια πρόκληση. Είναι το σχολείο με προοπτική **στη γνώση, στη δράση και στη δημιουργία**. Είναι το **δυναμικό** σχολείο, που θέλει να αποκολληθεί από τη στατικότητα και να δώσει την ευκαιρία στους μαθητές να ξεδιπλώσουν το πολύπλευρο ταλέντο τους **στην κατάκτηση των γνώσεων, των αξιών και των δεξιοτήτων, με προσωπική συμμετοχή**. Δεν είναι ένα σχολείο φύλαξης των μαθητών, ούτε ένα παρατεταμένο φροντιστήριο, για ενίσχυση μόνο του γνωστικού τομέα. Πρόκειται για μια **ΒΙΩΜΑΤΙΚΗ** παρουσία της σχολικής κοινότητας, όπου το παιδί αισθάνεται ελεύθερο να μάθει, να δημιουργήσει, να οικοδομήσει και να αξιολογήσει ταυτόχρονα το δικό του έργο! **Είναι ένα σχολείο ανοιχτό, δημοκρατικό, αντιαυταρχικό, ένα σχολείο δράσης**. Σ' αυτό το σχολείο ο εκπαιδευτικός δεν είναι πια **μεταδότης της γνώσης, παντογνώστης, πάνσοφος και κινητή εγκυκλοπαίδεια**. Ο δάσκαλος δεν διδάσκει με τον παραδοσιακό τρόπο, αλλά **κινητοποιεί και δραστηριοποιεί** τους μαθητές του ώστε να κατακτήσουν τις γνώσεις με προσωπική συμμετοχή, μέσα από την ομάδα. Στόχος αυτού του ολοήμερου σχολείου είναι να δημιουργήσει **ελεύθερους και υπεύθυνους πολίτες, με κριτική, δημιουργική, και διαλεκτική σκέψη**. Απώτερος στόχος του είναι να ισχυροποιήσει ο μαθητής τις γνώσεις, τις αξίες και τις δεξιότητες, που θα τον αυτοολοκληρώσουν και θα τον εξανθρωπίσουν, ώστε να ζήσει σε πνεύμα **κοινωνικής ειρήνης, πάντα διεκδικητικός και με απόλυτο σεβασμό στις αξίες της ελευθερίας, της ισότητας, της δικαιοσύνης, της ειρήνης, με ανεκτικότητα στην προσωπικότητα των άλλων**.

Ένα σχολείο στο οποίο θα κυριαρχεί η μορφωτική παιδαγωγική του διάσταση. Γιατί για μας «Τα σχολεία είναι θεσμοί που έχουν οικοδομηθεί πάνω στις ιδέες της ποιοτικής δημοκρατίας, της κοινωνικής ευημερίας, της ανθρώπινης αλληλεγγύης και του αγώνα για την ανακάλυψη της αλήθειας και του νοήματος της ζωής». Ένα σχολείο από τη ζωή, με τη ζωή, για τη ζωή. Αυτό το σχολείο οραματιστήκαμε. Αυτό οραματιζόμαστε. Γι' αυτό αγωνιζόμαστε.

Δημήτρης Μπράτης
Πρόεδρος Δ.Ο.Ε.

Αντί Εισαγωγής

Το Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο, με τη σημερινή του μορφή, είναι ένας σχετικά νέος θεσμός στην Ελλάδα και συνιστά προϊόν κοινωνικών, οικονομικών και ευρύτερα πολιτισμικών εξελίξεων. Πρόκειται για ένα μέτρο της ασκούμενης εκπαιδευτικής πολιτικής στο πλαίσιο της λειτουργίας του συμβατού σχολείου, ώστε να αντιμετωπιστούν τα ζητήματα που ανέκυψαν από τη διαφορά που δημιουργήθηκε μεταξύ των παρεχόμενων υπηρεσιών και των προαναφερόμενων εξελίξεων. Με την προσθήκη του νέου θεσμού η πολιτεία εκφράζει τη θέλησή της να προσφέρει μια «κοινωνική υπηρεσία» προς, κυρίως, τους εργαζόμενους γονείς και με την έννοια αυτή να τους αποδεσμεύσει από το πρόβλημα της επίβλεψης των παιδιών τους, ενόσω αυτοί εργάζονται. Παράλληλα, θέλοντας να αξιοποιήσει εκπαιδευτικά το χρόνο παραμονής των μαθητών στο δημοτικό σχολείο, η πολιτεία προέβη στη λήψη εκπαιδευτικών μέτρων που αφορούν, για παράδειγμα, τη διδασκαλία νέων γνωστικών αντικειμένων, νέων εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων, την προετοιμασία των μαθημάτων της επόμενης ημέρας κ.λπ. Με άλλα λόγια, η πολιτεία με τα μέτρα αυτά θέλησε να δώσει παιδαγωγική υπόσταση στην κοινωνική της παροχή. Κατά συνέπεια, ανακύπτει το ερώτημα σε ποιο βαθμό υλοποιούνται οι παραπάνω στόχοι σε επίπεδο κοινωνικό και παιδαγωγικό.

Από την έναρξη της λειτουργίας του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου το 1998, έχουν συντελεστεί σημαντικές αλλαγές στο περιεχόμενο, τον τρόπο οργάνωσης και τη διοίκησή του. Πολλές φορές εκφράζονται διαμαρτυρίες ότι με τον τρόπο που λειτουργεί υποβαθμίζεται σε ρόλο φορέα φύλαξης των παιδιών, υπονομεύοντας την παιδαγωγική - εκπαιδευτική του διάσταση και το όραμα για ένα ισότιμο ανοιχτό για όλους σχολείο. Από την άλλη, οι εργαζόμενοι γονείς, δέσμοι των εξαντλητικών εργασιακών ρυθμών προσδοκούν ένα δημόσιο σχολείο όπου τα παιδιά τους θα μαθαίνουν, θα είναι ασφαλή και θα απασχολούνται δημιουργικά μέχρι την επιστροφή τους στο σπίτι. Πολύ συχνά αυτές οι δύο αντιλήψεις εμφανίζονται ως αλληλοαναιρούμενες και στην καθημερινή πρακτική (συνήθως κατά την έναρξη της σχολικής χρονιάς) δημιουργούνται εντάσεις και αντιπαραθέσεις μεταξύ γονέων και εκπαιδευτικών. Ενδεχόμενα αυτές οι «αντιθέσεις» να ενισχύονται από τον ταχύ ρυθμό επέκτασης του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου μετά το 2002. Ως συνέπεια της σύντομης και σχετικά απρογραμματίστης γενίκευσης του θεσμού παρουσιάζονται κάθε χρόνο λειτουργικά και οργανωτικά κενά, ελλείψεις στην υλικοτεχνική υποδομή, «εκπτώσεις» στο παιδαγωγικό του περιεχόμενο και προβλήματα αναφορικά με το εργασιακό καθεστώς των εκπαιδευτικών. Αυτά τα ζητήματα προβάλλονται κατά τελετουργικό τρόπο κάθε χρόνο, χωρίς όμως να συντελείται μία συστηματική δημόσια συζήτηση

με τη συμμετοχή των γονέων και των εκπαιδευτικών. Πώς αντιμετωπίζουν το Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο οι γονείς που τα παιδιά τους συμμετέχουν σ' αυτό; Επιτυγχάνονται κάποιοι κοινωνικοί και παιδαγωγικοί στόχοι; Τα παιδιά τους αποκτούν πρόσθετες γνώσεις και δεξιότητες ή λειτουργεί ως απλός χώρος φύλαξης; Είναι ικανοποιημένοι από τον τρόπο λειτουργίας του θεσμού;

Παράλληλα και οι εκπαιδευτικοί συζητούν για τον εκπαιδευτικό ρόλο του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου, την οργάνωση και τη λειτουργία του. Όμως από τη συζήτηση απουσιάζει η οργανωμένη και συστηματική άποψη, τόσο των γονέων που είναι σημαντική για κάθε προσπάθεια αξιολόγησης ενός τέτοιου εκπαιδευτικού προγράμματος, όσο και των εκπαιδευτικών που εμπλέκονται στη λειτουργία του. Για το λόγο αυτό τον Μάρτιο του 2006 το Ινστιτούτο Εργασίας της ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ ανέλαβε σε συνεργασία με το Ινστιτούτο Παιδαγωγικών Ερευνών-Μελετών της Διδασκαλικής Ομοσπονδίας Ελλάδας (ΙΠΕΜ-ΔΟΕ) τη διεξαγωγή μιας πανελλαδικής έρευνας για την αξιολόγηση του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου ώστε να αποτυπωθούν με έγκυρο και συστηματικό τρόπο οι απόψεις των εκπαιδευτικών και των γονέων.

Στο πλαίσιο αυτό η έρευνα περιελάμβανε τον σχεδιασμό δύο ερωτηματολογίων, ένα ερωτηματολόγιο που απευθυνόταν στους γονείς των παιδιών που φοιτούν σε Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο και ένα ερωτηματολόγιο που απευθυνόταν στους εκπαιδευτικούς της απογευματινής ζώνης του σχολείου. Ας σημειωθεί ότι, για τη συγκρότηση του ερωτηματολογίου των γονέων αξιοποιήθηκε το αντίστοιχο ερωτηματολόγιο ανάλογου ερευνητικού προγράμματος που διεξήχθη στην Αττική και τη Θεσσαλονίκη από το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ. Τα αποτελέσματά αυτού του προγράμματος παρουσιάστηκαν σε ημερίδα που πραγματοποιήθηκε στις 7 Μαΐου 2003 στη Θεσσαλονίκη και κατατέθηκαν από τη ΓΣΕΕ υπό τη μορφή υπομνήματος στην πολιτική ηγεσία.

Κατεβλήθη προσπάθεια ώστε όλες οι φάσεις του ερευνητικού προγράμματος να είναι αντικείμενο συλλογικής διεπιστημονικής εργασίας της ερευνητικής ομάδας, η οποία συγκροτήθηκε από ερευνητές διαφορετικών γνωστικών αντικειμένων, που εργάζονται στο ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ, το ΙΠΕΜ-ΔΟΕ και το Πανεπιστήμιο. Οι συναντήσεις της ερευνητικής ομάδας ήταν συνεχείς καθ' όλη τη διάρκεια του προγράμματος και οι αποφάσεις για όλα τα ζητήματα συλλογικές και ομόφωνες. Βέβαια αυτό δεν σημαίνει ότι δεν υπήρξε καταμερισμός εργασιών μεταξύ των μελών. Ο χώρος ευθύνης κάθε μέλους της ομάδας εργασίας περιγράφεται συνοπτικά ως εξής:

- Δημουλάς Κώστας: Δρ. Πολιτικών Επιστημών, Επιστημονικός Σύμβουλος στο ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ, επιστημονικός υπεύθυνος του ερευνητικού προγράμματος.
- Κωνσταντίνου Χαράλαμπος: Καθηγητής Σχολικής Παιδαγωγικής στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων. Ιδιαίτερος χώρος ευθύνης του ήταν η διατύπωση του θεωρητικού πλαισίου και των υποθέσεων εργασίας, ο σχεδιασμός και η διαμόρφωση των

ερωτηματολογίων, η ανάλυση και ερμηνεία των αποτελεσμάτων της έρευνας και η συγγραφή της παρούσας έκδοσης.

- Μιχαλοπούλου Καίτη: Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Στατιστικής και Μεθοδολογίας των Κοινωνικών Ερευνών στο Πάντειο Πανεπιστήμιο. Ιδιαίτερος χώρος ευθύνης της ήταν ο σχεδιασμός των ερωτηματολογίων, ο δειγματοληπτικός σχεδιασμός της έρευνας και η συγγραφή του αντίστοιχου κεφαλαίου παρουσίασης της μεθοδολογίας.
- Μπουκουβάλας Κώστας: Στατιστικός, Επιστημονικός Συνεργάτης στο ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ. Ιδιαίτερος χώρος ευθύνης του ήταν η τεχνική και επιστημονική διαμόρφωση και ο σχεδιασμός των ερωτηματολογίων, η επιλογή του δείγματος των σχολείων, η κατασκευή των βάσεων δεδομένων και η στατιστική επεξεργασία και παρουσίαση των αποτελεσμάτων της έρευνας.
- Χατζηδημητρίου Ευστράτιος: Εκπαιδευτικός, μέλος του ΔΣ του ΙΠΕΜ-ΔΟΕ. Ιδιαίτερος χώρος ευθύνης του ήταν ο σχεδιασμός των ερωτηματολογίων, η παροχή και ο έλεγχος του δειγματοληπτικού πλαισίου, η διεξαγωγή της έρευνας-πιλότος, η σύνταξη των επιστολών προς τους διευθυντές και εκπαιδευτικούς των επιλεγμένων στο δείγμα σχολείων και οι προσπάθειες για τη διασφάλιση της συνεργασίας στην έρευνα.
- Γεωργόπουλος Σωτήριος: Εκπαιδευτικός, μέλος του ΔΣ του ΙΠΕΜ-ΔΟΕ. Ιδιαίτερος χώρος ευθύνης του ήταν ο σχεδιασμός των ερωτηματολογίων, η παροχή και ο έλεγχος του δειγματοληπτικού πλαισίου, η διεξαγωγή της έρευνας-πιλότος, η σύνταξη των επιστολών προς τους διευθυντές και εκπαιδευτικούς των επιλεγμένων στο δείγμα σχολείων και οι προσπάθειες για τη διασφάλιση της συνεργασίας στην έρευνα.

Επίσης, στην έρευνα προσέφεραν έργο και τα εξής στελέχη του ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ:

- Κωστάκου Μαρία: Διεκπεραίωσε την αποστολή των ερωτηματολογίων στα επιλεγμένα στο δείγμα σχολεία και μερίμνησε για τη συγκέντρωση και τον έλεγχό τους και την απρόσκοπτη εισαγωγή των δεδομένων από την εταιρεία First Data International. Επίσης, είχε την ευθύνη της εισαγωγής των δεδομένων στη βάση της έρευνας των εκπαιδευτικών.
- Σαλούρος Αντώνης: Διεκπεραίωσε την αποστολή των ερωτηματολογίων στα επιλεγμένα στο δείγμα σχολεία και μερίμνησε για τη συγκέντρωση και τον έλεγχό τους και την απρόσκοπτη εισαγωγή των δεδομένων από την εταιρεία First Data International.

Βέβαια, η εργασία αυτή δεν είναι μόνο προϊόν συλλογικής προσπάθειας των μελών

της ερευνητικής ομάδας και των στελεχών του ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ αλλά κυρίως των εκπαιδευτικών και γονέων που συμμετείχαν στις έρευνες και απάντησαν στα ερωτήματά μας και έτσι συνέβαλλαν αποφασιστικά στην ολοκλήρωσή τους. Σε όλους τους συμμετέχοντες στο ερευνητικό πρόγραμμα εκφράζονται ιδιαίτερες ευχαριστίες.

Καθ. Σάββας Γ. Ρομπόλης
Επιστημονικός Διευθυντής του ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ

1. ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

1.1. Εννοιολογική και θεωρητική επισκόπηση του θεσμού του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου. Η ευρωπαϊκή εμπειρία

Από τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Ελλάδα ήταν από τις τελευταίες που θεσμοθέτησε το Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο, με την έννοια της επέκτασης ή διεύρυνσης του σχολικού προγράμματος πέραν του συμβατού (κανονικού) ωραρίου λειτουργίας του. Πρόκειται για έναν τύπο σχολείου διαφορετικό από αυτό που λειτουργεί σήμερα, δηλαδή το συμβατό, το οποίο καλείται να καλύψει προσδοκίες και ανάγκες που σχετίζονται με τις νέες κοινωνικές, εκπαιδευτικές, πολιτισμικές, οικονομικές και πολιτικές συνθήκες και εξελίξεις.

Η έννοια «Ολοήμερο Σχολείο» είναι γενική στη διεθνή βιβλιογραφία αλλά και στη διεθνή εκπαιδευτική πρακτική με προσδιοριστικά σημεία της το χρόνο παραμονής των μαθητών στο σχολείο, το περιεχόμενο του σχολικού προγράμματος και την υποχρεωτικότητα ή μη του προσφερόμενου προγράμματος. Ανάλογα με το πρόγραμμα λειτουργίας, διακρίνουμε δύο τύπους Ολοήμερων Δημοτικών Σχολείων: το «κλειστό» και το «ανοικτό» Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο. «Κλειστό» χαρακτηρίζεται το δημοτικό σχολείο που λειτουργεί ως το απόγευμα (π.χ. ως τις 15.30) με πρόγραμμα δεσμευτικό για όλους τους μαθητές και «ανοικτό» εκείνο με κανονικό πρόγραμμα μέχρι το μεσημέρι και σημείο αναφοράς τα υποχρεωτικά μαθήματα. Στη συνέχεια ακολουθεί ένα επιπρόσθετο προαιρετικό πρόγραμμα που διαρκεί μέχρι το απόγευμα (π.χ. ως τις 15.30).¹ Αν ήθελε κανείς να προσδιορίσει τη διαφορά του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου από το συμβατό, θα εστίαζε, κυρίως, στα ακόλουθα τρία σημεία: στο ωρολόγιο πρόγραμμα, στην προσθήκη νέων γνωστικών αντικειμένων και νέων δραστηριοτήτων διδακτικού και παιδαγωγικού χαρακτήρα, καθώς και στην αλλαγή της μαθησιακής διαδικασίας.

Η επιχειρηματολογία για την ίδρυση Ολοήμερων Δημοτικών Σχολείων στη διεθνή βιβλιογραφία εστιάζεται περισσότερο στην κοινωνικοπολιτική διάσταση και λιγότερο στην εκπαιδευτική και παιδαγωγική.² Με την έννοια αυτή, το Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο είχε ως κοινωνική αποστολή τη συμβολή του στην αντιμετώπιση και επίλυση κοινωνικών προβλημάτων που είχαν προκύψει από τις νέες κοινωνικές, οικονομικές και πολιτικές εξελίξεις. Συγκεκριμένα, η κοινωνική αποστολή του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου συνίσταται:

1. Πυργιωτάκης, Ι., *Ολοήμερο Σχολείο: Διεθνείς εξελίξεις και η ελληνική περίπτωση*, στο Πυργιωτάκης, Ι. (επιμέλεια), *Ολοήμερο Σχολείο. Λειτουργία και Προοπτικές*, ΥΠ.Ε.Π.Θ.-Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, Αθήνα, 2001: 13-14 και Βιτσιλάκη, Χ., *Κοινωνιολογική, Γνωστική και Εκπαιδευτική θεμελίωση του θεσμού του Ολοήμερου Σχολείου*, Θεσσαλονίκη: Κυριακίδης, 2007: 11-38

2. Μπουζάκης, Σ., *Το Ολοήμερο Σχολείο. Θεωρία και πράξη. Σύγχρονες τάσεις*, στα πρακτικά του Θ' Πανελληνίου Συνεδρίου ΠΟΕΔ-ΔΟΕ, Πάφος, 1995: 40 και Κωνσταντίνου, Χ., *Η λογική και πρακτική λειτουργίας του Ολοήμερου Σχολείου στη Γεωμανία*, στο Δείκτες Εκπαίδευσης, 2^ο τεύχος, Ιωάννινα, 2000: 7.

- στη μέριμνα παραμελημένων στο σπίτι παιδιών, εξαιτίας της απουσίας της εργαζόμενης μητέρας (εμφάνιση προβλημάτων παραβατικότητας, επιρροή και επιβάρυνση Μ.Μ.Ε. κ.λπ.),
- στην παιδαγωγική ενίσχυση της οικογένειας, ιδιαίτερα σε κοινωνικά και πολιτισμικά μειονεκτούσες ομάδες,
- στην ελάφρυνση της οικογένειας από τα «σχολικά βάρη», όπως είναι η προετοιμασία των μαθημάτων της επόμενης ημέρας κ.λπ.

Τα πιο χαρακτηριστικά γνωρίσματα του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου στη διεθνή βιβλιογραφία από παιδαγωγική σκοπιά είναι τα ακόλουθα:³

- εσωτερική και εξωτερική διαφοροποίηση της διδασκαλίας,
- πρακτική εξάσκηση,
- εμπάθυνση και επανάληψη του διδακτικού υλικού,
- προετοιμασία των μαθημάτων της επόμενης ημέρας,
- διευκόλυνση και ενίσχυση των διαπροσωπικών σχέσεων και εμπειριών,
- συνεργασία σχολείου-γονέων,
- ενίσχυση αυτενέργειας και αυτονόμησης του μαθητή κ.λπ.

Όλα αυτά τα μέτρα αποκλήθηκαν αντισταθμιστικά, στο πλαίσιο της λεγόμενης Αντισταθμιστικής Παιδαγωγικής, που αποσκοπούν να παίξουν ένα εξισορροπτικό ρόλο στις οικογενειακές-κοινωνικές ελλείψεις και ανεπάρκειες των μαθητών, οι οποίοι προέρχονται κυρίως από τα χαμηλά κοινωνικά στρώματα. Ωστόσο, στο συγκεκριμένο κοινωνικό ρόλο του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου δόθηκε, ειδικά στο γερμανικό εκπαιδευτικό σύστημα, παιδαγωγικό περιεχόμενο. Με την έννοια αυτή, αξιοποιήθηκαν οι προσφερόμενες παιδαγωγικές δυνατότητες, διαμορφώνοντας προγράμματα που έλαβαν υπόψη τις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα του μαθητή για δημιουργική απασχόληση, ανάπαυση, ανάπτυξη κοινωνικών σχέσεων, αυτονομία, συνεργασία κ.λπ. Για το λόγο αυτό προβλεπόταν η διαμόρφωση ολιγομελών τμημάτων (ομάδες 10 μαθητών), αλλά και η απαλλαγή του σχολείου από το γνωσιοκεντρικό του ρόλο. Δείγμα αυτής της πρακτικής είναι και η εφαρμοζόμενη περιγραφική αξιολόγηση της επίδοσης των μαθητών.

Οφείλουμε στο σημείο αυτό να τονίσουμε ότι ο αριθμός των ολοήμερων και των λεγόμενων «ενιαίων» σχολείων στη Γερμανία αντιπροσώπευε μέχρι το τέλος της δεκαετίας του 1990 μόλις το 4% των κανονικών σχολείων και ότι το κάθε γερμανικό κρατίδιο, λόγω της διοικητικής αυτονομίας που έχει, λειτούργησε τα σχολεία αυτά με διαφοροποιήσεις στην οργάνωση και στη δομή του. Έτσι, εμφανίστηκαν σχολεία

3. Κωνσταντίνου, Χ., 2000: 7-10.

με ενιαίο προμεσημβρινό και μεταμεσημβρινό αναλυτικό πρόγραμμα και άλλα που το μεταμεσημβρινό τους πρόγραμμα ήταν εντελώς ανεξάρτητο από το προμεσημβρινό. Τα περισσότερα, όμως, δημοτικά σχολεία εφάρμοσαν ενιαίο πρόγραμμα για το πρωί και το απόγευμα.⁴

Για την καλύτερη κατανόηση του παιδαγωγικού περιεχομένου παρουσιάζουμε την οργάνωση του προγράμματος σπουδών ενός σε ισχύ Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου στη Γερμανία.⁵

• Σεμινάρια-Ομάδες εργασίας: (μεταξύ της διδασκαλίας και του ελεύθερου χρόνου)

Για ένα εξάμηνο σχηματίζονται ομάδες εργασίας με το ακόλουθο εκπαιδευτικό περιεχόμενο: Μαγειρική, Ποδοσφαίρο, Κεραμική, Πειράματα, Ψάρεμα (τεχνικές ψαρέματος), Χειροτεχνία, Επιτραπέζιο Τένις, Μουσική, Θέατρο, Κουκλοθέατρο, Κολύμβηση, Παραδοσιακοί Χοροί, Μαθήματα Μητρικής Γλώσσας, Συνάντηση με Ιστορικά Πρόσωπα, Περιήγηση Τοπικών Ιστορικών Μνημείων, Οικολογικά θέματα, Οργάνωση Συναυλιών, Μαθήματα Κυκλοφοριακής Αγωγής, Ξένη Γλώσσα, Έκδοση Εφημερίδας-Περιοδικού, Έκθεση Καλού Βιβλίου, Απαγγελία Ποιημάτων. Εδώ εντάσσεται και η μέριμνα για τα αλλοδαπά παιδιά και για τα παιδιά με ειδικές ή μαθησιακές ανάγκες.

- Τα σεμινάρια για την 3η και 4η τάξη αρχίζουν, κατά κανόνα, στις 15.00 και τελειώνουν στις 16.00. Πρέπει στο σημείο αυτό να επισημάνουμε ότι οι γονείς, μέσα από τα εκλεγμένα θεσμικά τους όργανα, έχουν ενεργό συμμετοχή στη διαμόρφωση του ωρολόγιου προγράμματος.
- Οι μαθητές επιλέγουν ένα ή περισσότερα σεμινάρια.
- Η πρώτη και η δεύτερη τάξη είναι απαλλαγμένες από τα μεταμεσημβρινά μαθήματα.

• Προετοιμασία μαθημάτων

Η προετοιμασία των μαθημάτων της επόμενης ημέρας είναι προαιρετική και διαρκεί μέχρι τις 15.00'.

• Ενότητα ελεύθερης απασχόλησης

Σε αρκετά σχολεία εφαρμόζεται ενιαίο πρόγραμμα ελεύθερης απασχόλησης των μαθητών, π.χ. από τις 8.15' μέχρι 9.45', από Δευτέρα-Πέμπτη επιπλέον από 10.55' μέχρι 16.00', Παρασκευή μέχρι 13.30'.

Ωστόσο, η ενότητα ελεύθερη δραστηριοποίηση αποτελεί, κατά κανόνα, τον πυρήνα του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου και διεξάγεται σε άλλο κτίριο. Κάθε αίθουσα

4. Κωνσταντίνου, Χ., 2000: 7-8.

5. Κωνσταντίνου, Χ., 2000: 8-9.

διαθέτει έναν εκπαιδευτικό, ενώ υπάρχουν διαφορετικές αίθουσες για κάθε δραστηριότητα. Οι μαθητές επιλέγουν αυτόνομα τις δραστηριότητες. Μόνο σε ορισμένες δραστηριότητες πρέπει να δηλώνουν υποχρεωτική συμμετοχή. Στην ενότητα αυτή υπάρχει συνεργασία εκπαιδευτικών με τους σχολικούς συμβούλους και ψυχολόγους. Ορισμένες από τις ενότητες-δραστηριότητες έχουν την ακόλουθη μορφή: η εργασία των γονέων μου, η φιλία, η υγεία, η προστασία των ζώων κ.ά. Οι μαθητές, μετά το πέρας του ωρολόγιου προγράμματος (16.00'), μπορούν, με τη σύμφωνη γνώμη των γονέων τους, να αφήσουν τη σχολική τους τσάντα στο σχολείο και σε ειδικά διαμορφωμένες θυρίδες για τον καθένα, έτσι ώστε να μην την μεταφέρουν καθημερινά. Αυτό σημαίνει ότι οι μαθησιακές διαδικασίες ολοκληρώνονται στο σχολείο και, επομένως, οι εκπαιδευτικοί δε χρειάζεται να αναθέτουν στους μαθητές σχολικές εργασίες για το σπίτι.

- Γεύμα

Το γεύμα γίνεται αντικείμενο παιδαγωγικής αξιοποίησης, προκειμένου οι μαθητές να διαμορφώσουν σωστή στάση για τη διατροφή τους (π.χ. βρώση φρούτων κ.λπ.), αλλά και για να ενισχύσουν τις επικοινωνιακές και κοινωνικές σχέσεις μεταξύ τους.

Από τη μέχρι τώρα λειτουργία του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου στη Γερμανία και με βάση σχετικές έρευνες, έχει διαπιστωθεί ότι:

- ο θεσμός του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου έχει μεγάλη και θετική απήχηση στους γονείς,
- οι γονείς συμμετέχουν οικονομικά με μηνιαία συνεισφορά,
- πραγματοποιούνται δραστηριότητες στο σχολείο, στις οποίες συμμετέχουν αυτενεργά και ευχάριστα οι μαθητές (π.χ. ραδιοφωνικές εκπομπές στο ίδιο το σχολείο),
- οι επιστάτες είναι απαραίτητοι, προκειμένου να επιτελούν ποικίλους ρόλους,
- παρά την ύπαρξη ικανοποιητικών χώρων για δραστηριότητες του μαθητή (Βιβλιοθήκη, Γυμναστήριο, Εργαστήρια κ.λπ.), ωστόσο με την πάροδο του χρόνου εμφανίστηκε πρόβλημα χώρων,
- οι δραστηριότητες πρέπει να είναι κοντά στις ανάγκες του μαθητή (κατανοητές και υλοποιήσιμες),
- να είναι υπαρκτή και ουσιαστική η συμμετοχή γονέων (κάποιοι γονείς προσφέρθηκαν να μαγειρέψουν).⁶

6. Κωνσταντίνου, Χ., 2000: 9.

Από τις έρευνες που διεξήχθησαν στη Γερμανία αλλά και διεθνώς διαπιστώθηκε ότι το Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο είχε γενικά θετική απήχηση τόσο στους μαθητές και τους εκπαιδευτικούς όσο και στους γονείς. Ωστόσο, το Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο δέχθηκε και αρνητική κριτική, ότι δηλαδή «σχολειοποίησε» τον ελεύθερο χρόνο των μαθητών, η πολιτεία παρέτεινε την επιρροή της στη διαπαιδαγώγηση των μαθητών, έχει εξελιχθεί σε σχολείο εικαστικών τεχνών κ.λπ.⁷ Πιο αναλυτικά, η αρνητική κριτική εστιάζεται στα ακόλουθα σημεία:

- το Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο οδηγεί στην ενίσχυση της θεσμοθέτησης του ελεύθερου χρόνου, που στη συνέχεια προκαλεί χειραγώγηση του παιχνιδιού, της μάθησης και των εμπειριών, καθώς και ενίσχυση του κοινωνικού ελέγχου των μαθητών,
- το Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο αφαιρεί χρόνο από τις εξωσχολικές εμπειρίες και δυνατότητες μάθησης,
- η βαρύτητα που δίνεται συνήθως στο σχολείο, στη διδασκαλία των λεγόμενων βασικών μαθημάτων και στη μάθηση βασικών γνώσεων, υποβαθμίζοντας την παιδαγωγική και πολιτιστική του λειτουργία, κινδυνεύει να διαιωνίσει την προϊούσα διάκριση ανάμεσα στη διδασκαλία και την αγωγή, ανάμεσα στην εκπαίδευση και τον ελεύθερο χρόνο και ανάμεσα στη γνωστική και κοινωνική μάθηση.⁸

1.2. Η εμφάνιση του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου στην ελληνική εκπαιδευτική πραγματικότητα

Μία πρόμη μορφή σχολικής οργάνωσης, η οποία διακρινόταν στην πρωινή (συνήθως από τις 8.00 μέχρι τις 12.00) και τη μεταμεσημβρινή ζώνη διδασκαλίας (συνήθως από τις 14.00 μέχρι τις 16.00) με μία ενδιάμεση διακοπή για το μεσημβρινό φαγητό και την ανάπαυση των μαθητών και των εκπαιδευτικών, χαρακτηριζε το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα ήδη από τα πρώτα χρόνια της ίδρυσής του το 19^ο αιώνα.⁹ Ωστόσο, το κύριο γνώρισμα αυτής της μορφής του σχολείου ήταν κυρίως η ρύθμιση του διευρυσμένου χρόνου παραμονής των μαθητών στη σχολική αίθουσα κατά τις πρώτες απογευματινές ώρες και όχι τόσο το περιεχόμενο και οι πρακτικές του προσφερόμενου εκπαιδευτικού προγράμματος. Για το λόγο αυτό δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως ένα ολοκληρωμένο Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο, σύμφωνα τουλάχιστον με τους σκοπούς, το πλαίσιο λειτουργίας και το πρόγραμμα σπουδών που το διακρίνουν στη σύγχρονη εκπαιδευτική πραγματικότητα. Βέβαια, μετά το δεύ-

7. Μπουζάκης, Σ., 1995: 42.

8. Μπουζάκης, Σ., 1995: 42-43.

9. Πυργιωτάκης, Ι., *Ολοήμερο Σχολείο: Η περιπέτεια ενός νέου θεσμού*, στο Μακεδόν, τεύχος 12, 2004: 5 και Χανιωτάκης, Ν., *Από το «παραδοσιακό» στο σύγχρονο Ολοήμερο Σχολείο-«σχολειοποίηση» και «παραπαιδεία»*, στο Μακεδόν, τεύχος 12, 2004: 45.

τερο παγκόσμιο πόλεμο αναπτύχθηκε στην Ελλάδα ένας έντονος προβληματισμός στο χώρο της εκπαίδευσης αναφορικά με το συγκεκριμένο ζήτημα. Στις συζητήσεις που ακολούθησαν χρησιμοποιήθηκαν παιδαγωγικά, ψυχολογικά και κοινωνικο-πολιτικά επιχειρήματα υπέρ της κατάργησης ή της διατήρησης της απογευματινής ζώνης των μαθημάτων.¹⁰ Τελικά, αυτή η μορφή σχολικής οργάνωσης διατηρήθηκε μέχρι το σχολικό έτος 1971-72, όταν και καταργήθηκε επίσημα η απογευματινή ζώνη για οικονομικούς λόγους και ύστερα από αίτημα του εκπαιδευτικού κλάδου. Από εκείνο το χρονικό σημείο ο απογευματινός χρόνος των μαθητών άρχισε να διατίθεται σε μαθήματα που προσφέρονταν από την ιδιωτική εκπαιδευτική αγορά, έτσι ώστε τις επόμενες δεκαετίες να θεωρείται σχεδόν αυτονόητο για τους μαθητές ότι το απόγευμα είναι αφιερωμένο σ' αυτήν.¹¹

Η προσπάθεια οργάνωσης του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου σε μία μορφή που μοιάζει με τη σημερινή πραγματοποιήθηκε μετά το μέσο της δεκαετίας του 1980. Καταρχήν, την ανάγκη επέκτασης του σχολικού ωραρίου στη μεταμεσημβρινή ζώνη με τη συνακόλουθη παροχή προγραμμάτων ολοήμερης εκπαίδευσης δημιούργησαν οι οικονομικές και πολιτισμικές συνθήκες της μετασχηματιζόμενης ελληνικής κοινωνίας της εποχής, που επηρέασαν τη δομή και την παραδοσιακή λειτουργία της οικογένειας. Ειδικότερα, αυτές οι κοινωνικές αλλαγές αφορούσαν την ένταξη της γυναίκας στην παραγωγική διαδικασία και την αγορά εργασίας και την επακόλουθη απουσία της τις μεσημβρινές ώρες από το σπίτι, στο οποίο παλαιότερα είχε το ρόλο της φροντίδας και της φύλαξης των παιδιών. Η κατάσταση αυτή επιτείνονταν ακόμη περισσότερο με τη σταδιακή μετάβαση από τη διευρυμένη μορφή της ελληνικής οικογένειας, την οποία χαρακτήριζε η ευεργετική για την προστασία των παιδιών παρουσία του παππού και της γιαγιάς, στην «πυρηνική» οικογένεια που είχε ως μέλη μόνο τους γονείς και τα παιδιά.¹²

Οι προαναφερθείσες μεταβολές στο κοινωνικό επίπεδο είχαν πια ως ορατό αποτέλεσμα την εμφάνιση του ζητήματος της φύλαξης των παιδιών των εργαζόμενων γονέων μετά το πέρας των μαθημάτων του ημερήσιου σχολείου. Η ύπαρξη του συγκεκριμένου ζητήματος διαπιστώθηκε και από το ΥΠ.Ε.Π.Θ. το σχολικό έτος 1985-86.¹³ Από την έρευνα, που πραγματοποιήθηκε με αντιπροσωπευτικό δείγμα μαθητών των τριών πρώτων τάξεων του δημοτικού σχολείου, προέκυψε ότι περίπου 16.000 μαθητές έμεναν μόνοι τους στο σπίτι, ενώ άλλοι 13.300 έμεναν με έναν μεγαλύτερο αδελφό. Ουσιαστικά, μέσα από αυτό το κοινωνικό πρόβλημα, είχε δημι-

10. Βιτσιλάκη, Χ., 2007: 26-31 και Χανιωτάκης, Ν., 2004: 46-48.

11. Πυργιωτάκης, Ι., 2004: 5

12. Πυργιωτάκης, Ι., 2004: 7.

13. ΥΠ.Ε.Π.Θ. (1985-86), Επεξεργασία απογραφικών στοιχείων της υπηρεσίας στατιστικής του Υπουργείου Παιδείας για τους μαθητές Α, Β, Γ τάξεων των δημόσιων δημοτικών σχολείων που είναι παιδιά εργαζομένων, ΥΠ.Ε.Π.Θ. / Διεύθυνση Σπουδών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, Σχολικό έτος 1985-86.

ουρηθεί η ομάδα των παιδιών με το «κλειδί στο χέρι»,¹⁴ δηλαδή των παιδιών των εργαζόμενων γονέων, τα οποία υποχρεώνονταν από τις υπάρχουσες συνθήκες να παραμένουν κυρίως τις μεσημβρινές ώρες στο σπίτι, χωρίς την επίβλεψη και την προστασία των γονέων τους μέχρι αυτοί να ολοκληρώσουν την εργασία τους. Με αυτή τη λογική, δημιουργήθηκε εκ των πραγμάτων η κοινωνική αναγκαιότητα της παραμονής των παιδιών σε έναν ασφαλή και οικείο χώρο εκτός του οικογενειακού οίκου που δεν ήταν άλλος από το προστατευμένο σχολικό περιβάλλον.

Την πρωτοβουλία διευθέτησης του ζητήματος ανέλαβαν σταδιακά προς τα τέλη της δεκαετίας του 1980 οι σύλλογοι γονέων και κηδεμόνων, καθώς και οι κατά τόπους φορείς τοπικής αυτοδιοίκησης. Πιο συγκεκριμένα, οι φορείς αυτοί προχώρησαν στην ίδρυση και χρηματοδότηση των «*Τμημάτων Δημιουργικής Απασχόλησης*» ή «*φύλαξης*», στο πλαίσιο των οποίων τα παιδιά ασχολούνταν με ποικίλες δημιουργικές δραστηριότητες υπό την επίβλεψη μισθωμένων γι' αυτό το λόγο εκπαιδευτικών μέχρι την ολοκλήρωση της εργασίας των γονέων τους.¹⁵ Βέβαια, μπορεί να υποστηριχθεί ότι τα «*Τμήματα Δημιουργικής Απασχόλησης*» δεν υπηρέτησαν παιδαγωγικούς αλλά κυρίως κοινωνικούς σκοπούς, δημιουργώντας έτσι μακροπρόθεσμα μία λανθασμένη αντίληψη στην ελληνική κοινωνία, σύμφωνα με την οποία η μεταμεσημβρινή ζώνη λειτουργεί αποκλειστικά ως «*παιδοφυλακτήριο*» που ικανοποιεί τις ανάγκες των γονέων, ιδιαίτερα όσον αφορά στο χρόνο αποχώρησης των παιδιών τους από το σχολείο.¹⁶

Από την πλευρά του το ΥΠ.Ε.Π.Θ., αναγνωρίζοντας την υφιστάμενη κοινωνική ανάγκη της φύλαξης των παιδιών, αλλά μέσα από μια συστηματικότερη και περισσότερη οργανωμένη διαδικασία υπό τον έλεγχο του κράτους, έθεσε σε εφαρμογή το 1989 τα «*Δοκιμαστικά Προγράμματα Δημιουργικής Απασχόλησης Μαθητών Εργαζόμενων Γονέων*».¹⁷ Από το σχολικό έτος 1994-95 τα «*Δοκιμαστικά Προγράμματα Δημιουργικής Απασχόλησης*»¹⁸ καθιερώθηκαν και λειτουργούσαν σε 322 δημοτικά σχολεία, δειγματοληπτικά επιλεγμένα σε όλη την Ελλάδα, παράλληλα με τα τμήματα δημιουργικής απασχόλησης που χρηματοδοτούνταν από τους συλλόγους γονέων και την τοπική αυτοδιοίκηση. Η ευθύνη της πρόσληψης των δασκάλων σ' αυτά τα κρατικά προγράμματα ανήκε στο ΥΠ.Ε.Π.Θ. και το ωράριο λειτουργίας ήταν 7.00'-8.00' και από τις 12.00' ή 12.30' έως τις 16.30'. Το απογευματινό πρόγραμμα περιλάμβανε γεύμα που οι μαθητές έφεραν από το σπίτι, προετοιμασία ή ενισχυτική διδασκα-

14. Χανιωτάκης, Ν., *Παιδαγωγική και κοινωνιολογική θεμελίωση του Ολοήμερου Σχολείου*, στο Τα Εκπαιδευτικά, τεύχος 61-62, 2001: 160-178.

15. Πυργιωτάκης, Ι., 2001: 16.

16. Χανιωτάκης, Ν., 2004: 49.

17. ΥΠ.Ε.Π.Θ. (1989), Υπουργική Απόφαση με θέμα: «*Δοκιμαστικά Προγράμματα Δημιουργικής Απασχόλησης Μαθητών Εργαζόμενων Γονέων*». Π/98/265/2-3-1989.

18. ΥΠ.Ε.Π.Θ. (1994), *Ολοήμερο Σχολείο-δοκιμαστική εφαρμογή προγραμμάτων δημιουργικής απασχόλησης μαθητών-παιδιών*. Φ.13/1225/Γ1/1145/12-12-1994.

λία και διάφορες δημιουργικές δραστηριότητες. Ωστόσο, όπως προαναφέρθηκε, η οργάνωση των τμημάτων δημιουργικής απασχόλησης από το κράτος πραγματοποιήθηκε με γνώμονα την κάλυψη των κοινωνικών αναγκών και όχι στη βάση της διαμόρφωσης παιδαγωγικών προϋποθέσεων ουσιαστικής βελτίωσης της δομής του δημοτικού σχολείου.¹⁹

1.2.1. Η θεσμοθέτηση του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου. Σχολεία Διευρυμένου Ωραρίου και Πιλοτικά Ολοήμερα Δημοτικά Σχολεία (1998-2002)

Η θεσμοθέτηση, η νομική κατοχύρωση και η χρησιμοποίηση του ορισμού «*Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο*» πραγματοποιήθηκε για πρώτη φορά από την Πολιτεία με την ψήφιση του Νόμου 2525/1997,²⁰ χωρίς, ωστόσο, να προσδιορίζεται με σαφήνεια ο τύπος και ο χαρακτήρας του.²¹ Οι ασάφειες αυτές, ως προς τον τύπο του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου, τον τρόπο που αυτό θα λειτουργούσε, το χρόνο λειτουργίας του, το πλαίσιο εσωτερικής του οργάνωσης κ.λπ., καθιστούσαν σε μεγάλο βαθμό απαραίτητη την επιστημονική τεκμηρίωση και στήριξη του θεσμού αυτού από ειδικούς επιστήμονες, παιδαγωγούς της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και εκπαιδευτικούς, προκειμένου να λειτουργήσει με σκοπό την υλοποίηση των παιδαγωγικών και όχι μόνο των κοινωνικών του αναγκών. Έτσι, λοιπόν, στις 5-11-1997²² συγκροτήθηκε η πρώτη *Επιστημονική Επιτροπή Πιλοτικών Ολοήμερων Σχολείων*, στην οποία ανατέθηκε και η ίδρυση και η επιστημονική καθοδήγηση των ολοήμερων σχολείων. Το αποτέλεσμα των εργασιών και των προτάσεων της επιτροπής ήταν η έκδοση της υπουργικής απόφασης²³ που συμπλήρωνε ουσιαστικά το Νόμο 2525/1997, με την οποία εξαγγέλθηκε από το σχολικό έτος 1998-1999 η επίσημη εφαρμογή του προγράμματος «*Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο - Σχολείο Διευρυμένου Ωραρίου*» σε 1000 δημοτικά σχολεία, ενώ προσδιορίζονταν ο σκοπός, οι στόχοι και ο τρόπος οργάνωσης και λειτουργίας των 1000 *Τμημάτων Δημιουργικών Δραστηριοτήτων* που θα δημιουργούνταν σε αυτά. Για τη στελέχωση των παραπάνω τμημάτων, το ΥΠ.Ε.Π.Θ. διόρισε το ίδιο σχολικό έτος περίπου 1000 δασκάλους. Είναι προφανές ότι ο μεγάλος αυτός αριθμός δημοτικών σχολείων με άμεση λειτουργία, αφορούσε τον τύπο των «*ανοικτών ολοήμερων δημοτικών σχολείων*».²⁴

19. Πυργιωτάκης, Ι., 2001: 16.

20. Νόμος 2525, Φ.Ε.Κ. 188, τεύχος Α' / 23-9-1997 (άρθρο 4: Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο).

21. Πυργιωτάκης, Ι., 2001: 16.

22. ΥΠ.Ε.Π.Θ. (1997), Φ.13.1/962/Γ1/1281/5-11-1997.

23. ΥΠ.Ε.Π.Θ. (1998), Υπουργική Απόφαση με θέμα: Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο-Σχολείο Διευρυμένου Ωραρίου. Εξετασμένη λειτουργία Τμημάτων Δημιουργικών Δραστηριοτήτων. Φ.13.1./767/Γ1/884/3-9-1998.

24. Πυργιωτάκης, Ι., 2001: 16 και 2004: 9.

Μετά την παραίτηση κάποιων μελών της, η επιστημονική επιτροπή ανασυγκροτήθηκε και το επόμενο σχολικό έτος 1999-2000 εφαρμόστηκε για δεύτερη χρονιά ο θεσμός του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου με την προσθήκη νέων τμημάτων δημιουργικών δραστηριοτήτων, ο αριθμός των οποίων ανερχόταν πια σε 1500.²⁵ Την ίδια σχολική χρονιά ιδρύθηκαν υπό την εποπτεία της επιτροπής 28 «Πιλοτικά Ολοήμερα Δημοτικά Σχολεία»²⁶ σε όλη την επικράτεια, τα οποία εξοπλίστηκαν, στελεχωθήκαν και λειτουργούσαν με δεσμευτικά προγράμματα για τους μαθητές. Πρόκειται, λοιπόν, για τον τύπο των «κλειστών ολοήμερων δημοτικών σχολείων». Στις εγκυκλίους του ΥΠ.Ε.Π.Θ. που ακολούθησαν, παρόλο το διαχωρισμό των δημοτικών σχολείων σε Πιλοτικά Ολοήμερα και σε Σχολεία Διευρυμένου Ωραρίου, το περιεχόμενο τους δείχνει να αφορά εξολοκλήρου τα Σχολεία Διευρυμένου Ωραρίου τόσο ως προς το σκοπό και τους στόχους, αλλά κυρίως όσο ως προς τον τρόπο οργάνωσης και λειτουργίας τους, γεγονός που εκφράζει την κατεύθυνση που πήρε η εκπαιδευτική πολιτική γύρω από αυτό το θέμα. Η λειτουργία των Σχολείων Διευρυμένου Ωραρίου συνεχίστηκε και τις επόμενες σχολικές χρονιές με τον αριθμό τους να ανέρχεται σε 2.020 το 2000-2001 και σε 2.521 το 2001-2002.²⁷

Συνοψίζοντας θα λέγαμε ότι το χρονικό διάστημα από το σχολικό έτος 1998-1999 μέχρι και το 2001-2002 λειτούργησαν στην Ελλάδα δύο τύποι Ολοήμερων Δημοτικών Σχολείων:

- α) Τα «ανοικτά ολοήμερα» που ονομάστηκαν Σχολεία Διευρυμένου Ωραρίου (Σ.Δ.Ω.), δηλαδή σχολικές μονάδες με Τμήματα Δημιουργικών Δραστηριοτήτων. Τα Σ.Δ.Ω. λειτουργούσαν σε προαιρετική βάση αλλά μόνο για παιδιά με εργαζόμενους και τους δύο γονείς.²⁸

25. ΥΠ.Ε.Π.Θ. (1999), *Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο-Λειτουργία Τμημάτων Δημιουργικών Δραστηριοτήτων*. Φ.13.1/717/Γ1/742/21-9-1999.

26. Τα 28 Πιλοτικά Ολοήμερα Δημοτικά Σχολεία, τα οποία πλέον ονομάζονται Πειραματικά Ολοήμερα Δημοτικά Σχολεία είναι τα ακόλουθα: 27ο Δημοτικό Σχολείο Α' Αθήνας, 30ο Δημοτικό Σχολείο Α' Αθήνας, 50ο Δημοτικό Σχολείο Α' Αθήνας, 76ο Δημοτικό Σχολείο Α' Αθήνας, 89ο Δημοτικό Σχολείο Α' Αθήνας, 138ο Δημοτικό Σχολείο Α' Αθήνας, 129ο Δημοτικό Σχολείο Α' Αθήνας, 159ο Δημοτικό Σχολείο Α' Αθήνας, 5ο Δημοτικό Σχολείο Γαλατσίου Α' Αθήνας, 1ο Δημοτικό Σχολείο Αιγάλεω Β' Δυτικής Αττικής, 4ο Δημοτικό Σχολείο Αγ. Αναργύρων Γ' Αθήνας, 2ο Δημοτικό Σχολείο Μελισσιών Β' Αθήνας, 2ο Δημοτικό Σχολείο Αγ. Ιωάννη Ρέντη Β' Πειραιά, 1ο Δημοτικό Σχολείο Περάματος Β' Πειραιά, 7ο Δημοτικό Σχολείο Περάματος Β' Πειραιά, 3ο Δημοτικό Σχολείο Λαυρίου Β' Ανατολικής Αττικής, 9ο Δημοτικό Σχολείο Κατερίνης Πιερίας, 5ο Δημοτικό Σχολείο Αργούς Αργολίδας, 2ο Δημοτικό Σχολείο Αγίου Παύλου Α' Θεσσαλονίκης, Δημοτικό Σχολείο Ανατολικού Β' Θεσσαλονίκης, Δημοτικό Σχολείο Λιμένα Χερσονήσου Ηρακλείου Κρήτης, Δημοτικό Σχολείο Μαλλιών Ηρακλείου Κρήτης, 17ο Δημοτικό Σχολείο Λάρισας Λάρισας, Δημοτικό Σχολείο Θυμειανών Χίου, Δημοτικό Σχολείο Μασάρων Ρόδου, Δημοτικό Σχολείο Ροδολίβους Σερρών, 1ο Δημοτικό Σχολείο Κάμπου Ζακύνθου, Δημοτικό Σχολείο Πορταριάς Πηλίου Μαγνησίας.

27. Πηγή: Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος, (2006), *Η Ελλάδα με αριθμούς*, Αθήνα: Ε.Σ.Υ.Ε.

28. ΥΠ.Ε.Π.Θ., 1998: 5.

β) Τα «κλειστά ή πλήρη ολοήμερα» που είναι 28 τον αριθμό και ονομάστηκαν *Πιλοτικά Ολοήμερα Σχολεία (Π.Ο.Σ.)*, στο πρόγραμμα των οποίων προβλεπόταν η υποχρεωτική φοίτηση όλων των μαθητών.

Η πρώτη μορφή Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου αφορά ουσιαστικά την κάλυψη κοινωνικο-πολιτικών αναγκών, ενώ η δεύτερη είναι μία επιστημονική προσπάθεια δημιουργίας ενός σχολείου με σαφή παιδαγωγικό προσανατολισμό.²⁹

1.2.1.1. Σχολεία Διευρυμένου Ωραρίου

Σύμφωνα με τη σχετική εγκύκλιο του ΥΠ.Ε.Π.Θ.,³⁰ δόθηκαν οδηγίες για την οργάνωση και τη λειτουργία των *Σχολείων Διευρυμένου Ωραρίου*. Πιο συγκεκριμένα, αναλύεται η οικονομική τους επιχορήγηση,³¹ ενώ υπογραμμίζεται η ανάγκη παροχής γεύματος και καθιέρωσης χρόνου (20 με 30 λεπτά) για ξεκούραση μετά το φαγητό. Επιπλέον, δίνονται οδηγίες για τη μελέτη των μαθημάτων της επόμενης ημέρας και για την οργάνωση των δημιουργικών δραστηριοτήτων που καλύπτουν διάστημα 50-70 λεπτών. Αυτές περιλαμβάνουν τα διάφορα προαιρετικά εκπαιδευτικά προγράμματα (Αγωγής Υγείας, Κυκλοφοριακής Αγωγής, Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης), καθώς και τις δραστηριότητες εικαστικής αγωγής, θεατρικής ή μουσικής αγωγής, σχολικού αθλητισμού κ.λπ. Στις οδηγίες σημειώνεται η έμφαση που δίνεται στην οργάνωση του χώρου του Ολοήμερου Σχολείου. Σύμφωνα με την πρόβλεψη της εγκυκλίου, έπρεπε να διαφέρει από την κλασική αίθουσα διδασκαλίας, να είναι άνετος και οικείος και να διαθέτει θεματικές γωνιές (π.χ. ανάγνωσης, επιτραπέζιων παιχνιδιών, εικαστικών κ.λπ.). Ως προς το χρόνο παραμονής των μαθητών στο σχολείο οριζόταν η αποχώρησή τους στις 15.30΄ ή στις 16.00΄.

Η λειτουργία των *Τμημάτων Δημιουργικών Δραστηριοτήτων* στα Σ.Δ.Ω. επηρεάστηκε αρνητικά από τα *Τμήματα Δημιουργικής Απασχόλησης*, την προγενέστερη, δηλαδή, κατάσταση, την οποία κλήθηκαν όχι απλώς να διαδεχθούν, αλλά να την αλλάξουν ουσιαστικά, κάτι που τελικά δε φαίνεται να συνέβη σε πολλές περιπτώσεις. Έτσι, παρατηρήθηκαν συχνά διάφορα φαινόμενα, τα οποία αποτέλεσαν ανασταλτικό παράγοντα για τη λειτουργία και την εκπλήρωση του σκοπού τους.³²

1.2.1.2. Πιλοτικά Ολοήμερα Δημοτικά Σχολεία

Βασικός στόχος της επιστημονικής επιτροπής ήταν η επέκταση των *Πιλοτικών Ολοή-*

29. Χανιωτάκης, Ν., 2004: 49.

30. ΥΠ.Ε.Π.Θ., 1999.

31. ΥΠ.Ε.Π.Θ., 1999: 2. Το ποσό της επιχορήγησης για καθένα από τα 1500 *Τμήματα Δημιουργικών Δραστηριοτήτων* ήταν 620.000 δρχ. ετησίως διαμέσου των τοπικών αυτοδιοικήσεων. Επίσης, προβλεπόταν έκτακτη οικονομική ενίσχυση 200.000 δρχ. ανά τμήμα. Τα παραπάνω ποσά μπορούσαν να διατεθούν για την αγορά φούρνου, ψυγείου, υποστηρικτικού υλικού μάθησης και διάφορων ειδών εξοπλισμού (μοκέτες, ντουλάπια, τραπέζοκαθίσματα, κ.λπ.).

32. Πυργιωτάκης, Ι., 2001: 17.

μερων Δημοτικών Σχολείων την επόμενη σχολική χρονιά από την ίδρυσή τους (1999-2000) από 28 σε περίπου 300 για όλη την επικράτεια, έτσι ώστε να υπάρχουν 4-5 σε κάθε νομό και να λειτουργούν ως επιμορφωτικοί πυρήνες για τους εκπαιδευτικούς που εργάζονταν και στα υπόλοιπα ολοήμερα σχολεία. Ωστόσο, το υψηλό κόστος των σχολείων αυτών, περιόρισε την εφαρμογή του προγράμματος μόνο στα ήδη υπάρχοντα, τα οποία λειτουργούν πλέον ως *Πειραματικά Ολοήμερα Δημοτικά Σχολεία* μέχρι και σήμερα.³³

Μία βασική διαφορά των *Πιλοτικών Ολοήμερων Δημοτικών Σχολείων*, συγκριτικά με τα *Σχολεία Διευρυμένου Ωραρίου*, ήταν το ενιαίο και υποχρεωτικό πρόγραμμα για όλους τους μαθητές, το οποίο επιμερίζεται σε τρεις ζώνες: την πρωινή ζώνη εργασίας, τη μεσημβρινή ζώνη ανάπαυσης και την απογευματινή ζώνη εργασίας. Ειδικά για την απογευματινή ζώνη, η επιστημονική επιτροπή έθετε ως βασική αρχή την ύπαρξη μιας ποικιλόμορφης προσφοράς δραστηριοτήτων, οι οποίες θα λειτουργούσαν χαλαρωτικά και εποικοδομητικά, χωρίς να «σχολειοποιούν» τον ελεύθερο χρόνο των μαθητών. Επιπλέον, το αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών δεν είναι ενιαίο και για τα 28 *Πιλοτικά Ολοήμερα Δημοτικά Σχολεία*. Πέραν του επίσημου αναλυτικού προγράμματος του δημοτικού σχολείου, το οποίο παραμένει υποχρεωτικό, υπάρχουν πρόσθετα μαθήματα δύο ομάδων: αυτά που είναι κοινά για όλα τα *Πιλοτικά Ολοήμερα Δημοτικά Σχολεία* και εκείνα που είναι προαιρετικά και επιλέγονται κάθε χρόνο από τη σχολική μονάδα. Με τον τρόπο αυτό υπάρχει ένας ενιαίος προγραμματισμός, αλλά παράλληλα εξασφαλίζεται η ευελιξία και η προσαρμοστικότητα του προγράμματος στις τοπικές συνθήκες και τις ανάγκες της ευρύτερης περιοχής του σχολείου.³⁴

Ως προς τη χρηματοδότηση, το πρόγραμμα των *Πιλοτικών Ολοήμερων Δημοτικών Σχολείων* άντλησε τα απαιτούμενα κονδύλια τα δύο πρώτα χρόνια (1999-2001) από το Β΄ Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης και τα επόμενα από το Γ΄ Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης. Σήμερα η χρηματοδότησή του πραγματοποιείται κατά 25% από εθνικούς πόρους και 75% από πόρους του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου.

1.2.2. Εξέλιξη του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου. Προαιρετικά Ολοήμερα Δημοτικά Σχολεία και Πειραματικά Ολοήμερα Δημοτικά Σχολεία (2002-2007)

Το σχολικό έτος 2002-03 αποτέλεσε κομβικό σημείο για την εξέλιξη και τον τρόπο οργάνωσης και λειτουργίας του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου στην Ελλάδα. Η προσοχή της εκπαιδευτικής πολιτικής εστιάστηκε κατά κύριο λόγο στη διεύρυνση, τη

33. Πυργιωτάκης, Ι., 2004: 15.

34. Πυργιωτάκης, Ι., 2001: 19-20 και 2004: 11-15.

βελτίωση και τον εκσυγχρονισμό του θεσμού των Σχολείων Διευρυμένου Ωραρίου, τα οποία μετονομάστηκαν σε *Ολοήμερα Δημοτικά Σχολεία Προαιρετικού Χαρακτήρα*. Από την άλλη πλευρά παρέμεινε το ίδιο πλαίσιο οργάνωσης των 28 *Πιλοτικών Ολοήμερων Δημοτικών Σχολείων*, τα οποία συνέχισαν τη λειτουργία τους με ευθύνη της αρμόδιας επιστημονικής επιτροπής σε συνεργασία με το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο και τη Διεύθυνση Σπουδών του ΥΠ.Ε.Π.Θ. Η μόνη διαφορά έγκειται στη μετονομασία τους πλέον σε *Πειραματικά Ολοήμερα Δημοτικά Σχολεία* ή αλλιώς *Σ.Ε.Π.Π.Ε.* (Σχολεία Εφαρμογής Πειραματικών Προγραμμάτων Εκπαίδευσης), σύμφωνα με τη σχετική υπουργική απόφαση.³⁵ Ουσιαστικά πρόκειται για τον ίδιο τύπο Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου. Ο σκοπός του είναι «η δοκιμαστική εφαρμογή μεθόδων διδασκαλίας, διαδικασίας αξιολόγησης ωρολογίων και αναλυτικών προγραμμάτων και η δοκιμαστική χρήση διδακτικών βιβλίων και εποπτικών μέσων διδασκαλίας, προκειμένου να αναδειχθούν τα οφέλη που προκύπτουν για όλους τους μαθητές που συμμετέχουν σε πρόγραμμα ολοήμερου».³⁶

Έτσι, λοιπόν, μέχρι την τρέχουσα σχολική χρονιά (2007-08), λειτουργούν στην Ελλάδα δύο τύποι Ολοήμερων Δημοτικών Σχολείων: α) τα *Προαιρετικά Ολοήμερα Δημοτικά Σχολεία* που η παρακολούθηση του προγράμματός τους δεν έχει υποχρεωτικό χαρακτήρα για τους μαθητές που φοιτούν σ' αυτά και β) τα 28 *Πειραματικά Ολοήμερα Δημοτικά Σχολεία* υποχρεωτικής φοίτησης.

Η αλλαγή που συντελέστηκε ανάμεσα στον προγενέστερο τύπο του Σχολείου Διευρυμένου Ωραρίου και το σημερινό του Προαιρετικού Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου δεν περιορίστηκε μόνο στην πρόθεση της εκπαιδευτικής πολιτικής να αποκαλείται πλέον το δεύτερο ως «Ολοήμερο». Αντιθέτως, το Προαιρετικό Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο διαφοροποιήθηκε από την προηγούμενη μορφή, αναφορικά με τους σκοπούς, την κατανομή του χρόνου, το πρόγραμμα σπουδών και το ωρολόγιο πρόγραμμα. Αυτή η διαφοροποίηση στο πλαίσιο λειτουργίας του δρομολογήθηκε το 2002 με την έκδοση της σχετικής υπουργικής απόφασης³⁷ και στη συνέχεια με τη διανομή στις διευθύνσεις εκπαίδευσης και στις σχολικές μονάδες των συμπληρωματικών εγκυκλίων.³⁸ Όπως θα διαπιστωθεί στη συνέχεια από την παρουσίαση της σκοποθεσίας του, η βασική πρόθεση των νομοθετών του ΥΠ.Ε.Π.Θ. συνίσταται στην υλοποίηση πρωτίστως των παιδαγωγικών του προδιαγραφών και στόχων, χωρίς, βέβαια, να παραβλέπεται και η κοινωνική του διάσταση.³⁹ Αυτή η πρόθεση

35. ΥΠ.Ε.Π.Θ. (2003γ), *Υπουργική Απόφαση με θέμα: Σχολεία Εφαρμογής Πειραματικών Προγραμμάτων Εκπαίδευσης*. Φ.50/116/72388/Γ1/11-7-2003.

36. Ό.π.

37. Φ.Ε.Κ. 1471, τεύχος Β'/22-11-2002.

38. ΥΠ.Ε.Π.Θ. (2003β), *Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο: Προγραμματισμός λειτουργίας του για το νέο σχολικό έτος*. Φ.50/58/26861/Γ1/17-3-2003 και ΥΠ.Ε.Π.Θ. (2003α), *Σκοπός και περιεχόμενο του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου*. Φ.50/57/26650/Γ1/17-3-2003.

39. Πυργιωτάκης, Ι., 2004: 16.

μεταστροφής από την κοινωνική στην παιδαγωγική προσφορά του Προαιρετικού Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου προκύπτει από την κατάργηση της παραγράφου της υπουργικής απόφασης του 1998,⁴⁰ σύμφωνα με την οποία η λειτουργία του αφορούσε μόνο τα παιδιά των γονέων που εργάζονταν αμφότεροι και μάλιστα πέραν του σχολικού ωραρίου. Επιπλέον, προβλέπεται για πρώτη φορά η παιδαγωγική αξιοποίηση του απογευματινού χρόνου με τη θεσμοθετημένη παροχή στο πρόγραμμα σπουδών των εξής γνωστικών αντικειμένων: Αγγλική Γλώσσα, Αθλητισμός, Νέες Τεχνολογίες στην Εκπαίδευση, Εικαστικά, Θεατρική Αγωγή, Μουσική και Χορός.⁴¹ Η ρύθμιση αυτή επέφερε δύο ακόμη αλλαγές. Από το 2002 εντάσσονται και επίσημα στο εκπαιδευτικό προσωπικό και οι εκπαιδευτικοί των ειδικοτήτων,⁴² ενώ ορίζεται υπεύθυνος δάσκαλος για το κάθε Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο που, συνήθως, είναι και υποδιευθυντής στο ημερήσιο πρόγραμμα.⁴³ Σημειώνεται ότι ο απογευματινός κύκλος είναι προαιρετικού χαρακτήρα, υποχρεωτικός, όμως, για όλους μαθητές τον επιλέξουν.

Αν και ο βασικός σκοπός των Προαιρετικών Ολοήμερων Δημοτικών Σχολείων είναι η υπηρετήση παιδαγωγικών αναγκών, εντούτοις διαπιστώνεται, από τη λειτουργία και τις συνθήκες οργάνωσής τους στα σχολεία, μία διάσταση μεταξύ των παιδαγωγικών προδιαγραφών και της καθημερινής σχολικής πραγματικότητας. Αυτό, πιθανώς, να ερμηνεύεται στη λογική της στρεβλής σύνδεσης τους με τα *Τμήματα Δημιουργικής Απασχόλησης* και τα *Σχολεία Διευρυνμένου Ωραρίου*. Επίσης, με την παρούσα μορφή, το Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο συνεχίζει να λειτουργεί με τις προηγούμενες υλικότεχνικές και κτιριακές συνθήκες. Έτσι, το σχολικό περιβάλλον δεν καθιστά ορατή τη μεταστροφή από την κοινωνική στην παιδαγωγική έμφαση του προγράμματος. Με διαφορετικά λόγια, είναι δύσκολο να κατανοηθεί ο παιδαγωγικός ρόλος του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου από την κοινωνία, η οποία δεν έχει πειστεί για την προσφορά του ποικιλόμορφου προγράμματος μαθημάτων και τη σημασία του στην ανάπτυξη της προσωπικότητας του μαθητή και την εξάλειψη των φαινομένων της παραπαιδείας και της παιδικής παραβατικότητας. Αυτό που εξακολουθεί να ενδιαφέρει περισσότερο τους γονείς μέχρι σήμερα είναι η φύλαξη και η ελεύθερη αποχώρηση των παιδιών τους, όπως διαπιστώνεται στη συνέχεια από την επισκόπηση των ερευνητικών δεδομένων.⁴⁴

40. ΥΠ.Ε.Π.Θ., 1998: παράγραφος Ζ': σελίδα 5.

41. Φ.Ε.Κ. 1471/22-11-2002: 19572-19588 και ΥΠ.Ε.Π.Θ. (2004), Προσλήψεις εκπαιδευτικών για τις ανάγκες του προγράμματος του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου. Φ.50/75/51627/Γ1/4-6-2004.

42. ΥΠ.Ε.Π.Θ. (2004).

43. ΥΠ.Ε.Π.Θ. (2003δ), Β) Υπεύθυνος Ολοήμερου στα Δημοτικά Σχολεία. Φ.361.22/72/9100/Δ1/29-8-2003. Στο σχετικό εδάφιο προβλέπεται ότι «ο υποδιευθυντής-υπεύθυνος του Ολοήμερου έχει την ευθύνη λειτουργίας του προγράμματος του Ολοήμερου», ενώ παρατίθεται αναλυτικά το πλαίσιο των καθηκόντων του.

44. Πυργιωτάκης, Ι., 2004: 16.

Ωστόσο, στη βάση του ισχύοντος νομικού πλαισίου, παρατηρείται από το σχολικό έτος 2002-2003 μέχρι σήμερα μια επέκταση του θεσμού του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου, εφόσον, κατά τα σχολικά έτη 2002-2003 και 2003-2004, λειτούργησαν αντίστοιχα 2.600 και 3.611 Ολοήμερα Δημοτικά Σχολεία, τα οποία κάλυψαν όλες τις περιοχές της χώρας από τα αστικά κέντρα μέχρι τις δυσπρόσιτες περιοχές. Βέβαια, κατά τη σχολική χρονιά 2005-2006, λειτούργησαν 4.073 Ολοήμερα Δημοτικά Σχολεία σε σύνολο 5.753, ποσοστό που αγγίζει το 71%. Με άλλα λόγια, περίπου στα $\frac{3}{4}$ των σχολικών μονάδων της επικράτειας λειτουργούν Ολοήμερα Δημοτικά Σχολεία.⁴⁵

1.2.3. Σκοποί, στόχοι και πλαίσιο λειτουργίας του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου

Επειδή ο κύριος σκοπός της συγκεκριμένης έρευνας είναι η διερεύνηση του επιπέδου οργάνωσης και λειτουργίας του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου στην Ελλάδα και ο βαθμός επίτευξης των στόχων του, γι' αυτό και στο σημείο αυτό θα παρουσιάσουμε το θεσμικό πλαίσιο που προκύπτει από συγκεκριμένους νόμους, υπουργικές αποφάσεις και εγκυκλίους, στις οποίες αναφέρονται τόσο οι επιδιωκόμενοι σκοποί και στόχοι όσο και οι προδιαγραφές της λειτουργίας του. Ειδικότερα, θα παρουσιάσουν τα βασικά σημεία των δύο θεσμικών πλαισίων που έχουν υλοποιηθεί μέχρι τώρα στην Ελλάδα και αφορούν το Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο:

Α) το πρώτο και βασικότερο θεσμικό πλαίσιο εκφράζεται διαμέσου του Νόμου 2525/Φ.Ε.Κ.188/23-9-1997 και της υπουργικής απόφασης με αριθμό πρωτοκόλλου Φ.13.1/767/Γ1/884/3-9-1998.

Β) το δεύτερο θεσμικό πλαίσιο, που αποτελεί ουσιαστικά αναβάθμιση του πρώτου, στηρίζεται σε σχετική υπουργική απόφαση (Φ.Ε.Κ. 1471/22-11-2002) και σε δύο εγκυκλίους με αριθμούς πρωτοκόλλου Φ.13.1/885/88609/Γ1/3-9-2002 και Φ.50/57/26650/Γ1/17-3-2003 αντίστοιχα.

Σύμφωνα, λοιπόν, με το πρώτο θεσμικό πλαίσιο που αφορά το *Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο - Σχολείο Διευρυνμένου Ωραρίου*, οι βασικοί του σκοποί είναι:⁴⁶

- α) η υποχρεωτική εφαρμογή του οικείου προγράμματος διδασκαλίας μαθημάτων,
- β) η προαιρετική εφαρμογή προγραμμάτων μελέτης των μαθημάτων της επόμενης ημέρας και των προγραμμάτων δημιουργικής απασχόλησης και

45. Πηγή: Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος, *Η Ελλάδα με αριθμούς*, Αθήνα: Ε.Σ.Υ.Ε., 2006: 10.

46. Νόμος 2525, Φ.Ε.Κ. 188, τεύχος Α/ 23-9-1997 (άρθρο 4: Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο) και ΥΠ.Ε.Π.Θ., 1998: 1.

γ) η προαιρετική εφαρμογή προγραμματίων ενισχυτικής διδασκαλίας σε μαθητές που παρουσιάζουν μαθησιακές δυσκολίες.

Επίσης, σύμφωνα με την εγκύκλιο της σχετικής υπουργικής απόφασης,⁴⁷ η λειτουργία τμημάτων με *Δημιουργικές Δραστηριότητες* στο πλαίσιο του *Ολοήμερου Δημοτικού σχολείου- Σχολείου Διευρυμένου Ωραρίου* αποσκοπεί στην εκπλήρωση των παρακάτω προϋποθέσεων:

1. να βοηθήσει το σχολείο και την οικογένεια να ανταποκριθούν με μεγαλύτερη επιτυχία στο έργο της αγωγής και της εκπαίδευσης, της προστασίας και της υγείας των παιδιών,
2. να διευρύνει τις κοινωνικές παρεμβάσεις του σχολείου και να δημιουργήσει προϋποθέσεις για το άνοιγμα του στην κοινωνία και τον πολιτισμό και
3. να εξασφαλίσει όρους και προϋποθέσεις για ίσες ευκαιρίες στην εκπαίδευση για όλα τα παιδιά.

Με βάση αυτές τις προϋποθέσεις προσδιορίζονται και οι επιμέρους στόχοι του *Σχολείου Διευρυμένου Ωραρίου*, οι οποίοι διακρίνονται σε παιδαγωγικούς και κοινωνικούς:⁴⁸

α) παιδαγωγικοί στόχοι

- η ένταξη δημιουργικών δραστηριοτήτων στον ελεύθερο χρόνο των παιδιών,
- η παροχή στηρικτικής διδασκαλίας σε μαθητές που την έχουν ανάγκη,
- η συμμετοχή των μαθητών σε δραστηριότητες εμπέδωσης και διεύρυνσης των γνώσεων,
- η παραμονή των μαθητών σ' ένα περιβάλλον ασφάλειας και δημιουργικής αξιοποίησης του χρόνου τους.

β) κοινωνικοί στόχοι

- η προστασία των παιδιών των εργαζόμενων γονέων,
- η οργανική σύνδεση σχολείου-κοινωνίας,
- η αντιστάθμιση των παραγόντων που οδηγούν σε εκπαιδευτικές ανισότητες με τη δυνατότητα παροχής στηρικτικής διδασκαλίας.

Το «Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο - Σχολείο Διευρυμένου Ωραρίου» στοχεύει, με λίγα λόγια, στην αναμόρφωση του δημοτικού σχολείου, με την προϋπόθεση ότι θα διαμορφωθούν νέες σχολικές συνθήκες και θα εισαχθούν νέες διαδικασίες μάθησης, νέες μεθοδολογικές στρατηγικές και προσεγγίσεις και νέα γνωστικά αντικείμενα.

47. ΥΠ.Ε.Π.Θ., 1998:1-2.

48. ΥΠ.Ε.Π.Θ., 1998: 2.

Στη συνέχεια της εγκυκλίου αναφέρεται το θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας του διευρυμένου προγράμματος. Στην εγκύκλιο υπογραμμίζεται ότι το κυριότερο χαρακτηριστικό ενός Ολοήμερου προγράμματος πρέπει να είναι η ευελιξία και η προσαρμοστικότητα στις ειδικότερες και συγκεκριμένες ανάγκες αλλά και στις δυνατότητες των μαθητών, γονέων και εκπαιδευτικών που το απαρτίζουν. Έτσι, λοιπόν, οι βασικές λειτουργίες του διευρυμένου προγράμματος είναι:⁴⁹

1. Προετοιμασία των μαθημάτων της επόμενης μέρας και αντισταθμιστική αγωγή

Στο πλαίσιο του προγράμματος μαθημάτων του σχολείου επιδιώκεται από τη μια πλευρά ο μαθητής επιστρέφοντας στο σπίτι του να έχει προετοιμαστεί και να έχει εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του για την επόμενη μέρα και από την άλλη να έχει κατακτήσει τους μαθησιακούς στόχους κατά την ώρα της διδασκαλίας μέσα στην τάξη με τη βοήθεια και την επίβλεψη του εκπαιδευτικού. Τα παιδιά με μαθησιακές δυσκολίες θεωρείται ότι μπορούν να κατακτήσουν τους επιδιωκόμενους στόχους με μεγαλύτερη προσπάθεια των ίδιων και των εκπαιδευτικών τους.

2. Εισαγωγή νέων γνωστικών αντικείμενων και ανάδειξη άλλων από το πρόγραμμα σπουδών

Εξαιτίας του διευρυμένου χρόνου λειτουργίας του σχολείου, εμπλουτίζεται το πρόγραμμα σπουδών με νέα γνωστικά αντικείμενα, τα οποία είτε δεν εκπροσωπούνται επαρκώς στο ωρολόγιο πρόγραμμα είτε δεν εντάσσονται καθόλου σ' αυτό. Τέτοια γνωστικά αντικείμενα είναι: η Εικαστική Αγωγή, η Μουσική Αγωγή, η Οπτικοακουστική Έκφραση, η Θεατρική Αγωγή, ο Χορός και η Κίνηση, οι Αθλοπαιδιές, η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, ο Πολιτισμός, αλλά και άλλες ποικίλες δράσεις που επιλέγουν οι υπεύθυνοι του προγράμματος. Οι δραστηριότητες αυτές προσδίδουν μια άλλη πιο δημιουργική και ευχάριστη διάσταση στη μαθησιακή διαδικασία και ταυτόχρονα δημιουργούν τις κατάλληλες προϋποθέσεις για το άνοιγμα του σχολείου στην κοινωνία και τον πολιτισμό.

3. Προστασία - επίβλεψη των παιδιών

Δεδομένης της ασύμπτωτης σχέσης ανάμεσα στο ωράριο του ελληνικού δημοτικού σχολείου και του ωραρίου εργασίας των γονέων, δημιουργούνται προβλήματα προστασίας και επίβλεψης των παιδιών. Το διευρυμένο ωράριο του *Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου - Σχολείου Διευρυμένου Ωραρίου* δεν καλύπτει απλώς αυτή την κοινωνική ανάγκη, αλλά ταυτόχρονα παρέχει πολλαπλές ευκαιρίες για δημιουργική αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου των παιδιών.

4. Κοινωνικοποίηση των παιδιών

Το *Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο - Σχολείο Διευρυμένου Ωραρίου* παρέχει πολλαπλές δυνατότητες για συναντήσεις, επικοινωνία και συνεργασία μεταξύ των παιδιών, από

49. ΥΠ.Ε.Π.Θ., 1998: 2-3.

διαφορετικές μάλιστα ηλικίες και με τον τρόπο αυτό ευνοεί την κοινωνικοποίησή τους.

Όπως αναφέρθηκε σε προηγούμενο σημείο, το ΥΠ.Ε.Π.Θ., αξιοποιώντας τις εμπειρίες και τις γνώσεις που αποκτήθηκαν από τη λειτουργία του Σχολείου Διευρυμένου Ωραρίου, προχώρησε το 2002 στη συμπλήρωση του υπάρχοντος θεσμικού πλαισίου λειτουργίας του με την έκδοση νέων εγκυκλίων, στις οποίες ο όρος Σχολείο Διευρυμένου Ωραρίου αντικαθίσταται με τον όρο Προαιρετικό Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο. Στο πλαίσιο αυτών των εγκυκλίων προσδιορίζονται και οι σκοποί του, αποκαλύπτοντας την πρόθεση του ΥΠ.Ε.Π.Θ. να οργανωθεί το σχολείο αυτό στον άξονα των παιδαγωγικών κυρίως στόχων και λειτουργιών, χωρίς, ωστόσο, να υποβαθμίζεται και ο κοινωνικός του ρόλος.

Σύμφωνα, λοιπόν, με τη σχετική υπουργική απόφαση και τις συμπληρωματικές εγκυκλίους,⁵⁰ ο κοινωνικός σκοπός του Προαιρετικού Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου συνίσταται στην ενίσχυση του ρόλου της μέριμνας από την πολιτεία, με την παροχή ενός ασφαλούς εκπαιδευτικού περιβάλλοντος στους μαθητές, ιδιαίτερα στις περιπτώσεις όπου η ανάγκη εξεύρεσης εργασίας και για τους δυο γονείς είναι αυξημένη. Με αυτήν την εφαρμογή, επιδιώκεται η καταπολέμηση των διακρίσεων, η προώθηση της κοινωνικής συνοχής, μέσω της ισότιμης πρόσβασης στην αγορά εργασίας, ο εναρμονισμός εργασιακής και οικογενειακής ζωής, καθώς και η πρόληψη φαινομένων σχολικής διαρροής.

Συγχρόνως, με τη λειτουργία του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου στα πρότυπα του προγράμματος μεγάλης διδακτικής ημέρας, εξυπηρετούνται παιδαγωγικοί σκοποί, όπως:

- Η παιδαγωγική αξιοποίηση του απογευματινού χρόνου παραμονής των μαθητών στο σχολείο, υπό την πλήρη ευθύνη και εποπτεία των υπεύθυνων εκπαιδευτικών. Το πρόγραμμά του περιλαμβάνει και υποστηρικτική βοήθεια στην Ελληνική Γλώσσα και στα Μαθηματικά, δηλαδή μελέτη και προετοιμασία των μαθητών για τα μαθήματα της επόμενης ημέρας, από υπεύθυνο δάσκαλο και όχι από τους γονείς. Στο πλαίσιο του εντάσσονται επιλογές των μαθητών σε μαθήματα και δραστηριότητες όπως η Ξένη Γλώσσα (Αγγλικά), οι Νέες Τεχνολογίες στην Εκπαίδευση, ο Αθλητισμός, ο Χορός, η Θεατρική Αγωγή, η Μουσική και τα Εικαστικά, αντικείμενα που διαμορφώνουν συνθήκες ανοικτού εκπαιδευτικού περιβάλλοντος και ελκυστικότερης μάθησης.
- Επίσης, η παροχή υποστηρικτικής βοήθειας σε όσους μαθητές αντιμετωπίζουν μαθησιακές δυσκολίες, όπως και η δυνατότητα της υπό καθοδήγηση μελέτης και προετοιμασίας των μαθητών για τα μαθήματα της επόμενης ημέρας, εφαρμογή

50. ΥΠ.Ε.Π.Θ., 2002β, 2003β. και Φ.Ε.Κ. 1471/22-11-2002: 19572-19588.

που επιτρέπει την ορθολογική αξιοποίηση του εκπαιδευτικού χρόνου και αποτρέπει τη συσσώρευση μαθησιακών κενών και τη σχολική διαρροή.

Εκτός από τους παραπάνω σκοπούς, το πρόγραμμα σπουδών του *Προαιρετικού Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου* περιλαμβάνει και τους ακόλουθους σκοπούς:⁵¹

- Να γίνει το Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο ο χώρος, όπου οι μαθητές θα αναπτύσσουν γνωστικές, ερευνητικές, κατασκευαστικές και πολιτιστικές δεξιότητες, αναπτύσσοντας συγχρόνως την προσωπικότητά τους, αλλά και τις γνώσεις τους, «μαθαίνοντας πώς να μαθαίνουν», «πώς να αποδέχονται τους άλλους» και «πώς να είναι υπεύθυνοι και δημιουργικοί».
- Να δομήσει με «νέα» στοιχεία την εξελικτική πορεία των μαθητών, ώστε να ανταποκριθούν στις ανάγκες και τις επιταγές της σύγχρονης κοινωνίας της γνώσης.
- Να συμβάλει στην εξυπηρέτηση της οικογένειας του μαθητή και στην απαλλαγή της από τη φροντίδα και το κόστος για αναζήτηση πρόσθετης απασχόλησης εκτός σχολείου.
- Να ευαισθητοποιήσει τους γονείς και να ενεργοποιήσει τους φορείς της τοπικής κοινωνίας, επιτυγχάνοντας το «άνοιγμα του σχολείου στην κοινωνία».
- Να διατηρήσει το δημόσιο χαρακτήρα της εκπαίδευσης, μέσα από τη συνεργασία ολόκληρης της εκπαιδευτικής κοινότητας (μαθητές, εκπαιδευτικοί, γονείς, τοπική κοινωνία).

1.2.4. Ανασκόπηση των ερευνών για το Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο

Το Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο κλείνει σχεδόν μία δεκαετία (1998-2008) λειτουργίας στις σχολικές μονάδες της Ελλάδας. Ωστόσο, όπως επισημαίνεται και από άλλους μελετητές του θεσμού,⁵² δεν μπορεί να υποστηριχθεί ότι έχουν διερευνηθεί επαρκώς τα ζητήματα της συνολικής λειτουργίας και των συνθηκών οργάνωσής του, του βαθμού επίτευξης των σκοπών του, της αντιμετώπισης του από τους γονείς και τους εκπαιδευτικούς και του τρόπου με τον οποίο επιδρά κυρίως στους μαθητές.⁵³ Η διαπίστωση αυτή προκύπτει από την αξιολόγηση του περιορισμένου αριθμού των ερευνών που αφορούν το συγκεκριμένο θεσμό.

Από τις πρώτες έρευνες που πραγματοποιήθηκαν σε τοπικό επίπεδο, μετά τη θεσμοθέτηση του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα,

51. ΥΠ.Ε.Π.Θ., 2003β.

52. Θεωρούμε ότι η πληρέστερη εργασία επισκόπησης των ερευνών, σχετικά με το θεσμό του Ολοήμερου Σχολείου, έχει πραγματοποιηθεί από τον Α. Κυρίδη. Βλ. Κυρίδης, Α., *Σταχυολόγηση ερευνητικών δεδομένων για το Ολοήμερο Σχολείο*, στο: Κυρίδης, Α., Τσακιρίδου, Ε., Αρβανίτη, Ι. (επιμέλεια), *Το Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο στην Ελλάδα*, Αθήνα: εκδόσεις Gutenberg, 2006: 227-238.

53. Κυρίδης, Α., 2006: 227.

είναι αυτή που εκπονήθηκε από τους Α. Πασχάλη και Ι. Τσιάγκη σε *Σχολεία Διευρυμένου Ωραρίου* του νομού Ιωαννίνων.⁵⁴ Το ερευνητικό εργαλείο που χρησιμοποιήθηκε ήταν το ερωτηματολόγιο, το οποίο απευθύνθηκε σε δείγμα μαθητών, γονέων και εκπαιδευτικών. Έτσι, συγκεντρώθηκαν 391 ερωτηματολόγια μαθητών, 246 ερωτηματολόγια γονέων και 18 εκπαιδευτικών. Επισημαίνεται ότι ο αριθμός των εκπαιδευτικών αντιστοιχεί στα 18 Ολοήμερα Δημοτικά Σχολεία που λειτουργούσαν τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο στο νομό Ιωαννίνων. Η βασική διαπίστωση της έρευνας είναι ότι ο νέος για εκείνη την εποχή θεσμός του *Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου-Σχολείου Διευρυμένου Ωραρίου* έγινε αποδεκτός από την εκπαιδευτική κοινότητα, τους γονείς και τους μαθητές. Σε ό,τι αφορά τη λειτουργία του, από τα ευρήματα προκύπτει ότι: α) διασφαλίζεται η αναγκαία προστασία των μικρών μαθητών κατά το χρόνο απουσίας των γονέων από το σπίτι, β) γίνεται επαρκής προετοιμασία των μαθημάτων της επόμενης ημέρας, γ) υπάρχει περιορισμένη δυνατότητα στηρικτικής διδασκαλίας και δ) είναι περιορισμένη η δυνατότητα ανάπτυξης ολοκληρωμένων δημιουργικών δραστηριοτήτων. Σύμφωνα με την έρευνα, οι προαναφερθείσες διαπιστώσεις συνδέονται άμεσα με: α) την έλλειψη κατάλληλων χώρων και εξοπλισμών, β) την έλλειψη επαρκούς διδακτικού προσωπικού κατάλληλα επιμορφωμένου, γ) την οργανωτική δυσλειτουργία που δημιουργείται, επειδή οι γονείς θέλουν να αποχωρούν τα παιδιά τους, όποτε αυτοί διευκολύνονται και δ) το μεγάλο αριθμό μαθητών ανά τμήμα.

Το Ινστιτούτο Εργασίας (ΙΝ.Ε.-Γ.Σ.Ε.Ε.)⁵⁵ πραγματοποίησε έρευνα για την κοινωνική σημασία του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου και τις προοπτικές του, με αντικείμενο την καταγραφή και διερεύνηση των κοινωνικών χαρακτηριστικών των γονέων, των οποίων τα παιδιά φοιτούν στο Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο, καθώς και την καταγραφή της γνώμης τους για τη λειτουργία του θεσμού. Από την έρευνα αυτή προκύπτουν τα ακόλουθα ευρήματα: Η γενική γνώμη των γονέων για το Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο είναι καλή, αφού το 93,9% διατυπώνει θετική ή πολύ θετική κρίση γι' αυτό, το 3,1% έχει αδιάφορη γνώμη και το 3,0% αρνητική. Όσον αφορά την αποτελεσματική λειτουργία του, θετική γνώμη έχει το 71,2%, ενώ αρνητική το 28,8% των γονέων που πήραν μέρος στην έρευνα. Οι γονείς εξέφρασαν, επίσης, την άποψη ότι υπάρχουν δυνατότητες βελτίωσης της λειτουργίας του και, μάλιστα, πιστεύουν, σε ποσοστό 40,9%, ότι αυτό μπορεί να επιτευχθεί με τη δυναμικότερη παρέμβαση του συλλόγου γονέων.

Οι Μ. Παπαπέτρου και Κ. Σουσαμίδου-Καραμπέρη⁵⁶ διερεύνησαν τις προτιμήσεις

54. Πασχάλης, Α., Τσιάγκης, Ι. (2000), *Το Ολοήμερο Σχολείο: ερευνητική θεώρηση μιας καινοτομίας*, στο Δείκτες Εκπαίδευσης, Ιωάννινα.

55. Ινστιτούτο Εργασίας ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ (2003), *Ολοήμερο Σχολείο: η κοινωνική σημασία και οι προοπτικές του*, στο περιοδικό *Ενημέρωση*, τεύχος 95, Αθήνα: ΙΝΕ-ΓΣΕΕ, σελίδες 7-22.

56. Παπαπέτρου, Μ., Σουσαμίδου-Καραμπέρη, Α. (2004), *Ολοήμερο Σχολείο. Μια νέα εκπαιδευτική πραγματικότητα*, Θεσσαλονίκη: University Studio Press.

μαθητών, δασκάλων και γονέων σχετικά με τη λειτουργία του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου. Από τα ερευνητικά δεδομένα προκύπτει ότι οι προτιμήσεις των παιδιών σε δραστηριότητες επιλογής ταυτίζονται με αυτές του ΥΠ.Ε.Π.Θ. Τα παιδιά προτιμούν δραστηριότητες που ενισχύουν την κίνηση, την έκφραση και τη δημιουργία, ενώ ανιχνεύονται διαφορές ανάμεσα στις προτιμήσεις των δύο φύλων. Αναλυτικότερα, η Μουσική και τα Εικαστικά κατέχουν υψηλή θέση στις προτιμήσεις των κοριτσιών, ενώ αντίστοιχα οι προτιμήσεις των αγοριών επικεντρώνονται στην εκμάθηση χειρισμού των ηλεκτρονικών υπολογιστών. Τα μεγαλύτερα παιδιά, πέραν των ωρών προετοιμασίας των οποίων φαίνεται να αναγνωρίζουν την αναγκαιότητα, επιζητούν και ώρες χαλάρωσης με δραστηριότητες δικής τους ελεύθερης επιλογής. Οι γονείς εκφράζουν την επιθυμία η προετοιμασία των μαθημάτων, τουλάχιστον της Γλώσσας και των Μαθηματικών, να διεξάγεται στο Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο. Χωρίς να παραβλέπουν και την αξία άλλων μαθημάτων, στις επιλογές τους ακολουθούν η Πληροφορική, η Μουσική και τα Εικαστικά. Τα Αγγλικά και η Φυσική Αγωγή επιθυμούν να είναι μαθήματα κορμού (είναι τα μαθήματα που αναζητούν, κυρίως στην ιδιωτική εκπαίδευση). Οι γονείς θεωρούν, επίσης, ότι είναι χρήσιμο να εναρμονίζονται οι ομαδικές δραστηριότητες με τις προτιμήσεις των παιδιών τους. Οι γονείς εντοπίζουν, ακόμη, ελλείψεις στους ειδικούς χώρους (τραπεζαρία, αίθουσα διδασκαλίας ηλεκτρονικών υπολογιστών, αίθουσες Μουσικής, Εικαστικών, Ξένων Γλωσσών), οι οποίοι, με βάση και τις σχετικές εξαγγελίες του ΥΠ.Ε.Π.Θ., θεωρούνται βασικός παράγοντας για την επιτυχή λειτουργία του θεσμού.

Η Ο. Μούσιου-Μυλωνά⁵⁷ πραγματοποίησε έρευνα στα 17 Ολοήμερα Δημοτικά Σχολεία του νομού Φλώρινας. Η έρευνα συγκεντρώνει στοιχεία για τη φοίτηση των μαθητών, το ρόλο του εκπαιδευτικού και των μαθητών και για τις προσφορότερες μορφές διδασκαλίας. Η ερευνήτρια επισημαίνει αρκετά ζητήματα που προκύπτουν από την εφαρμογή του θεσμού, όπως είναι η ελλιπής υλικοτεχνική υποδομή, η δυστοκία στις οικονομικές δυνατότητες και η δυσχερής συνεργασία των εκπαιδευτικών προμεσημβρινής και μεταμεσημβρινής ζώνης. Σημείο προβληματισμού αποτελούν, επίσης, η απασχόληση των ωρομίσθιων εκπαιδευτικών ειδικοτήτων στο Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο, καθώς και «οι κατ' οίκον εργασίες», οι οποίες φαίνεται να έχουν πάρει μια καθαρά διεκπεραιωτική μορφή, χωρίς να ενεργοποιούν τους μαθητές για περαιτέρω αναζήτηση της γνώσης. Ένα άλλο εύρημα της έρευνας είναι ότι οι γονείς έχουν ως πρώτη προτεραιότητα την προετοιμασία των μαθημάτων της επόμενης ημέρας και δείχνουν προτίμηση στα Αγγλικά και την Πληροφορική, ενώ αμφισβητούν και υποτιμούν τις δημιουργικές δραστηριότητες. Από την έρευνα διαπιστώνεται, ακόμη, ότι η συμμετοχή των μαθητών στο Προαιρετικό Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο σχετίζεται με την απόσταση των περιοχών από τα αστικά κέντρα. Η συμμετοχή των παιδιών που ζουν σε πιο απομακρυσμένα μέρη σε σχέση με τα αστικά κέντρα, όπως είναι η

57. Μούσιου, Ο. (2004), *Τα ολοήμερα δημοτικά σχολεία του νομού Φλώρινας. Μια μελέτη περίπτωσης*, στο Μακεδόν, τεύχος 12, σελίδες 57-68.

Φλώρινα και το Αμύνταιο, είναι σχεδόν απόλυτη (100%), γεγονός που επιβεβαιώνει το όφελος των παιδιών που ζουν σε παραμεθόριες περιοχές από την εφαρμογή του θεσμού. Από τα ευρήματα φαίνεται, επίσης, ότι η φοίτηση των παιδιών εξαρτάται και από τις «παροχές» του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου. Μαθήματα, όπως είναι τα Αγγλικά, αλλά και οι γενικότερες «παροχές» του, όπως, π.χ., είναι η σίτιση, συνιστούν κίνητρο για τη φοίτηση των παιδιών.

Οι Κ. Λάμνιας και Β. Ντακούμης⁵⁸ διερεύνησαν τα κοινωνικά χαρακτηριστικά των μαθητών επτά νομών της κεντρικής Ελλάδας που φοιτούν σε *Ολοήμερα Δημοτικά Σχολεία Διευρυμένου Ωραρίου*. Από τα δεδομένα της έρευνας προκύπτει ότι ο κυριότερος κοινωνικός παράγοντας που καθορίζει τη φοίτηση των παιδιών στο Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο είναι η εργαζόμενη μητέρα, γεγονός που σχετίζεται ακόμη και με την κατηγορία του επαγγέλματος της. Σε ένα άλλο αξιολογικό εύρημα διαπιστώνεται ότι στο Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο φοιτούν και παιδιά, των οποίων οι μητέρες ασκούν κάποιο επάγγελμα υψηλής κοινωνικής ιεράρχησης, σημείο που ερμηνεύεται από τους ερευνητές ως ένδειξη αξιοπιστίας του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου, τουλάχιστον σε ό,τι αφορά το προστατευμένο περιβάλλον που προσφέρει στους μαθητές. Η αποχώρηση των μαθητών πριν από την ολοκλήρωση του προγράμματος οδηγεί τους ερευνητές στην ερμηνεία ότι, πιθανώς, δεν εμπιστεύονται τον παιδαγωγικό του ρόλο. Για τους ερευνητές φαίνεται ότι ο κύριος λόγος, για τον οποίο οι γονείς επιλέγουν το Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο, είναι η εξυπηρέτηση των κοινωνικών τους αναγκών.

Η Ι. Αρβανίτη⁵⁹ κατέγραψε και ανέλυσε τις απόψεις 53 εκπαιδευτικών (26 δασκάλων και 27 εκπαιδευτικών ειδικοτήτων), οι οποίοι εργάζονταν σε Ολοήμερα Σχολεία του νομού Θεσσαλονίκης κατά το σχολικό έτος 2003-2004, σχετικά με τα θετικά στοιχεία και τις αδυναμίες από την εφαρμογή του θεσμού του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου, καθώς και τις προτάσεις τους για την αποτελεσματικότερη λειτουργία του. Από τα δεδομένα της έρευνας προκύπτει ότι οι εκπαιδευτικοί αναγνωρίζουν τον παιδαγωγικό και κοινωνικό ρόλο που επιτελεί το Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο. Σύμφωνα με τις απόψεις τους, το Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο εμπλουτίζει το αναλυτικό πρόγραμμα, ανανεώνει τις μεθόδους διδασκαλίας, συμβάλλει στην ολοκλήρωση της μαθησιακής διαδικασίας και στην οικοδόμηση καλύτερων διαπροσωπικών σχέσεων μεταξύ εκπαιδευτικών και μαθητών, συμβάλλει στον περιορισμό της παραπαιδείας και της εκπαιδευτικής ανισότητας και καλύπτει ανάγκες των εργαζόμενων γονέων προσφέροντας στους μαθητές εποικοδομητική

58. Λάμνιας, Κ., Ντακούμης, Β. (2002-03), *Κοινωνικά χαρακτηριστικά των μαθητών επτά νομών της κεντρικής Ελλάδας που φοιτούν σε Ολοήμερα Δημοτικά Σχολεία Διευρυμένου Ωραρίου*, στο *Τα Εκπαιδευτικά*, τεύχος 65-66, σελίδες 153-165.

59. Αρβανίτη, Ι. (2004), «...έχω την πεποίθηση ότι εργάζομαι σε ένα σχολείο που θέλει να υπερβεί το παραδοσιακό σχολείο». Οι εκπαιδευτικοί μιλούν για το Ολοήμερο Σχολείο, εισήγηση στο τοπικό σεμινάριο στελεχών και εκπαιδευτικών για το Ολοήμερο Σχολείο, Θεσσαλονίκη.

επίβλεψη μέσα σε ένα προστατευμένο περιβάλλον. Οι εκπαιδευτικοί, εντοπίζουν, όμως, και πολλές αδυναμίες από την εφαρμογή του θεσμού, όπως είναι η ελλιπής υλικοτεχνική υποδομή, το ανελαστικό εντατικό πρόγραμμα, η συχνή εναλλαγή του προσωπικού, η μη έγκαιρη τοποθέτηση των ωρομίσθιων εκπαιδευτικών ειδικοτήτων και η ανεπαρκής επιμόρφωση των εκπαιδευτικών. Συνολικά, οι εκπαιδευτικοί συμφωνούν με τους γενικούς σκοπούς και τους ειδικότερους στόχους του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου και δείχνουν πρόθυμοι να στηρίξουν το θεσμό. Θεωρούν, όμως, όπως φαίνεται από τις προτάσεις που καταθέτουν, ότι για την επιτυχή εφαρμογή του απαιτούνται ορισμένες προϋποθέσεις, οι οποίες ακόμη δεν έχουν εξασφαλιστεί.

Οι Γ. Κυρίζογλου και Γ. Γρηγοριάδης⁶⁰ διερεύνησαν το πώς γονείς, δάσκαλοι και διευθυντές αξιολογούν την εφαρμογή του θεσμού του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου. Η έρευνα διεξήχθη τον Ιούνιο του 2003 με σκοπό την καταγραφή και τη σύγκριση των απόψεων των γονέων, των δασκάλων και των διευθυντών Ολοήμερων Δημοτικών Σχολείων, καθώς και τη συλλογή προτάσεων για την καλύτερη λειτουργία του θεσμού. Στην έρευνα συμμετείχαν 20 σχολεία της Διεύθυνσης Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Δυτικής Θεσσαλονίκης (405 γονείς, 40 δάσκαλοι και 17 διευθυντές δημοτικών σχολείων). Από τα ερευνητικά δεδομένα διαπιστώνεται ότι οι δάσκαλοι θεωρούν ως κυριότερη αιτία της ανεπαρκούς προετοιμασίας των μαθημάτων της επόμενης ημέρας, τις πολλές δραστηριότητες του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου και ότι η καλύτερη κατανομή τους στο ωρολόγιο πρόγραμμα θα βοηθούσε στην επαρκέστερη προετοιμασία. Οι διευθυντές δήλωσαν ότι δεν είναι ικανοποιημένοι από την υποστήριξη που τους παρέχουν οι προϊστάμενες διοικητικές αρχές και ότι αναγκάζονται να παραμένουν πέραν του ωραρίου τους για να αντιμετωπίσουν τις αυξημένες τους υποχρεώσεις. Οι γονείς φαίνεται να επιλέγουν το Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο, λόγω της ασφάλειας που παρέχει στους μαθητές και του σχολικού του προγράμματος. Ωστόσο, όπως προκύπτει από τα ευρήματα, οι γονείς δείχνουν ότι δεν έχουν πειστεί για τον παιδαγωγικό του ρόλο, αφού εξακολουθούν να προτιμούν τις εκπαιδευτικές δυνατότητες της ελεύθερης ιδιωτικής αγοράς. Παρ' όλα αυτά, τελικά επιθυμούν τα παιδιά τους να συνεχίζουν να φοιτούν στο Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο.

Από την παρουσίαση των κυριότερων ευρημάτων των προαναφερόμενων ερευνών, μπορεί κανείς να εξαγάγει τα ακόλουθα γενικά συμπεράσματα: στη λειτουργία του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου κυριαρχεί ο κοινωνικός του ρόλος, με την έννοια της αποδέσμευσης των γονέων από τη φύλαξη-επίβλεψη των παιδιών τους. Ο εκπαιδευτικός ρόλος του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου περιορίζεται στην προετοιμα-

60. Κυρίζογλου, Γ., Γρηγοριάδης, Γ. (2004), *Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο: πως αξιολογούν την εφαρμογή του θεσμού γονείς, δάσκαλοι/ες και διευθυντές/ντριες*, στο Μακεδόν, τεύχος 13, σελίδες 79-91.

σία των μαθημάτων της επόμενης ημέρας. Και, τέλος, παρατηρούνται δυσλειτουργίες αναφορικά με την υλικοτεχνική υποδομή του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου και την έγκαιρη τοποθέτηση και επάρκεια διδακτικού προσωπικού καθώς και την επιμόρφωσή τους. Παρ'όλα αυτά η γενική γνώμη των γονέων και των εκπαιδευτικών είναι θετική για το συνολικό ρόλο του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου.

2. ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ

Οι ερευνητικές υποθέσεις για τα ερωτηματολόγια συντάχθηκαν με βάση τους στόχους της έρευνας, τη σχετική βιβλιογραφία και τις γνώσεις και τις εμπειρίες που έχουμε γύρω από την οργάνωση και τη λειτουργία του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου. Για κάθε ερωτηματολόγιο έχει συγκροτηθεί μια κύρια ερευνητική υπόθεση, η οποία υποδιαιρείται για μεν τους γονείς σε οκτώ (8) επιμέρους υποθέσεις, για δε τους εκπαιδευτικούς σε δώδεκα (12) επιμέρους υποθέσεις.

2.1. Ερευνητικές υποθέσεις σε σχέση με το ερωτηματολόγιο των γονέων

Βασική ερευνητική υπόθεση:

A. Ο θεσμός του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου (Ο.Δ.Σ.), με τον τρόπο που είναι οργανωμένος και λειτουργεί, δεν ικανοποιεί με επάρκεια τις εκπαιδευτικές ανάγκες των μαθητών και συνεπώς καλύπτει μόνο τις τυπικές κοινωνικές ανάγκες των γονέων.

Επιμέρους ερευνητικές υποθέσεις:

A1. Το ωράριο λειτουργίας του Ο.Δ.Σ. καλύπτει σε ικανοποιητικό βαθμό τις ανάγκες των γονέων και συνεπώς την απαλλαγή τους από το πρόβλημα, κυρίως, επίβλεψης των παιδιών τους.

A2. Οι γονείς, που στέλνουν τα παιδιά τους στο Ο.Δ.Σ., επιδιώκουν να λύσουν πρωτίτως το πρόβλημα επίβλεψης των παιδιών τους, ακολούθως την προετοιμασία των μαθημάτων της επόμενης ημέρας και ως υποδεέστερη προτεραιότητα τις άλλες δραστηριότητες (π.χ. Πληροφορική-Η/Υ).

A3. Οι υποδομές του Ο.Δ.Σ. δεν πρέπει να ικανοποιούν τις προσδοκίες των γονέων, οι οποίοι θα αναδείξουν ως προβλήματα την απουσία χώρου εστίασης και δευτερευόντως την απουσία ειδικού χώρου για τις δραστηριότητες. Αναφορικά με το εκπαιδευτικό προσωπικό, θα εστιάσουν στην εναλλαγή τους και την ελλιπή οργάνωση του προγράμματος.

A4. Σε σχέση με την εκπαιδευτική λειτουργία του Ο.Δ.Σ. οι γονείς, εκτιμούμε, ότι θα εμφανιστούν να μην είναι ευχαριστημένοι από την προετοιμασία των μαθημάτων της επόμενης ημέρας και ακολούθως θα αναδείξουν την απουσία σωστής οργάνωσης των διαδικασιών-δραστηριοτήτων. Επίσης, θα δηλώσουν ότι τα παιδιά τους δεν είναι ευχαριστημένα από τη συμμετοχή τους στο Ο.Δ.Σ. και ότι επιστρέφουν στο σπίτι, κατά κανόνα, κουρασμένα.

A5. Οι γονείς θα δηλώσουν τη συμμετοχή των παιδιών τους σε εξωσχολικές δραστηριότητες, όπως ξένη γλώσσα, πληροφορική κ.λπ., και με απασχόληση στο σπίτι πιθανώς 1 -2 ώρες.

- A6. Σε σχέση με την ενίσχυση του προσωπικού, οι γονείς θα αναδείξουν ως ανάγκη την πρόσληψη εκπαιδευτικών με συγκεκριμένες ειδικότητες και στην κατηγορία του βοηθητικού την πρόσληψη φυλάκων και παιδοψυχολόγων.
- A7. Οι γονείς θα εμφανιστούν να μην είναι ευχαριστημένοι (δυσχερής σίτιση) με τον τρόπο που γίνεται η σίτιση των μαθητών.
- A8. Τελικά, πιθανολογούμε ότι οι γονείς θα αξιολογήσουν τη λειτουργία του Ο.Δ.Σ. μεταξύ των προτιμήσεων «ούτε θετική ούτε αρνητική» και «αρνητική» και θα προτιμήσουν να συνεχίσει τη λειτουργία του, για να μην έχουν το πρόβλημα της επίβλεψης των παιδιών τους.

2.2. Ερευνητικές υποθέσεις σε σχέση με το ερωτηματολόγιο των εκπαιδευτικών

Βασική ερευνητική υπόθεση:

- B. Ο θεσμός του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου (Ο.Δ.Σ.), με τον τρόπο που είναι οργανωμένος και λειτουργεί, δεν ικανοποιεί με επάρκεια τους εκπαιδευτικούς στόχους για τους οποίους ιδρύθηκε.

Επιμέρους ερευνητικές υποθέσεις:

- B1. Η τοποθέτηση του εκπαιδευτικού στο Ο.Δ.Σ. συνδέεται περισσότερο με την ικανοποίηση των αναγκών της υπηρεσίας.
- B2. Η ενημέρωση των εκπαιδευτικών, σε σχέση με το θεσμό του Ο.Δ.Σ., αφορά ένα μικρό ποσοστό τους και συνολικά βρίσκεται σε πολύ χαμηλά επίπεδα για την επιτέλεση του ρόλου τους στο Ο.Δ.Σ.
- B3. Οι παιδαγωγικές προτεραιότητες που υλοποιούνται στο Ο.Δ.Σ. σχετίζονται περισσότερο με την προετοιμασία των μαθημάτων της επόμενης ημέρας, ενώ οι σημαντικότερες κοινωνικές προτεραιότητες αναφέρονται περισσότερο στη φύλαξη των μαθητών.
- B4. Το ωράριο λειτουργίας του Ο.Δ.Σ. εξυπηρετεί τις βασικές ανάγκες των γονέων, ενώ ο βαθμός οργάνωσης και οι υποδομές του Ο.Δ.Σ. δεν πληρούν τους όρους για την εύρυθμη λειτουργία του και συνεπώς δεν συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων του.
- B5. Τα μαθήματα και οι δραστηριότητες που προσφέρονται στους μαθητές δεν πληρούν τους όρους ενός παιδαγωγικά και διδακτικά σχεδιασμένου ελκυστικού προγράμματος.
- B6. Η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών αποτελεί σημαντικό παράγοντα γι' αυτούς και προϋπόθεση για την υλοποίηση του ρόλου τους, αλλά σε πρακτικό επίπεδο παραμένει το ζητούμενο.

- B7. Η συνεργασία των εκπαιδευτικών με τους γονείς βρίσκεται σε μέτρια επίπεδα και εκτιμούμε ότι θα δηλώσουν να εμφανίζει προβλήματα όσον αφορά κυρίως την τήρηση του απογευματινού ωραρίου.
- B8. Οι εκπαιδευτικοί θα εμφανιστούν να μην είναι ικανοποιημένοι σε υψηλό βαθμό σε σχέση με αυτά που προσφέρουν παιδαγωγικά στους μαθητές τους.
- B9. Εκτιμούμε ότι οι εκπαιδευτικοί θα εμφανίσουν γενικά τους μαθητές αρκετά ευχαριστημένους από τη συμμετοχή τους στο Ο.Δ.Σ, λίγο κουρασμένους και αρκετά ευχαριστημένους απ' την προετοιμασία των μαθημάτων της επόμενης ημέρας.
- B10. Οι εκπαιδευτικοί θα υποστηρίξουν ότι το Ο.Δ.Σ. καλύπτει σε μικρό βαθμό τις αδυναμίες των μαθητών που προέρχονται από κοινωνικά μειονεκτούσες ομάδες και ενισχύει, επίσης, σε μικρό βαθμό τη συνεργασία με τους μαθητές με διαφορετικά πολιτισμικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά.
- B11. Οι εκπαιδευτικοί, εκτιμούμε, ότι θα θεωρήσουν ως επαρκή τον αριθμό των λειτουργούντων Ο.Δ.Σ., θα υποστηρίξουν ότι δεν ενισχύεται από τους φορείς υλοποίησής του και, πιθανώς, να προτείνουν να καθιερωθεί ένας νέος τύπος Ο.Δ.Σ.
- B12. Τελικά, εκτιμούμε ότι οι εκπαιδευτικοί θα αναδείξουν περισσότερο τα μειονεκτήματα του Ο.Δ.Σ. και θα προτείνουν τη συνέχιση της λειτουργίας του κάτω από προϋποθέσεις.

3. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

3.1. Το αντικείμενο και οι κύριοι στόχοι της έρευνας

Από την έναρξη της λειτουργίας του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου, το 1998, οι εκπαιδευτικοί, τα στελέχη της εκπαίδευσης και οι γονείς συζητούν για το ρόλο και τη σημασία του, χωρίς, όμως, μέχρι σήμερα να έχουν αποτυπωθεί με έγκυρο και συστηματικό τρόπο εκείνα τα δεδομένα που δείχνουν τις επιπτώσεις της λειτουργίας του στους μαθητές. Επιπλέον, από τη συζήτηση απουσιάζει η οργανωμένη και συστηματική άποψη των γονέων που είναι σημαντική για κάθε προσπάθεια αξιολόγησης ενός τέτοιου εκπαιδευτικού προγράμματος. Στο πλαίσιο αυτό, το Μάρτιο του 2006, το Ινστιτούτο Εργασίας της ΓΣΕΕ (ΙΝΕ/ΓΣΕΕ) ανέλαβε σε συνεργασία με το Ινστιτούτο Παιδαγωγικών Ερευνών-Μελετών της Διδασκαλικής Ομοσπονδίας Ελλάδας (ΙΠΕΜ-ΔΟΕ) να αξιολογήσει το ρόλο και τη σημασία του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου που λειτουργεί στα περισσότερα σχολεία της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και το οποίο παρακολουθούν όσοι μαθητές επιθυμούν. Για το λόγο αυτό, σχεδιάστηκε μια πανελλαδική έρευνα αξιολόγησης, ώστε να ελεγχθεί η λειτουργία του τόσο στο επίπεδο της εκπαίδευσης που παρέχει όσο και για τα ζητήματα της οργάνωσής του.

3.2. Γενικά χαρακτηριστικά της μεθόδου

Η συστηματική αξιολόγηση του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου, όπως τίθεται από τους στόχους και το αντικείμενο της έρευνας, επέβαλε το σχεδιασμό μιας εμπειρικής κοινωνικής διερεύνησης στο πλαίσιο των ερευνών αξιολόγησης, που επιτρέπει την αξιολόγηση τόσο του εκπαιδευτικού του επιπέδου, όσο και των ζητημάτων της λειτουργίας και οργάνωσής του. Για το σκοπό αυτό σχεδιάστηκαν δύο εμπειρικές κοινωνικές διερευνήσεις αναφερόμενες στις δύο διακριτές κατηγορίες πληθυσμού που σχετίζονται άμεσα με τη λειτουργία του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου και είναι από θέση κατάλληλης να το αξιολογήσουν, δηλαδή τους εκπαιδευτικούς και τους γονείς. Το γεγονός ότι για πρώτη φορά επιχειρείται να αξιολογηθεί συστηματικά η λειτουργία του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου υπέδειξε μεθοδολογικά τη διεξαγωγή μιας πανελλαδικής εμπειρικής κοινωνικής έρευνας στον γενικό πληθυσμό των γονέων, τα παιδιά των οποίων παρακολουθούν το Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο και συνοδευτικά, μιας έρευνας στους εκπαιδευτικούς που συμμετέχουν στη λειτουργία του. Για τη συλλογή της απαιτούμενης πληροφορίας χρησιμοποιήθηκε η μέθοδος των ερωτηματολογίων διά του ταχυδρομείου (mail-questionnaire).

3.3. Οι ερευνητικές τεχνικές

Η έρευνα αξιολόγησης αναφερόταν στις δύο κατηγορίες του υπό διερεύνηση πλη-

θυσμού, δηλαδή τους εκπαιδευτικούς που συμμετέχουν στη λειτουργία του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου και τους γονείς των οποίων τα παιδιά το παρακολουθούν. Στο πλαίσιο αυτό σχεδιάστηκαν τα δομημένα, αυτό-συμπληρούμενα ερωτηματολόγια των δύο αξιολογήσεων.

Το ερωτηματολόγιο των γονέων, σύμφωνα με τις υποθέσεις εργασίας, στόχο είχε την καταγραφή των απόψεων και της εμπειρίας τους από τη λειτουργία του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου.

Το ερωτηματολόγιο των εκπαιδευτικών, σύμφωνα με τις υποθέσεις εργασίας, στόχο είχε την αξιολόγηση της εκπαιδευτικής του λειτουργίας. Τα δύο ερωτηματολόγια περιγράφονται συνοπτικά ως ακολούθως:

3.3.1. Το ερωτηματολόγιο των γονέων

Το αυτό-συμπληρούμενο ερωτηματολόγιο των γονέων συγκροτήθηκε συνολικά από 34 ερωτήσεις, οι οποίες προσδιορίζουν 80 μεταβλητές. Οι κύριοι άξονες της αξιολόγησης αποτυπώθηκαν καταρχήν σε ερωτήσεις σχετικά με τα δημογραφικά και κοινωνικά τους χαρακτηριστικά (φύλο, ηλικία, επίπεδο εκπαίδευσης, απασχόληση και επάγγελμα). Στη συνέχεια καταγράφονταν ο συνολικός αριθμός παιδιών τους και ο αριθμός παιδιών τους που φοιτούν στο Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο και η διάρκεια φοίτησής τους σε αυτό.

Σχετικά με το ωράριο της λειτουργίας του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου, έπρεπε να καταγραφούν οι πρωινές και απογευματινές ώρες παρακολούθησής του, και εφόσον λειτουργεί η πρωινή ζώνη, αν τα παιδιά τους την παρακολουθούν, κατά πόσο το ωράριο καλύπτει τις εξατομικευμένες τους ανάγκες και, τέλος, οι πρωινές ώρες που επιθυμούν να πηγαίνουν τα παιδιά τους στο Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο καθώς και οι ώρες που επιθυμούν να αποχωρούν.

Σχετικά με τα μαθήματα και τις δραστηριότητες του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου, έπρεπε να καταγραφούν ποια από αυτά προσφέρονται στο συγκεκριμένο σχολείο και στη συνέχεια να τα αξιολογήσουν ως προς τη σημασία τους και να κρίνουν τη διάρκειά τους. Επίσης, καταγραφόταν η άποψή τους για το τι καλύπτεται από η λειτουργία του.

Σχετικά με τα προβλήματα στην υποδομή του, έπρεπε να καταγραφούν τα σημαντικότερα από αυτά και να κρίνουν τον τρόπο που γίνεται η σίτιση των μαθητών. Στη συνέχεια καταγράφονταν τα προβλήματα στο εκπαιδευτικό προσωπικό καθώς και αυτά στην εκπαιδευτική διαδικασία, οι προτάσεις τους για την ενίσχυση ή όχι του υπάρχοντος προσωπικού με την πρόσληψη επιπλέον εκπαιδευτικού προσωπικού και ειδικοτήτων.

Επίσης, οι γονείς έπρεπε να εκτιμήσουν σύμφωνα με τα επικοινωνιακά μηνύματα που παίρνουν από τα παιδιά τους το πόσο ικανοποιημένα είναι από τις δραστη-

ριότητες, τη προετοιμασία των μαθημάτων για την επόμενη μέρα, το παιδαγωγικό κλίμα και γενικά τη συμμετοχή τους στο Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο, καθώς και την κούρασή τους. Στο πλαίσιο αυτό, καταγράφονταν η συμμετοχή των παιδιών τους σε εξωσχολικές δραστηριότητες (και ποιες), η μηνιαία δαπάνη για τις εξωσχολικές δραστηριότητες, ο χρόνος που αφιερώνουν στο σπίτι καθημερινά για διάβασμα και προετοιμασία και αν πρέπει να συμπεριληφθούν και άλλες δραστηριότητες (και ποιες). Τέλος, καταγράφονταν η εκτίμηση της εμπειρίας από τη μέχρι σήμερα λειτουργία του και η επιθυμία τους ή όχι για τη συνέχεια της λειτουργίας του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου.

Η πλήρης μορφή του ερωτηματολογίου παρατίθεται στο Παράρτημα Ι.

3.3.2. Το ερωτηματολόγιο των εκπαιδευτικών

Το αυτό-συμπληρούμενο ερωτηματολόγιο των εκπαιδευτικών συγκροτήθηκε συνολικά από 54 ερωτήσεις, οι οποίες προσδιορίζουν 142 μεταβλητές. Οι κύριοι άξονες της αξιολόγησης αποτυπώθηκαν καταρχήν σε ερωτήσεις σχετικά με τα δημογραφικά και κοινωνικά τους χαρακτηριστικά: φύλο, ηλικία, έτη υπηρεσίας, βασικές σπουδές, επιπρόσθετοι τίτλοι σπουδών (και ποιοι). Στη συνέχεια καταγράφονταν η περιοχή (βαθμός αστικότητας) στην οποία βρίσκεται το σχολείο στο οποίο υπηρετούν, η οργανικότητά του, η θέση τους σε αυτό και η προ-υπηρεσία τους σε τμήμα Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου (αριθμός ετών). Στη συνέχεια καταγραφόταν ο αριθμός των τμημάτων Ολοήμερου στο σχολείο που υπηρετούν, και ο συνολικός αριθμός μαθητών που φοιτούν στη τάξη τους.

Στη συνέχεια, καταγραφόταν κατά πόσο η απασχόληση στο Ολοήμερο ήταν υποχρέωση ή επιλογή (και αιτιολόγηση της), η επιθυμία για τη συνέχιση εργασίας σε αυτό, ο βαθμός ενημέρωσης για τους σκοπούς του Ολοήμερου και η πηγή της ενημέρωσής τους.

Σχετικά με τις παιδαγωγικές και κοινωνικές προτεραιότητες του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου, έπρεπε καταρχήν να αξιολογηθεί συνολικά η σημασία τους. Στη συνέχεια, κάθε μια προτεραιότητα έπρεπε να αξιολογηθεί αναλυτικά ως προς την υλοποίησή της στο πλαίσιο της λειτουργίας του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου.

Τα προβλήματα ή αδυναμίες που δυσχεραίνουν την ομαλή λειτουργία του ολοήμερου καταγράφονταν αναλυτικά και παράλληλα αξιολογείτο η σημασία τους. Επίσης, καταγραφόταν η άποψη των εκπαιδευτικών για το ωράριο λειτουργίας σχετικά με το αν ή όχι εξυπηρετεί τις ανάγκες των μαθητών, καθώς και οι πρωινές ώρες και οι ώρες αποχώρησης.

Τα προβλήματα υποδομής καταγράφονταν και οι χώροι σύμφωνα με το επίπεδο παιδαγωγικών προδιαγραφών για την υλοποίηση των παιδαγωγικών και κοινωνικών στόχων της λειτουργίας τους. Επίσης, καταγράφονταν οι απόψεις τους για τα

ζητήματα της σίτισης, το χρόνο που διατίθεται για φαγητό, ξεκούραση και χαλάρωση.

Τα μαθήματα και οι δραστηριότητες αξιολογούνταν ως προς την παιδαγωγική σημασία τους, καθώς και η διάρκειά τους, αν πρέπει να συμπεριληφθούν και άλλες δραστηριότητες (και ποιες). Στη συνέχεια, εξετάζονταν η καταλληλότητα του προσωπικού για τη διδασκαλία των μαθημάτων και την υλοποίηση των δραστηριοτήτων, τα ζητήματα της επιμόρφωσης του προσωπικού και τα προβλήματά του, καθώς και τα ζητήματα συνεργασίας με τους γονείς.

Η ικανοποίηση από την παιδαγωγική προσφορά αξιολογείτο και καταγραφόταν η ικανοποίηση ή μη των μαθητών από τη λειτουργία του Ολοήμερου. Καταγραφόταν, επίσης, αν οι μαθητές είναι υψηλής επίδοσης ή όχι, αν το Ολοήμερο καλύπτει τις ανάγκες μαθητών που προέρχονται από κοινωνικά μειονεκτούσες ομάδες, ενισχύει τη συνεργασία μεταξύ μαθητών διαφορετικών πολιτισμικών και κοινωνικών χαρακτηριστικών.

Στη συνέχεια, η επάρκεια ή μη των Ολοήμερων αξιολογείτο συνολικά, καθώς και θεσμικοί φορείς υλοποίησής του και η αποτελεσματικότητά του.

Τέλος, καταγράφονταν τα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα του θεσμού του Ολοήμερου και σχετικές προτάσεις βελτίωσης της λειτουργίας του και κατά πόσο ή όχι πρέπει να συνεχιστεί η λειτουργία του.

Η πλήρης μορφή του ερωτηματολογίου παρατίθεται στο Παράρτημα Ι.

3.4. Ο σχεδιασμός και η διεξαγωγή των ερευνών

Η συστηματική μελέτη και αξιολόγηση τόσο του εκπαιδευτικού του επιπέδου, όσο και των ζητημάτων της οργάνωσής του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου, όπως τίθενται από τους στόχους και το αντικείμενο της έρευνας, καθώς και μεθοδολογικές θεωρήσεις σχετικά με το κόστος και τον χρόνο διεξαγωγής της επιτόπιας έρευνας επέβαλαν τον συνδυασμό των δύο ερευνών στο πεδίο και τη διεξαγωγή ερευνών διά του ταχυδρομείου ως καταλληλότερες διαδικασίες για τη συλλογή της απαιτούμενης πληροφορίας από κάθε κατηγορία του υπό διερεύνηση πληθυσμού, δηλαδή τους εκπαιδευτικούς και τους γονείς.

3.4.1. Το δειγματοληπτικό σχέδιο

Το Υπουργείο Παιδείας κάθε τέλος σχολικής χρονιάς καλεί τους γονείς που επιθυμούν τα παιδιά τους να παρακολουθήσουν το Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο να το δηλώσουν, χωρίς η δήλωση αυτή να σημαίνει και υποχρέωση παρακολούθησης. Συγκεντρώνοντας το δεδομένα των δηλώσεων αυτών, καταρτίζεται ένας κατάλο-

γος σχολείων στο οποία πρόκειται να λειτουργήσει Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο παρουσιάζοντας και το δυνητικό αριθμό των συμμετεχόντων μαθητών σε κάθε ένα. Με την έναρξη λειτουργίας του νέου σχολικού έτους, τα σχολεία οφείλουν να στείλουν έως το Νοέμβριο τα οριστικά δεδομένα σχετικά με τον αριθμό των μαθητών που παρακολουθούν το Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο και ο κατάλογος ενημερώνεται προς τα μέσα του σχολικού έτους. Οι αποκλίσεις στα δεδομένα των δύο καταλόγων (αρχικού και τελικού) είναι κάθε χρόνο σημαντικές.

Συνεπώς, η ύπαρξη ενός καταλόγου σχολείων, στα οποία λειτουργεί ή πρόκειται να λειτουργήσει Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο, με γνωστά προβλήματα υπαγορεύει τη χρήση του ως δειγματοληπτικού πλαισίου για την επιλογή σχολείων, συνδυάζοντας με αυτό τον τρόπο τη διεξαγωγή των δύο αξιολογήσεων (εκπαιδευτικών και γονέων) στο πεδίο. Στην έρευνα, σε κάθε επιλεγμένο σχολείο, συμμετείχαν οι μόνιμοι εκπαιδευτικοί που εμπλέκονταν με τη λειτουργία του και οι γονείς των μαθητών που το παρακολουθούσαν. Για τη χρήση του καταλόγου ως δειγματοληπτικού πλαισίου έγιναν εξαντλητικοί έλεγχοι για την ενημέρωσή του, όμως παρά τις προσπάθειες τα λάθη του ήταν μεγάλης έκτασης. Το μέγεθος του δείγματος προσδιορίστηκε για τις ανάγκες της έρευνας σε 212 (από αυτά στείλαμε ερωτηματολόγια στα 202 σχολεία).

Για την επιλογή των σχολείων εφαρμόστηκε συστηματική δειγματοληψία (με τυχαία αρχή το 17 και βήμα το 20). Αποφασίστηκε να γίνει διεξοδικός έλεγχος των επιλεγμένων σχολείων για να διαπιστωθεί αν τελικά λειτουργούσαν Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο και στην περίπτωση που δεν λειτουργούσαν να μην αντικατασταθούν, ώστε να αποφευχθούν παραμορφώσεις στο δείγμα. Το δείγμα που σχεδιάστηκε και αυτό που πραγματοποιήθηκε παρουσιάζονται κατά σχολική περιφέρεια στον Πίνακα Μ.1. Στην έρευνα συνολικά συμμετείχαν 2044 γονείς και 198 εκπαιδευτικοί.

3.4.2. Το πεδίο

Η έρευνα αποφασίστηκε να διαρκέσει συνολικά ένα μήνα, τελειώνοντας πριν από τις διακοπές του Πάσχα 2007 και να γίνουν τρεις υπενθυμίσεις. Κατά συνέπεια, ερωτηματολόγια που επεστράφησαν μετά από αυτό το χρονικό διάστημα δεν έγιναν αποδεκτά. Όπως, συνηθίζεται, προηγήθηκε η αίτηση για την άδεια διεξαγωγής της έρευνας από τις αρμόδιες αρχές και μετά την έγκρισή της αποστάλθηκαν οι επιστολές για την ενημέρωση σχετικά των Διευθυντών των σχολείων που είχαν επιλεγεί στο δείγμα. Σε κάθε ερωτηματολόγιο συμπεριλαμβανόταν μία σύντομη επιστολή προς τον γονέα ή τον εκπαιδευτικό για τη σημασία της συμμετοχής τους στην έρευνα. Οι επιστολές αυτές παρατίθενται στο Παράρτημα Ι.

Κάθε σχολείο έστειλε τα συμπληρωμένα ερωτηματολόγια στο ΙΝΕ-ΓΣΕΕ.

3.4.3. Η έρευνα-πιλότος

Στην έρευνα-πιλότο συμμετείχαν 5 σχολεία και συμπληρώθηκαν 128 ερωτηματολόγια γονέων και 8 εκπαιδευτικών. Η έρευνα-πιλότος είχε διάρκεια μίας εβδομάδας και τα ερωτηματολόγια διακίνησαν οι εκπαιδευτικοί που συμμετέχουν στην ερευνητική ομάδα. Τα ερωτηματολόγια καταχωρήθηκαν σε αρχείο δεδομένων και αναλύθηκαν με στόχο την διόρθωση προβλημάτων στα δύο ερωτηματολόγια.

3.4.4. Διαχείριση δεδομένων και επεξεργασία

Για την κωδικογράφηση και τον έλεγχο των ερωτηματολογίων απασχολήθηκαν τέσσερα άτομα, ερευνητές στο ΙΝ.Ε.-Γ.Σ.Ε.Ε. Η δημιουργία του αρχείου δεδομένων και οι λογικοί έλεγχοι για την έρευνα των γονέων διεκπεραιώθηκαν από τη First Data International. Η αντίστοιχη εργασία για την έρευνα των εκπαιδευτικών διεκπεραιώθηκε από τον αναλυτή δεδομένων του ΙΝ.Ε.-Γ.Σ.Ε.Ε.

Για την επεξεργασία και την ανάλυση των δεδομένων χρησιμοποιήθηκαν οι κατάλληλες στατιστικές διαδικασίες από το SPSS.

3.4.5. Μη απόκριση

Σύμφωνα με τα δεδομένα του Πίνακα Μ.1 η μη απόκριση στην έρευνα είναι ($1-124/202=38,6\%$) σχολεία. Το μέγεθος αυτό για τη μη απόκριση υποδεικνύει, εκτός από τα σοβαρά προβλήματα του δειγματοληπτικού πλαισίου, κυρίως τα μεθοδολογικά ζητήματα της εφαρμογής της μεθόδου των ερωτηματολογίων διά του ταχυδρομείου. Παρ' όλα αυτά το μέγεθος της μη απόκρισης είναι αποδεκτό για αυτόν τον τύπο και το αντικείμενο της παρούσας έρευνας και δεν παραμορφώνει τα αποτελέσματά της. Μόνο εφόσον μπορούν να συλλεχθούν δεδομένα τα οποία να αποδεικνύουν ότι τα σχολεία που δεν αποκρίθηκαν στην έρευνα διαφέρουν σημαντικά από τα υπόλοιπα σχολεία που αποκρίθηκαν μπορούν να αμφισβητηθούν τα αποτελέσματά της. Έλεγχοι που έγιναν προς αυτήν την κατεύθυνση δεν υπέδειξαν κάτι σχετικό.

ΠΙΝΑΚΑΣ Μ1: Το δείγμα των Ο.Δ.Σ. της έρευνας

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	Μαθητές που δήλωσαν ότι θα φοιτήσουν το 2006-2007 σε Ο.Δ.Σ.	Αριθμός Ο.Δ.Σ. 2006-2007	Μαθητές που δήλωσαν ότι θα φοιτήσουν το 2006-2007 σε Ο.Δ.Σ. του δείγματος	Δείγμα Ο.Δ.Σ.	Αριθμός ερωτηγίων γονέων	Απόκριση Ο.Δ.Σ.	Απόκριση Ο.Δ.Σ.
Α' ΑΘΗΝΑΣ	16724	241	498	12	263	8	4
ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑ	2117	100	45	5	27	3	2
ΑΝΑΤ.ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ	7886	116	199	6	108	4	2
ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	883	43	35	3	26	2	1
ΑΡΚΑΔΙΑΣ	919	45	50	3	34	2	1
ΑΡΤΑ	575	31	30	1	20	1	0
ΑΧΑΪΑ	3217	115	125	7	70	5	2
Β' ΑΘΗΝΑΣ	8446	127	180	6	95	2	4
ΒΟΙΩΤΙΑ	1375	48	20	3	8	1	2
Γ' ΑΘΗΝΑΣ	7013	129	90	7	46	2	5
ΓΡΕΒΕΝΑ	217	13					0
Δ' ΑΘΗΝΑΣ	4412	117	267	6	131	5	1
ΔΝΣΗ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	5988	117	155	6	60	4	2
ΔΝΣΗ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	1773	45					0
ΔΡΑΜΑ	1216	42	15	2	10	1	1
ΔΥΤΙΚΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ	9407	163	95	9	40	2	7
ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΑ	2586	88	95	6	51	4	2
ΕΒΡΟΣ	1324	57	40	3	14	2	1
ΕΥΒΟΙΑ	2684	120	65	6	30	3	3
ΕΥΡΥΤΑΝΙΑ	207	12	5	1	5	1	0
ΖΑΚΥΝΘΟΣ	532	21		1			1
ΗΛΕΙΑ	963	35	15	2	9	1	1
ΗΜΑΘΙΑ	2046	73	86	4	49	3	1
ΗΡΑΚΛΕΙΟ	4134	122	130	6	76	4	2
ΘΕΣΠΡΩΤΙΑ	493	28	15	1	14	1	0
ΙΩΑΝΝΙΝΑ	1376	76	40	4	30	3	1
ΚΑΒΑΛΑ	984	50	30	3	18	2	1
ΚΑΡΔΙΤΣΑ	1431	79	30	4	25	3	1
ΚΑΣΤΟΡΙΑ	745	36	10	1	10	1	0
ΚΕΡΚΥΡΑ	1439	54	55	3	25	2	1
ΚΙΛΙΚΙΑ	1165	42	35	2	32	2	0
ΚΟΖΑΝΗ	1402	57	40	3	20	2	1

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	Μαθητές που δήλωσαν ότι θα φοιτήσουν το 2006-2007 σε Ο.Δ.Σ.	Αριθμός Ο.Δ.Σ. 2006-2007	Μαθητές που δήλωσαν ότι θα φοιτήσουν το 2006-2007 σε Ο.Δ.Σ. του δείγματος	Δείγμα Ο.Δ.Σ.	Αριθμός ερωτηγίων γονέων	Απόκριση Ο.Δ.Σ.	Απόκλιση Ο.Δ.Σ.
ΚΟΡΙΝΘΙΑ	1590	80	55	4	33	3	1
ΚΥΚΛΑΔΕΣ	1069	53	40	4	23	2	2
ΛΑΚΩΝΙΑ	878	40	10	2	7	1	1
ΛΑΡΙΣΑ	2471	68	90	4	68	3	1
ΛΑΣΙΘΙ	949	34	50	2	31	2	0
ΛΕΣΒΟΣ	1590	82	55	4	33	3	1
ΛΕΥΚΑΔΑ	343	12		1			1
ΜΑΓΝΗΣΙΑ	2255	76	82	4	54	2	2
ΜΕΣΣΗΝΙΑ	1887	66	30	3	9	1	2
Ν.ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	340	14	15	1	10	1	0
ΞΑΝΘΗ	1087	33	65	3	42	3	0
ΠΕΙΡΑΙΑΣ	8611	160	139	8	95	5	3
ΠΕΛΛΑ	1959	89	60	4	40	2	2
ΠΙΕΡΙΑ	1744	58	40	3	26	2	1
ΠΡΕΒΕΖΑ	615	40	10	2	7	1	1
ΡΕΘΥΜΝΟ	1419	44	30	3	10	1	2
ΡΟΔΟΠΗ	510	21		1			1
ΣΑΜΟΣ	434	22	15	2	7	1	1
ΣΕΡΡΕΣ	2068	102	98	5	53	5	0
ΤΡΙΚΑΛΑ	1954	91					0
ΦΘΙΩΤΙΔΑ	1131	54	40	4	27	3	1
ΦΛΩΡΙΝΑ	1194	43	40	2	22	1	1
ΦΩΚΙΔΑ	312	20	10	1	10	1	0
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗ	1522	61	10	3	7	1	2
ΧΑΝΙΑ	2516	75	125	4	79	3	1
ΧΙΟΣ	396	23	10	1	9	1	0
ΣΥΝΟΛΟ	136523	3903	3614	201	2048	124	77

4. ΑΝΑΛΥΣΗ - ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΩΝ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

4.1. Αξιολόγηση και ερμηνεία των ευρημάτων του ερωτηματολογίου των γονέων*

Η αξιολόγηση και ερμηνεία των ερευνητικών δεδομένων, που προκύπτουν από τη στατιστική επεξεργασία των ερωτηματολογίων, έχουν ως σημείο αναφοράς τις σχετικές ερευνητικές υποθέσεις. Πιο συγκεκριμένα, αναλύονται τα ευρήματα σε συσχετισμό με τις επιμέρους ερευνητικές υποθέσεις και στο τέλος αξιολογούνται συνολικά, προκειμένου να διαπιστωθεί, αν επαληθεύεται ή όχι η κεντρική ερευνητική υπόθεση.

1.1.1. Δημογραφικά χαρακτηριστικά των υποκειμένων της έρευνας

Αναφορικά με τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των υποκειμένων της έρευνας, το δείγμα των 2044 γονέων αποτελείται, στο μεγαλύτερο ποσοστό του, από γυναίκες (75,2%) και στο μικρότερο ποσοστό του (24,8%) από άνδρες (βλ. Παράρτημα Ι). Με διαφορετικά λόγια, τρία (3) από τα τέσσερα (4) υποκείμενα της έρευνας είναι γυναίκες. Το μεγαλύτερο μέρος των γονέων του δείγματος έχει ηλικία μεταξύ 30 και 44 ετών (αθροιστικό ποσοστό 81,9%). Σε σχέση με τους αποκτηθέντες τίτλους σπουδών, το μεγαλύτερο ποσοστό των γονέων κατέχει απολυτήριο Λυκείου ή εξατάξιου Γυμνασίου (38,7%), ενώ μικρότερα ποσοστά συγκεντρώνουν οι γονείς που έχουν αποκτήσει πτυχίο Τ.Ε.Ι. ή Ανώτερης Σχολής (16,5%), απολυτήριο τριτάξιου Γυμνασίου ή αντίστοιχης Τεχνικής Σχολής (14,6%) και πτυχίο Α.Ε.Ι. (14,3%). Ως προς την κύρια επαγγελματική απασχόλησή τους, οι περισσότεροι από τους γονείς διαπιστώνεται ότι εργάζονται ως μισθωτοί στον ιδιωτικό (ποσοστό 34,2%) και το δημόσιο τομέα (ποσοστό 21,7%). Από το σύνολο των γονέων που δεν εργάζονται, το μεγαλύτερο μέρος τους εντάσσεται στην κατηγορία «Οικιακά» (νοικοκυρά-ποσοστό 62,7%).

Αναφορικά με το ζήτημα του αριθμού των παιδιών που φοιτούν στο Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο και την αποτύπωση των ετών παρακολούθησης και φοίτησης τους στις σχολικές τάξεις του κανονικού (συμβατού) δημοτικού σχολείου, αναδεικνύονται τα ακόλουθα δεδομένα: Οι περισσότεροι από τους γονείς του δείγματος έχουν δύο (2) παιδιά (ποσοστό 51,1%). Ακολουθούν σε ποσοστά οι γονείς με ένα (1) παιδί (27,5%), με τρία (3) παιδιά (15,2%), με τέσσερα (4) παιδιά (4%) και με πέντε (5)

* Οι πίνακες με τα ευρήματα της έρευνας από το ερωτηματολόγιο των γονέων και των εκπαιδευτικών βρίσκονται στο Παράρτημα ΙΙ.

παιδιά (1,1%). Οι γονείς που έχουν από πέντε (5) παιδιά και άνω αποτελούν ένα μικρό ποσοστό που δεν είναι στατιστικά σημαντικό. Σύμφωνα με τα ευρήματα, ο μεγαλύτερος αριθμός των παιδιών φοιτά στις τρεις (3) πρώτες τάξεις (Α', Β', Γ') του κανονικού (συμβατού) σχολείου. Περίπου εννέα (9) από τα δέκα (10) παιδιά των γονέων του δείγματος (ποσοστό 89,3%) φοιτούν κανονικά στο Ο.Δ.Σ, ενώ το υπόλοιπο ποσοστό (11,7%) δεν παρακολουθεί ή παρακολουθεί απουσιασματικά το Ο.Δ.Σ. Σε σχέση με το χρόνο φοίτησης, τα περισσότερα παιδιά φοιτούν ένα (1) χρόνο στο Ο.Δ.Σ. (ποσοστό 38%) και έπονται σε ποσοστά τα παιδιά που φοιτούν δύο (2) χρόνια (25,9%), τρία (3) χρόνια (16,2%), τέσσερα (4) χρόνια (9,4%) και πέντε (5) χρόνια (5,6%).

Τέλος, αναφορικά με τα χρήματα που δαπανώνται το μήνα από τους γονείς για τις εξωσχολικές δραστηριότητες των παιδιών τους, διαπιστώνεται από τα ευρήματα ότι, ανεξαρτήτως του αριθμού των παιδιών (από ένα έως και τέσσερα), οι γονείς δαπανούν για κάθε ένα από αυτά, κατά προσέγγιση, από 100€ έως 200€ το μήνα για μαθήματα και δραστηριότητες, όπως είναι οι Ξένες Γλώσσες, η Πληροφορική, η Μουσική και ο Αθλητισμός.

4.1.2. Αξιολόγηση και ερμηνεία των ευρημάτων σε σχέση με τις δώδεκα (8) επιμέρους ερευνητικές υποθέσεις

1η επιμέρους ερευνητική υπόθεση (ερωτήσεις 5-10): Το ωράριο λειτουργίας του Ο.Δ.Σ. καλύπτει σε ικανοποιητικό βαθμό τις ανάγκες των γονέων και συνεπώς την απαλλαγή τους από το πρόβλημα, κυρίως, επίβλεψης των παιδιών τους.

Η συγκεκριμένη ερευνητική υπόθεση σχετίζεται με το ωράριο λειτουργίας του Ο.Δ.Σ. Από την αξιολόγηση των ερευνητικών δεδομένων προκύπτει ότι η πλειονότητα των γονέων του δείγματος (ποσοστό 83,4%) επιθυμεί τα παιδιά να προσέρχονται στο Ο.Δ.Σ. το πρωί και συγκεκριμένα το χρονικό διάστημα 7:31-8:00, ενώ ένα, επίσης, μεγάλο ποσοστό (αθροιστικό 76,6%) επιθυμεί τα παιδιά να αποχωρούν από το Ο.Δ.Σ. το απόγευμα στο χρονικό πλαίσιο από τις 15:31 μέχρι τις 16:30. Βέβαια, από τα ευρήματα προκύπτει ότι οι γονείς προτείνουν, σε ένα μικρότερο ποσοστό (23,4%), κι άλλες ώρες αποχώρησης των παιδιών τους, οι οποίες δεν περιλαμβάνονται στις επίσημες προδιαγραφές. Πιθανολογούμε ότι η επιλογή αυτή σχετίζεται με το ξεχωριστό ωράριο εργασίας του κάθε γονέα, μετά την ολοκλήρωση του οποίου θεωρεί ότι πρέπει να έχει τη δυνατότητα να σχολάει το παιδί του από το Ο.Δ.Σ.

Στο πεδίο της καθημερινής σχολικής πραγματικότητας, τα ποσοστά εφαρμογής του ωραρίου του Ο.Δ.Σ. από τα παιδιά σχεδόν ταυτίζονται με τις προτιμήσεις των γονέων τους. Συγκεκριμένα, τα περισσότερα παιδιά (ποσοστό 86,5%) προσέρχονται στο Ο.Δ.Σ. το πρωί, τις ώρες 7:31-8:00. Στις πρώτες απογευματινές ώρες, όταν ξεκινά τη λειτουργία του το Ο.Δ.Σ., προσέρχονται πιο νωρίς (από τις 13:30 μέχρι τις 14:00) τα παιδιά των μικρότερων τάξεων (Α'-Β'-Γ') και ακολουθούν αργότερα τα παιδιά

των μεγαλύτερων τάξεων, τα οποία απασχολούνται περισσότερες ώρες με βάση το σχολικό πρόγραμμα του κανονικού (συμβατού) σχολείου. Σύμφωνα, λοιπόν, με τις παραπάνω διαπιστώσεις το καθημερινό ωρολόγιο πρόγραμμα του Ο.Δ.Σ., το οποίο έχει διαμορφωθεί με βάση τις σχετικές υπουργικές αποφάσεις και εγκυκλίου⁶¹, εφαρμόζεται με μικρές παρεκκλίσεις από τους γονείς του δείγματος.

Αναφορικά με την λειτουργία της πρωινής ζώνης⁶², διαπιστώνεται από τα ευρήματα ότι στα περισσότερα Ο.Δ.Σ. των γονέων του δείγματος δεν εφαρμόζεται (ποσοστό 64,1%), ενώ στα σχολεία που εφαρμόζεται ένα σημαντικό ποσοστό μαθητών (53,7%) δεν την παρακολουθεί. Τελικά, το ωράριο λειτουργίας του Ο.Δ.Σ. καλύπτει τις ανάγκες της συντριπτικής πλειονότητας των γονέων του δείγματος (93,4%). Συνεπώς, τα παραπάνω ευρήματα επαληθεύουν την 1^η επιμέρους ερευνητική υπόθεση.

2^η επιμέρους ερευνητική υπόθεση: (ερωτήσεις 11-14): Οι γονείς, που στέλνουν τα παιδιά τους στο Ο.Δ.Σ., επιδιώκουν να λύσουν πρωτίστως το πρόβλημα επίβλεψης των παιδιών τους, ακολουθώντας την προετοιμασία των μαθημάτων της επόμενης ημέρας και ως υποδεέστερη προτεραιότητα τις άλλες δραστηριότητες (π.χ. Πληροφορική-Η/Υ).

Σύμφωνα με τα ευρήματα, οι γονείς θεωρούν ότι το 1^ο πιο σημαντικό ζήτημα που επιλύει το Ο.Δ.Σ., σε σχέση με τα παιδιά τους, ανεξάρτητα από τον αριθμό τους και τη σχολική τάξη στην οποία φοιτούν, είναι η προετοιμασία των μαθημάτων για την επόμενη ημέρα (ποσοστό 55,2%). Το 2^ο πιο σημαντικό ζήτημα που τους επιλύει το Ο.Δ.Σ. είναι η επίβλεψη-προστασία των παιδιών τους κατά το διάστημα που εργάζονται και δε λειτουργεί το κανονικό (συμβατό) σχολείο (ποσοστό 24,5%) και ακολουθούν η προετοιμασία των μαθημάτων της επόμενης ημέρας (ποσοστό 23,5%) και η δημιουργική απασχόληση των παιδιών τους μεταξύ της λήξης του κανονικού σχολείου και της επιστροφής τους στο σπίτι (ποσοστό 23,3%).

Ανάλογη είναι και η αξιολόγηση, στην οποία προβαίνουν οι γονείς του δείγματος, με σημείο αναφοράς τα μαθήματα και τις δραστηριότητες του Ο.Δ.Σ. Από τα ερευνητικά δεδομένα διαπιστώνεται ότι οι γονείς προκρίνουν ως 1^η πιο σημαντική δραστηριότητα του Ο.Δ.Σ. την προετοιμασία των μαθημάτων για την επόμενη ημέρα (ποσοστό 66,4%). Η 2^η πιο σημαντική διαδικασία και δραστηριότητα, σύμφωνα με την άποψη των γονέων, είναι το μάθημα της Πληροφορικής (ποσοστό 38,5%). Ειδικότερα, όπως προκύπτει από τα ευρήματα που αφορούν τις σχολικές τάξεις, οι γονείς θεωρούν ότι η προετοιμασία των μαθημάτων της επόμενης ημέρας είναι

61. Φ.Ε.Κ. 1471, τεύχος Β'/22-11-2002: 19588-19593, ΥΠ.Ε.Π.Θ. (2002), *Πρόγραμμα Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου*, Φ. 13.1/812/77250/Γ1/23-7-2002.

62. ΥΠ.Ε.Π.Θ. (2002), Φ. 13.1/812/77250/Γ1/23-7-2002. Στη σχετική παράγραφο της εγκυκλίου ορίζεται ότι: «...η πρωινή ζώνη του ολοήμερου δημοτικού σχολείου λειτουργεί τις ώρες 07:00-08:00. εφόσον σ' αυτή συμμετέχουν από πέντε (5) μαθητές και πάνω, λαμβανομένου πάντοτε υπόψη και του κοινωνικού χαρακτήρα του θεσμού..... Ο σύλλογος διδασκόντων σε συνεργασία με τον αρμόδιο Σχολικό Σύμβουλο καταρτίζει το πρόγραμμα της πρωινής ζώνης, στην οποία εντάσσεται κυρίως η προετοιμασία των μαθημάτων της ημέρας...».

ιδιαίτερως σημαντική δραστηριότητα για τα παιδιά που φοιτούν στις τρεις πρώτες τάξεις του κανονικού (συμβατού) δημοτικού σχολείου (Α', Β', Γ').

Στο πεδίο της καθημερινής σχολικής πραγματικότητας, τα δεδομένα της έρευνας αναδεικνύουν τα μαθήματα και τις δραστηριότητες που προσφέρονται σε μεγαλύτερο βαθμό στους μαθητές του Ο.Δ.Σ. Οι περισσότεροι γονείς εκτιμούν ότι στο ωρολόγιο πρόγραμμα του Ο.Δ.Σ. κυριαρχεί η προετοιμασία των μαθημάτων για την επόμενη σχολική ημέρα (ποσοστό 98%). Ακολουθούν σε ποσοστά οι αθλητικές δραστηριότητες (95,7%), η Πληροφορική (88,6%), τα Αγγλικά (81,8%), τα Εικαστικά (77,5%), η Μουσική (64,1%) και ο Χορός (61,8%). Αντιθέτως και όπως υποστηρίζουν οι γονείς του δείγματος, το μάθημα της Θεατρικής Αγωγής συνήθως δεν προσφέρεται στα Ο.Δ.Σ. (ποσοστό προσφοράς: 46,1%).

Η χρονική διάρκεια των προαναφερθέντων μαθημάτων και δραστηριοτήτων χαρακτηρίζεται από την πλειονότητα των γονέων ως κανονική. Ωστόσο και σύμφωνα με τα ευρήματα, οι δραστηριότητες, που εμφανίζουν μία μικρή τάση προς τη μεγάλη χρονική διάρκεια, είναι η προετοιμασία των μαθημάτων της επόμενης ημέρας (ποσοστό 22,5%) και οι αθλητικές δραστηριότητες (ποσοστό 13,8%). Από την άλλη πλευρά, οι δραστηριότητες που εμφανίζουν μία μικρή τάση προς τη μικρή χρονική διάρκεια είναι η Θεατρική Αγωγή (ποσοστό 31% σε όσα σχολεία προσφέρεται), ο Χορός (ποσοστό 29%), η Μουσική (ποσοστό 25,8%) και τα Εικαστικά (ποσοστό 22,8%).

Αναφορικά με το ζήτημα εμπλουτισμού του ωρολόγιου προγράμματος του Ο.Δ.Σ. και με άλλες δραστηριότητες, το μεγαλύτερο ποσοστό των γονέων του δείγματος εκτιμά ότι δε χρειάζεται να γίνει τέτοιου είδους παρέμβαση (ποσοστό 61,7%), ενώ το υπόλοιπο ποσοστό των γονέων (38,3%) θεωρεί ότι είναι αναγκαία η ενίσχυση του υπάρχοντος προγράμματος με επιπλέον δραστηριότητες.

Αξιολογώντας τα παραπάνω ερευνητικά δεδομένα, συμπεραίνουμε ότι η επιμέρους ερευνητική υπόθεση επαληθεύεται σε μεγάλο βαθμό, με τη διαφορά ότι οι γονείς ενδιαφέρονται πρωτίστως τα παιδιά τους να προετοιμάζονται στο Ο.Δ.Σ. για τα μαθήματα της επόμενης ημέρας.

3^η επιμέρους ερευνητική υπόθεση (ερωτήσεις 15-16): Οι υποδομές του Ο.Δ.Σ. δεν πρέπει να ικανοποιούν τις προσδοκίες των γονέων, οι οποίοι θα αναδείξουν ως προβλήματα την απουσία χώρου εστίασης και δευτερευόντως την απουσία ειδικού χώρου για τις δραστηριότητες. Αναφορικά με το εκπαιδευτικό προσωπικό, θα εστιάσουν στην εναλλαγή τους και την ελλιπή οργάνωση του προγράμματος.

Από την αξιολόγηση των ερευνητικών δεδομένων και σύμφωνα με τις απόψεις των γονέων, προκύπτει ότι το 1^ο πιο σημαντικό πρόβλημα υποδομής του Ο.Δ.Σ. είναι η απουσία ειδικού χώρου εστίασης (ποσοστό 45,8%). Οι γονείς αναδεικνύουν ως 2^ο πιο σημαντικό πρόβλημα υποδομής την απουσία ειδικού χώρου για τις δραστηριότητες (ποσοστό 35,3%).

Αναφορικά με το εκπαιδευτικό προσωπικό του Ο.Δ.Σ., οι γονείς του δείγματος θεωρούν ότι το 1^ο πιο σημαντικό πρόβλημα είναι η μη έγκαιρη πρόσληψη του εκπαιδευτικού προσωπικού (ποσοστό 55%). Οι γονείς αναδεικνύουν ως 2^ο πιο σημαντικό πρόβλημα την ελλιπή οργάνωση του σχολικού προγράμματος (ποσοστό 39,6%) και την εναλλαγή του εκπαιδευτικού προσωπικού (ποσοστό 22,7%).

Σύμφωνα, λοιπόν, με τις παραπάνω διαπιστώσεις επαληθεύεται πλήρως η επιμέρους ερευνητική υπόθεση.

4^η επιμέρους ερευνητική υπόθεση (ερωτήσεις 17-18): Σε σχέση με την εκπαιδευτική λειτουργία του Ο.Δ.Σ. οι γονείς, εκτιμούμε, ότι θα εμφανιστούν να μην είναι ευχαριστημένοι από την προετοιμασία των μαθημάτων της επόμενης ημέρας και ακολούθως θα αναδείξουν την απουσία σωστής οργάνωσης των διαδικασιών-δραστηριοτήτων. Επίσης, θα δηλώσουν ότι τα παιδιά τους δεν είναι ευχαριστημένα από τη συμμετοχή τους στο Ο.Δ.Σ. και ότι επιστρέφουν στο σπίτι, κατά κανόνα, κουρασμένα.

Η παραπάνω ερευνητική υπόθεση σχετίζεται με την εκπαιδευτική λειτουργία του Ο.Δ.Σ. Σύμφωνα με τα ευρήματα, οι γονείς θεωρούν ότι το 1^ο πιο σημαντικό πρόβλημα της εκπαιδευτικής λειτουργίας του Ο.Δ.Σ. αφορά την έλλειψη σωστών διδακτικών και εκπαιδευτικών μέσων (ποσοστό 33%) και την ανεπαρκή προετοιμασία των μαθημάτων για την επόμενη ημέρα (ποσοστό 26,3%). Ως 2^ο πιο σημαντικό πρόβλημα από τη σκοπιά των γονέων θεωρείται η απουσία σωστής οργάνωσης των διαδικασιών-δραστηριοτήτων (ποσοστό 26,9%) και η απουσία ελκυστικών μαθημάτων και δραστηριοτήτων (ποσοστό 20,9%).

Σύμφωνα με τα επικοινωνιακά μηνύματα που παίρνουν οι γονείς από τα παιδιά τους, προκύπτει ότι, στο μεγαλύτερο ποσοστό τους, αυτά είναι «πολύ» και «αρκετά» ευχαριστημένα από τη συμμετοχή τους στο Ο.Δ.Σ. (αθροιστικό ποσοστό 88,8%). Επίσης, οι γονείς εκτιμούν ότι τα παιδιά τους, σε υψηλά ποσοστά, είναι «πολύ» και «αρκετά» ευχαριστημένα από τις δραστηριότητες του Ο.Δ.Σ. (αθροιστικό ποσοστό 87,6%), από το παιδαγωγικό κλίμα του Ο.Δ.Σ. (αθροιστικό ποσοστό 85,4%) και από την προετοιμασία των μαθημάτων της επόμενης ημέρας (αθροιστικό ποσοστό 79,3%). Από την άλλη πλευρά, οι γονείς υποστηρίζουν ότι τα παιδιά τους επιστρέφουν στο σπίτι, στις περισσότερες περιπτώσεις, «λίγο» ή «καθόλου» κουρασμένα (αθροιστικό ποσοστό 56,4%). Ωστόσο, ένα σημαντικό ποσοστό των γονέων (αθροιστικό: 43,5%) εκτιμά ότι τα παιδιά επιστρέφουν στο σπίτι «πολύ» και «αρκετά» κουρασμένα μετά την ολοκλήρωση του καθημερινού προγράμματος στο Ο.Δ.Σ.

Αξιολογώντας τα σχετικά ερευνητικά δεδομένα, οδηγούμαστε στη διαπίστωση ότι η επιμέρους ερευνητική υπόθεση επαληθεύεται τουλάχιστον ως προς το σκέλος των προβλημάτων της εκπαιδευτικής λειτουργίας του Ο.Δ.Σ. Αναφορικά με το δεύτερο σκέλος, δηλαδή το ποσοστό ικανοποίησης των παιδιών από το Ο.Δ.Σ., δεν επαληθεύεται εν μέρει η ερευνητική υπόθεση, γιατί οι γονείς υποστηρίζουν ότι τα παιδιά τους είναι σε μεγάλο βαθμό ευχαριστημένα από τη συμμετοχή τους στο Ο.Δ.Σ. Σχε-

τικά με το βαθμό κόπωσης των παιδιών από τη συμμετοχή τους στο πρόγραμμα του Ο.Δ.Σ., οι γνώμες των γονέων του δείγματος διίστανται.

5^η επιμέρους ερευνητική υπόθεση (ερωτήσεις 19-21): Οι γονείς θα δηλώσουν τη συμμετοχή των παιδιών τους σε εξωσχολικές δραστηριότητες, όπως ξένη γλώσσα, πληροφορική κ.λπ., και με απασχόληση στο σπίτι πιθανώς 1 -2 ώρες.

Σύμφωνα με τα ερευνητικά δεδομένα, τα παιδιά, σε ένα μεγάλο ποσοστό 72,3% (περίπου 3 στα 4 παιδιά), συμμετέχουν τις απογευματινές ώρες, εκτός από το Ο.Δ.Σ., σε διάφορες εξωσχολικές δραστηριότητες. Βέβαια, είναι στατιστικά σημαντικό και το ποσοστό των παιδιών που δεν απασχολούνται τις απογευματινές ώρες με κάποια άλλη δραστηριότητα πέραν του προγράμματος του Ο.Δ.Σ. (27,7%).

Από την αξιολόγηση των ευρημάτων προκύπτει ότι οι κυριότερες εξωσχολικές δραστηριότητες των παιδιών είναι η μάθηση μίας ή περισσότερων Ξένων Γλωσσών, η μάθηση χειρισμού Ηλεκτρονικών Υπολογιστών (Πληροφορική) και ο Αθλητισμός. Ωστόσο, τα δεδομένα αυτά διαφοροποιούνται, όταν επιμερίζονται σε σχέση με τις σχολικές τάξεις φοίτησης των παιδιών. Ειδικότερα, στην Α΄ τάξη τα παιδιά φαίνεται ότι απασχολούνται εξωσχολικά με δραστηριότητες, όπως τα Εικαστικά, ο Χορός και το Θέατρο. Στη Β΄ τάξη φαίνεται ότι απασχολούνται εξωσχολικά με δραστηριότητες, όπως η Μουσική, ο Χορός, ο Αθλητισμός και το Θέατρο. Από την Γ΄ τάξη διαπιστώνεται ότι τα παιδιά ξεκινούν εξωσχολικά με τη διδασκαλία μίας ή περισσότερων Ξένων Γλωσσών και τη χρήση Ηλεκτρονικών Υπολογιστών, ενώ εξακολουθούν να απασχολούνται και με τον Αθλητισμό, τα Εικαστικά και τη Μουσική. Στις τρεις τελευταίες τάξεις, τα παιδιά συμμετέχουν συστηματικά στις εξωσχολικές δραστηριότητες που αφορούν την μάθηση Ξένων Γλωσσών και τους Ηλεκτρονικούς Υπολογιστές.

Σε σχέση με το χρόνο που αφιερώνουν τα παιδιά στο σπίτι καθημερινά για μελέτη (διάβασμα) ώστε να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις του σχολείου, όπως προκύπτει από τα ερευνητικά δεδομένα, αυτός κυμαίνεται, κατά προσέγγιση, από μία (1) μέχρι δύο (2) ώρες ημερησίως. Σε ορισμένες περιπτώσεις και με σημείο αναφοράς τα παιδιά των μεγαλύτερων τάξεων (Ε΄ και ΣΤ΄), ο χρόνος αυτός υπερβαίνει τις δύο (2) ώρες και κυμαίνεται μεταξύ δύο (2) και τριών (3) ωρών ημερησίως.

Από την παρουσίαση των παραπάνω ευρημάτων εξάγεται η διαπίστωση ότι η επιμέρους ερευνητική υπόθεση επαληθεύεται στο σύνολό της.

6^η επιμέρους ερευνητική υπόθεση (ερωτήσεις 22-23): Σε σχέση με την ενίσχυση του προσωπικού, οι γονείς θα αναδείξουν ως ανάγκη την πρόσληψη εκπαιδευτικών με συγκεκριμένες ειδικότητες και στην κατηγορία του βοηθητικού την πρόσληψη φυλάκων και παιδοψυχολόγων.

Από την αξιολόγηση των ευρημάτων προκύπτει ότι οι γονείς του δείγματος, στο μεγαλύτερο ποσοστό τους (83,8% ή σε απόλυτους αριθμούς: 1626 από τους 2044

γονείς), θεωρούν απαραίτητη την ενίσχυση του προσωπικού του Ο.Δ.Σ. με την πρόσληψη επιπλέον προσωπικού. Βέβαια, ένα μικρότερο ποσοστό γονέων (16,2%) είναι της γνώμης ότι μια τέτοια προοπτική δεν είναι απαραίτητη.

Από το σύνολο των 1626 γονέων, που θεωρούν απαραίτητη την πρόσληψη επιπλέον προσωπικού στο Ο.Δ.Σ., το μεγαλύτερο ποσοστό (68,4%) θεωρεί ότι πρέπει να το αποτελούν εκπαιδευτικοί ειδικοτήτων, ενώ το μικρότερο ποσοστό (31,6%) υποστηρίζει ότι πρέπει να προσληφθούν κι άλλοι δάσκαλοι. Αναφορικά με την ενίσχυση του Ο.Δ.Σ. με άλλο προσωπικό, το μεγαλύτερο ποσοστό των γονέων (46,8%) θεωρεί ότι πρέπει να προσληφθούν κυρίως παιδοψυχολόγοι αλλά και κοινωνικοί λειτουργοί (ποσοστό 15,2%), τραπεζοκόμοι (ποσοστό 15,2%) και φύλακες (ποσοστό 14,2%).

Από την ανάλυση των ερευνητικών δεδομένων προκύπτει ότι και αυτή η ερευνητική υπόθεση επαληθεύεται στο σύνολό της.

7^η επιμέρους ερευνητική υπόθεση (ερωτήσεις 24-25): Οι γονείς θα εμφανιστούν να μην είναι ευχαριστημένοι (δυσχερής σίτιση) με τον τρόπο που γίνεται η σίτιση των μαθητών.

Όπως προκύπτει από τα ευρήματα, οι περισσότεροι γονείς του δείγματος χαρακτηρίζουν τον τρόπο με τον οποίο γίνεται η σίτιση των μαθητών του Ο.Δ.Σ. «ούτε καλό ούτε κακό» (ποσοστό 34,2%) και «καλό» (ποσοστό 22,5%). Ωστόσο, ένα ποσοστό γονέων χαρακτηρίζει τον τρόπο σίτισης «κακό» και «πολύ κακό» (18,7%), ενώ το υπόλοιπο ποσοστό τον χαρακτηρίζει «πολύ καλό» (14,6%).

Από την ανάλυση των παραπάνω ερευνητικών δεδομένων εξάγεται η διαπίστωση ότι η παρούσα ερευνητική υπόθεση επαληθεύεται εν μέρει, γιατί οι γονείς δείχνουν ότι έχουν μία μάλλον θετική άποψη για τον τρόπο σίτισης των παιδιών τους στο Ο.Δ.Σ.

8^η επιμέρους ερευνητική υπόθεση (ερωτήσεις 27-28): Τελικά, πιθανολογούμε ότι οι γονείς θα αξιολογήσουν τη λειτουργία του Ο.Δ.Σ. μεταξύ των προτιμήσεων «ούτε θετική ούτε αρνητική» και «αρνητική» και θα προτιμήσουν να συνεχίσει τη λειτουργία του, για να μην έχουν το πρόβλημα της επίβλεψης των παιδιών τους.

Σύμφωνα με τα ερευνητικά δεδομένα, οι περισσότεροι γονείς, σε αθροιστικό ποσοστό 86,8%, έχουν διαμορφώσει «πολύ θετική» και «θετική» γνώμη για τη λειτουργία του Ο.Δ.Σ. Αντιθέτως, το υπόλοιπο ποσοστό των γονέων κυμαίνεται μεταξύ των προτιμήσεων «ούτε θετική ούτε αρνητική», «αρνητική» και «πολύ αρνητική» (αθροιστικό ποσοστό 13,2%). Η τελική και συνολική άποψη των γονέων του δείγματος, στη συντριπτική τους πλειονότητα και σε ποσοστό 99,3% (1976 από τους 2044 γονείς), είναι ότι πρέπει να συνεχιστεί η λειτουργία του Ο.Δ.Σ.

Η αξιολόγηση των σχετικών ευρημάτων οδηγεί στη διαπίστωση ότι η τελευταία επιμέρους ερευνητική υπόθεση επαληθεύεται ως προς το δεύτερο σκέλος, δηλαδή ως προς τη διατυπωμένη άποψη των γονέων για την επιθυμία συνέχισης της λειτουργίας

γίας του Ο.Δ.Σ. στο μέλλον. Ως προς το πρώτο σκέλος, δηλαδή την αξιολόγηση της λειτουργίας του Ο.Δ.Σ., η ερευνητική υπόθεση δεν επαληθεύεται από τα ευρήματα, γιατί οι γονείς φαίνεται να έχουν διαμορφώσει θετική γνώμη για τη λειτουργία του.

4.1.3. Συνολική αξιολόγηση και ερμηνεία των ευρημάτων σε σχέση με την κεντρική ερευνητική υπόθεση

Κεντρική ερευνητική υπόθεση: Ο θεσμός του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου (Ο.Δ.Σ.), με τον τρόπο που είναι οργανωμένος και λειτουργεί, δεν ικανοποιεί με επάρκεια τις εκπαιδευτικές ανάγκες των μαθητών και συνεπώς καλύπτει μόνο τις τυπικές κοινωνικές ανάγκες των γονέων.

Κύριος σκοπός της συγκεκριμένης έρευνας ήταν να διαπιστωθεί το επίπεδο οργάνωσης και λειτουργίας του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου στην Ελλάδα και ο βαθμός επίτευξης των στόχων του. Από τη συνολική επεξεργασία των ευρημάτων της παρούσας έρευνας, σε σχέση με τις επιμέρους υποθέσεις, προκύπτουν οι ακόλουθες διαπιστώσεις:

Ο θεσμός του Ο.Δ.Σ. ικανοποιεί σε μεγαλύτερο βαθμό τις κοινωνικές ανάγκες των γονέων απ' ό,τι τις παιδαγωγικές ανάγκες των μαθητών. Πιο συγκεκριμένα, το μεγαλύτερο ποσοστό των γονέων του δείγματος εμφανίζεται ικανοποιημένο από το ωράριο λειτουργίας του Ο.Δ.Σ., το οποίο τους απαλλάσσει ουσιαστικά από το πρόβλημα επίβλεψης των παιδιών τους κατά το διάστημα που εργάζονται και δε λειτουργεί το κανονικό (συμβατό) σχολείο. Επίσης, έχουν, σε γενικές γραμμές, από μέτρια έως θετική άποψη για τον τρόπο σίτισης των παιδιών τους. Ως προς τις παιδαγωγικές προδιαγραφές, το Ο.Δ.Σ. εξυπηρετεί την πλειονότητα των γονέων στο ζήτημα της προετοιμασίας των παιδιών τους για τα μαθήματα της επόμενης σχολικής ημέρας.

Αναφορικά με τα προβλήματα υποδομής του Ο.Δ.Σ., οι περισσότεροι γονείς υπογραμμίζουν την απουσία χώρων εστίασης και δραστηριοτήτων. Επίσης, στο επίπεδο της παιδαγωγικής του λειτουργίας, οι γονείς αναδεικνύουν τα προβλήματα της έλλειψης σωστών διδακτικών και εκπαιδευτικών μέσων, της ανεπαρκούς προετοιμασίας των μαθημάτων για την επόμενη ημέρα, της απουσίας σωστής οργάνωσης των διαδικασιών-δραστηριοτήτων και της απουσίας ελκυστικών μαθημάτων και δραστηριοτήτων. Πιθανολογούμε ότι όλες οι παραπάνω ανεπάρκειες και ελλείψεις εξωθούν τους γονείς στην εξεύρεση άλλων λύσεων, όπως είναι η αναζήτηση μαθημάτων και δραστηριοτήτων από τον ιδιωτικό τομέα, στον οποίο, σύμφωνα με τα ευρήματα, τα παιδιά τους απασχολούνται με τη μάθηση μίας ή περισσότερων Ξένων Γλωσσών, τη χρήση Ηλεκτρονικών Υπολογιστών (Πληροφορική) και τον Αθλητισμό.

Σχετικά με την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού προσωπικού, η πλειονότητα των

γονέων του δείγματος θεωρεί απαραίτητη την ενίσχυσή του με την πρόσληψη εκπαιδευτικών ειδικοτήτων, δασκάλων, παιδοψυχολόγων, κοινωνικών λειτουργών, τραπεζοκόμων και φυλάκων.

Η συνολική και τελική αποτίμηση της λειτουργίας του Ο.Δ.Σ. από τους γονείς είναι πολύ θετική, χάριν, όπως πιθανολογούμε, της ικανοποίησης των κοινωνικών τους αναγκών και μέρους των παιδαγωγικών αναγκών των παιδιών τους. Με την έννοια αυτή, ένα εντυπωσιακό μέγεθος για τα ευρήματα της έρευνας, (99,3%), επιθυμεί τη συνέχιση της λειτουργίας του. Συνεπώς, οδηγούμαστε στη διαπίστωση ότι η κεντρική υπόθεση της παρούσας έρευνας επαληθεύεται σε μεγάλο βαθμό. Συγκεκριμένα, μέσα από τα ευρήματα αναδεικνύεται σαφώς περισσότερο ο κοινωνικός ρόλος του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου, οι ελλείψεις σε υλικοτεχνική υποδομή, η έλλειψη σωστών διδακτικών και εκπαιδευτικών μέσων, η ανεπαρκής προετοιμασία των μαθημάτων της επόμενης ημέρας και η απουσία ελκυστικών μαθημάτων και δραστηριοτήτων. Απουσιάζει, επίσης, ένα «ελκυστικό» πρόγραμμα μαθημάτων και δραστηριοτήτων από άποψη παιδαγωγικής προσφοράς και ποιότητας, γεγονός που επιβεβαιώνεται, εμμέσως πλην σαφώς, από την υψηλή συμμετοχή των μαθητών σε εξωσχολικές δραστηριότητες, όπως είναι οι ξένες γλώσσες, ο αθλητισμός, ο χορός και η μουσική.

4.2. Αξιολόγηση και ερμηνεία των ευρημάτων του ερωτηματολογίου των εκπαιδευτικών

Η αξιολόγηση και ερμηνεία των ερευνητικών δεδομένων, που προκύπτουν από τη στατιστική επεξεργασία των ερωτηματολογίων, έχουν ως σημείο αναφοράς τις σχετικές ερευνητικές υποθέσεις. Πιο συγκεκριμένα, αναλύονται τα ευρήματα σε συσχετισμό με τις επιμέρους ερευνητικές υποθέσεις και στο τέλος αξιολογούνται συνολικά, προκειμένου να διαπιστωθεί, αν επαληθεύεται ή όχι η κεντρική ερευνητική υπόθεση.

4.2.1. Δημογραφικά χαρακτηριστικά των υποκειμένων της έρευνας

Αναφορικά με τα δημογραφικά χαρακτηριστικά, το δείγμα των 198 υποκειμένων της έρευνας αποτελείται, στο μεγαλύτερο ποσοστό του, από γυναίκες (57,1%) και, σε μικρότερο ποσοστό, από άνδρες εκπαιδευτικούς (42,9%). Με βάση την ηλικιακή ταξινόμηση, οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί εντάσσονται στο όριο ηλικίας από 31 μέχρι 50 έτη (αθροιστικό ποσοστό 67,7%). Σε σχέση με τα έτη υπηρεσίας στη δημόσια εκπαίδευση, η ποσοτικά μεγαλύτερη ομάδα είναι αυτή των εκπαιδευτικών που έχουν από ένα (1) έως πέντε (5) έτη υπηρεσίας (ποσοστό 31,5%). Οι βασικές σπουδές των εκπαιδευτικών του δείγματος σχετίζονται περισσότερο με το πτυχίο της Παιδαγωγικής Ακαδημίας (ποσοστό 60,5%) και λιγότερο με το πτυχίο του πανεπιστημιακού Παιδαγωγικού Τμήματος (ποσοστό 39,5%). Οι περισσότεροι από τους

εκπαιδευτικούς (ποσοστό 44%) και κυρίως οι απόφοιτοι των Παιδαγωγικών Ακαδημιών κατέχουν επιπρόσθετους τίτλους σπουδών, οι οποίοι σχετίζονται με την εξομείωση του πτυχίου τους με το αντίστοιχο των αποφοίτων των πανεπιστημιακών Παιδαγωγικών Τμημάτων. Σε ένα μικρότερο ποσοστό, (16,4%), οι εκπαιδευτικοί κατέχουν πτυχίο Α.Ε.Ι. άλλης Σχολής.

Τα περισσότερα δημοτικά σχολεία, στα οποία υπηρετούν οι εκπαιδευτικοί του δείγματος, βρίσκονται σε αγροτικές περιοχές (ποσοστό 41,5%). Ως προς την οργανικότητα των σχολείων, στην πλειοψηφία τους είναι 6/θέσια και 12/θέσια (αθροιστικό ποσοστό 68,5%). Οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί έχουν οργανική θέση σ' αυτά τα σχολεία (ποσοστό 53,6%). Επίσης, είχαν προϋπηρεσία στο παρελθόν σε τμήματα Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου (ποσοστό 67,9%) από ένα (1) μέχρι 3 (τρία) χρόνια (αθροιστικό ποσοστό 75,3%). Τέλος, στα δημοτικά σχολεία που υπηρετούν οι εκπαιδευτικοί λειτουργούν, στις περισσότερες περιπτώσεις, ένα ή δύο τμήματα ολοήμερης εκπαίδευσης (αθροιστικό ποσοστό 78%) με 11 έως 20 μαθητές (ποσοστό 44,8%).

4.2.2. Αξιολόγηση και ερμηνεία των ευρημάτων σε σχέση με τις δώδεκα (12) επιμέρους ερευνητικές υποθέσεις

1^η επιμέρους ερευνητική υπόθεση (ερωτήσεις 1-3): Η τοποθέτηση του εκπαιδευτικού στο Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο συνδέεται περισσότερο με την ικανοποίηση των αναγκών της υπηρεσίας.

Σύμφωνα με τα ερευνητικά δεδομένα, η πλειονότητα των εκπαιδευτικών του δείγματος (ποσοστό 74%) εργάζεται στο Ο.Δ.Σ. από προσωπική επιλογή και σχεδόν το ίδιο ποσοστό θα επιθυμούσε να συνεχίσει να εργάζεται σ' αυτό και τα επόμενα σχολικά έτη. Το υπόλοιπο ποσοστό (26%) των εκπαιδευτικών τοποθετήθηκε εκεί από την υπηρεσία, προκειμένου να ικανοποιηθούν πιθανώς τρέχουσες ελλείψεις και έκτακτες ανάγκες σε εκπαιδευτικό προσωπικό, γεγονός που δεν επιβεβαιώνει την υπόθεση εργασίας, η οποία βασιζόταν στο σκεπτικό ότι η υπηρεσία δε χρησιμοποιεί ως κριτήρια τα προσόντα των εκπαιδευτικών (μορφωτικά και επιμορφωτικά), αλλά την ικανοποίηση των θεσμικών της αναγκών.

Αξίζει να σημειωθεί ότι από την ομάδα των εκπαιδευτικών που επέλεξαν οι ίδιοι να εργαστούν στο Ο.Δ.Σ., οι περισσότεροι (ποσοστό 57%) το έκαναν, γιατί εξυπηρετούνται και ικανοποιούνται από το ωράριο λειτουργίας του. Επίσης, οι ίδιοι εμφανίζουν κι άλλους λόγους που συνδέονται κυρίως με θέματα επαγγελματικής ή οικονομικής φύσης (π.χ. το χρηματικό επίδομα που δίνεται στον υπεύθυνο εκπαιδευτικό του Ο.Δ.Σ. από την υπηρεσία). Ένα μικρότερο ποσοστό εκπαιδευτικών, αλλά καθόλου ευκαταφρόνητο (31,4%), δηλώνει ότι επέλεξε το Ο.Δ.Σ. από πεποίθηση στο θεσμό, τους σκοπούς και τη λειτουργία του.

2^η επιμέρους ερευνητική υπόθεση (ερωτήσεις 4-5): Η ενημέρωση των εκπαιδευτικών, σε σχέση με το θεσμό του Ο.Δ.Σ., αφορά ένα μικρό ποσοστό τους και συνολικά βρίσκεται σε πολύ χαμηλά επίπεδα για την επιτέλεση του ρόλου τους στο Ο.Δ.Σ.

Η σχετική ερευνητική υπόθεση σχετίζεται με τη σκοποθεσία του Ο.Δ.Σ. Από την αξιολόγηση των ευρημάτων προκύπτει ότι οι περισσότεροι από τους εκπαιδευτικούς του δείγματος εμφανίζονται να είναι από «αρκετά» έως «πολύ» ενημερωμένοι για τους σκοπούς του Ο.Δ.Σ. (αθροιστικό ποσοστό 83,4%). Όπως δηλώνουν οι ίδιοι, οι κυριότερες πηγές ενημέρωσης τους είναι, πρωτίτως, οι νόμοι και οι σχετικές υπουργικές αποφάσεις που αποστέλλονται κατά καιρούς στα δημοτικά σχολεία με τη μορφή εγκυκλίων και ακολουθούν ο διευθυντής/-τρια του σχολείου, τα επιμορφωτικά σεμινάρια, οι συνάδελφοι, οι ημερίδες-συνέδρια, τα σχετικά συγγράμματα κ.λπ.

Επομένως, τα ευρήματα δεν επιβεβαιώνουν την υπόθεση, η οποία στηριζόταν στο σκεπτικό ότι απουσιάζει η οργανωμένη και συστηματική ενημέρωση και επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, προκειμένου να είναι και πιο αποτελεσματικό το έργο τους σ' ένα νέο θεσμό, όπως είναι το Ο.Δ.Σ.

3^η επιμέρους ερευνητική υπόθεση (ερωτήσεις 6-8): Οι παιδαγωγικές προτεραιότητες που υλοποιούνται στο Ο.Δ.Σ. σχετίζονται περισσότερο με την προετοιμασία των μαθημάτων της επόμενης ημέρας, ενώ οι σημαντικότερες κοινωνικές προτεραιότητες αναφέρονται περισσότερο στη φύλαξη των μαθητών.

Σχετικά με την παιδαγωγική και κοινωνική διάσταση του ρόλου του Ο.Δ.Σ. στην υπαρκτή σχολική πραγματικότητα, οι εκπαιδευτικοί του δείγματος θεωρούν ότι υπερέρχουν, έστω και ελαφρώς, οι κοινωνικές («πολύ»: 66,3% και «αρκετά»: 32,1%) από τις παιδαγωγικές προτεραιότητες του («πολύ»: 53,1% και «αρκετά»: 41,8%).

Τα ευρήματα, που αφορούν τις επιμέρους κοινωνικές προτεραιότητες του Ο.Δ.Σ. και τα οποία εμφανίζουν ιδιαίτερο ερευνητικό ενδιαφέρον, είναι τα ακόλουθα σε μια επιλεκτική τους παρουσίαση και σε σχέση με την ποσοστώς τους: α) περιορισμός της ενασχόλησης των μαθητών με τηλεόραση, ηλεκτρονικά παιχνίδια κ.λπ. («πολύ»: 54,6% και «αρκετά»: 36,1%), β) λειτουργία του Ο.Δ.Σ. ως χώρου φύλαξης μετά την ολοκλήρωση του προγράμματος του κανονικού (συμβατού) σχολείου («πολύ»: 45,4% και «αρκετά»: 34,5%), γ) δημιουργική απασχόληση των μαθητών μεταξύ της λήξης του προγράμματος του κανονικού σχολείου και της επιστροφής τους στο σπίτι («πολύ»: 42,3% και «αρκετά»: 48,5%) και δ) ανάπτυξη κοινωνικών σχέσεων μεταξύ των μαθητών («πολύ»: 39,2% και «αρκετά»: 52,1%).

Αναφορικά με τις παιδαγωγικές προτεραιότητες του Ο.Δ.Σ., οι εκπαιδευτικοί δηλώνουν ότι κυρίαρχη θέση έχει η προετοιμασία των μαθητών για τα μαθήματα της επόμενης ημέρας («πολύ»: 69% και «αρκετά»: 27,4%). Το αθροιστικό ποσοστό της τάξης του 96,4% για τη συγκεκριμένη υποκατηγορία είναι, από ερευνητική άποψη, εντυπωσιακό και αδιαμφισβήτητο. Οι υπόλοιπες υποκατηγορίες των παιδαγωγικών

προτεραιοτήτων παρουσιάζουν αξιοποιήσιμα ευρήματα, ωστόσο, σε ποσοστιαία βάση, εμφανίζουν μικρότερα μεγέθη. Για παράδειγμα, αναφέρουμε: α) την ανάπτυξη διαπροσωπικών σχέσεων μεταξύ των μαθητών και αποδοχή της ετερότητας του άλλου («πολύ»: 43,7% και «αρκετά»: 47,4%), β) την καλύτερη συνεργασία εκπαιδευτικού-μαθητή («πολύ»: 41,6% και «αρκετά»: 47,4%), γ) την συμβολή στην ανάπτυξη της προσωπικότητας των μαθητών («πολύ»: 32,8% και «αρκετά»: 55%), δ) τον εμπλουτισμό του αναλυτικού προγράμματος με τη διδασκαλία επιπρόσθετων μαθημάτων («πολύ»: 24,4% και «αρκετά»: 45,1%) και ε) τη χρήση σύγχρονου εκπαιδευτικού υλικού («πολύ»: 21,5% και «αρκετά»: 41,9%).

Τελικά, από την αξιολόγηση των σχετικών ευρημάτων καταλήγει κανείς στο συμπέρασμα ότι η συγκεκριμένη υπόθεση επιβεβαιώνεται χωρίς καμία αμφιβολία, έχοντας στο επίκεντρό της την άποψη των εκπαιδευτικών ότι το Ο.Δ.Σ. αποτελεί χώρο αποδέσμευσης των γονέων από το ρόλο του «επιβλέποντα» και ότι στο σχολικό του πρόγραμμα κυριαρχεί η προετοιμασία των μαθημάτων της επόμενης ημέρας.

4^η επιμέρους ερευνητική υπόθεση (ερωτήσεις 9-18): Το ωράριο λειτουργίας του Ο.Δ.Σ. εξυπηρετεί τις βασικές ανάγκες των γονέων, ενώ ο βαθμός οργάνωσης και οι υποδομές του Ο.Δ.Σ. δεν πληρούν τους όρους για την εύρυθμη λειτουργία του και συνεπώς δεν συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων του.

Μετά τη σκοποθεσία του Ο.Δ.Σ., με τη συγκεκριμένη ερευνητική υπόθεση μεταφερόμαστε στο πλαίσιο της οργάνωσης, της δομής και της λειτουργίας του. Από την ανάλυση των ερευνητικών δεδομένων που αφορούν το πλαίσιο λειτουργίας του Ο.Δ.Σ., δηλαδή το ωράριο, τις υποδομές (χώροι-διδασκτικό υλικό) και τον τρόπο σίτισης των μαθητών, προκύπτουν τα παρακάτω ευρήματα.

Όπως υποστηρίζει η πλειονότητα των εκπαιδευτικών του δείγματος (ποσοστό 88,7%), το ισχύον ωράριο λειτουργίας του Ο.Δ.Σ. εξυπηρετεί τις βασικές κοινωνικές ανάγκες των μαθητών και των οικογενειών τους. Επιπλέον, οι περισσότεροι από τους εκπαιδευτικούς (ποσοστό 89,2%) συμφωνούν ότι οι μαθητές πρέπει να προσέρχονται στο Ο.Δ.Σ. το πρωί, στο χρονικό διάστημα μεταξύ 7:31-8:00 και να αποχωρούν το απόγευμα στο χρονικό διάστημα μεταξύ 15:31-16:00 (αθροιστικό ποσοστό 90,8%).

Οι εκπαιδευτικοί αναγνωρίζουν ως τον ισχυρότερο παράγοντα που δυσχεραίνει «πολύ» και «αρκετά» την ομαλή λειτουργία του Ο.Δ.Σ. την έλλειψη της απαραίτητης υλικοτεχνικής υποδομής (ποσοστό 65,6% και 27,7% αντιστοίχως, δηλαδή αθροιστικό ποσοστό 93,3%). Επίσης, στις επόμενες θέσεις από άποψη σημαντικότητας τοποθετούνται η έλλειψη των ενδεδειγμένων διδακτικών και παιδαγωγικών μέσων (αθροιστικό ποσοστό των διαβαθμίσεων «πολύ» και «αρκετά»: 92,5%), η ανεπαρκής επιμόρφωση των εκπαιδευτικών (αθροιστικό ποσοστό 86,5%), οι μαθησιακές δυσκολίες των μαθητών (αθροιστικό ποσοστό 84,9%), η συνεργασία με τους γονείς (αθροιστικό ποσοστό 83,5%), η συμπεριφορά των μαθητών (αθροιστικό ποσοστό

81,7%), η ανυπαρξία κινήτρων στους εκπαιδευτικούς (αθροιστικό ποσοστό 80,5%), το διαφορετικό μαθησιακό επίπεδο των μαθητών (αθροιστικό ποσοστό 80,2%) κ.λπ.

Εμβαθύνοντας στα ζητήματα υποδομής του Ο.Δ.Σ., διαπιστώνεται ότι οι εκπαιδευτικοί υποστηρίζουν ότι το 1^ο πιο σημαντικό πρόβλημα είναι η απουσία ενός ειδικού χώρου εστίασης (Εστιατόριο) και το 2^ο πιο σημαντικό πρόβλημα είναι η απουσία ειδικού χώρου, στον οποίο οι μαθητές χαλαρώνουν κατά την εναλλαγή των μαθημάτων και των δραστηριοτήτων του προγράμματος. Τα δύο αυτά ερευνητικά δεδομένα εμφανίζουν συνάφεια με σχετικά ευρήματα που αφορούν την ιεραρχική ταξινόμηση των χώρων του Ο.Δ.Σ. από τους εκπαιδευτικούς σε επίπεδο παιδαγωγικών προδιαγραφών. Οι εκπαιδευτικοί θεωρούν ότι στην υλοποίηση των κοινωνικών και εκπαιδευτικών στόχων του Ο.Δ.Σ. συμβάλλουν στο μεγαλύτερο βαθμό το εργαστήριο Πληροφορικής (αθροιστικό ποσοστό 95,9%), το Εστιατόριο (αθροιστικό ποσοστό 94,7%), η Βιβλιοθήκη (αθροιστικό ποσοστό 94,5%) και το Γυμναστήριο (αθροιστικό ποσοστό 94,1%). Ωστόσο, αναφορικά με τους χώρους που διαθέτουν τα σχολεία των εκπαιδευτικών του δείγματος στο πλαίσιο της απτής σχολικής πραγματικότητας, από τα ευρήματα προκύπτει ότι περίπου τρία (3) στα τέσσερα (4) Ο.Δ.Σ. περιλαμβάνουν, στην καλύτερη περίπτωση, σχολικές αίθουσες, εργαστήριο Πληροφορικής και Βιβλιοθήκη.

Όσον αφορά τον τρόπο που γίνεται η σίτιση των μαθητών στο Ο.Δ.Σ., η πλειονότητα των εκπαιδευτικών τον χαρακτηρίζει από μέτριο έως κακό (αθροιστικό ποσοστό 68,7%). Τέλος, σε σχέση με το σχολικό χρόνο που διατίθεται στους μαθητές για φαγητό, ξεκούραση και χαλάρωση, οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί (ποσοστό 64,6%) εμφανίζονται να δηλώνουν ότι μπορεί να παραμείνει έτσι όπως έχει προδιαγραφεί από το επίσημο αναλυτικό πρόγραμμα.

Τελικά, αναφορικά με την ερευνητική υπόθεση, διαπιστώνει κανείς ασφαλώς την επιβεβαίωσή της.

5^η επιμέρους ερευνητική υπόθεση (ερωτήσεις 19-23): Τα μαθήματα και οι δραστηριότητες που προσφέρονται στους μαθητές δεν πληρούν τους όρους ενός παιδαγωγικά και διδακτικά σχεδιασμένου ελκυστικού προγράμματος.

Η παραπάνω ερευνητική υπόθεση συνδέεται με το σχολικό πρόγραμμα μαθημάτων και δραστηριοτήτων που προσφέρεται στους μαθητές του Ο.Δ.Σ.

Από την άποψη της σημαντικότητας των μαθημάτων και των δραστηριοτήτων του Ο.Δ.Σ., σε επίπεδο παιδαγωγικών προδιαγραφών, οι εκπαιδευτικοί θεωρούν για ακόμη μία φορά ως 1^η επιλογή την προετοιμασία των μαθημάτων της επόμενης σχολικής ημέρας και ως 2^η επιλογή δηλώνουν το μάθημα της Πληροφορικής.

Τα παραπάνω ευρήματα, σχετικά με τις παιδαγωγικές προδιαγραφές των μαθημάτων και δραστηριοτήτων, ταυτίζονται σε μεγάλο βαθμό με αυτά που παρέχει

το Ο.Δ.Σ. σε επίπεδο εκπαιδευτικής πράξης. Με την έννοια αυτή και σε επίπεδο εκπαιδευτικής πράξης, διαπιστώνει κανείς ότι το Ο.Δ.Σ. παρέχει στους μαθητές, σε απόλυτο ποσοστό 100%, την προετοιμασία των μαθημάτων για την επόμενη ημέρα. Επίσης, και σύμφωνα με τα δεδομένα της έρευνας, στα περισσότερα Ο.Δ.Σ. προσφέρονται αθλητικές δραστηριότητες (ποσοστό 95,2%), καθώς και τα μαθήματα των Αγγλικών (ποσοστό 93,8%) και της Πληροφορικής (ποσοστό 86,6%). Αναφορικά με το σχολικό χρόνο που αφιερώνουν οι εκπαιδευτικοί για την οργάνωση των δραστηριοτήτων και τη διδασκαλία των μαθημάτων, από τα ευρήματα προκύπτει ότι τη μεγαλύτερη διάρκεια καταλαμβάνει η προετοιμασία των μαθημάτων της επόμενης ημέρας. Επιπλέον, μεγάλη διάρκεια του σχολικού χρόνου αφιερώνεται στα μαθήματα των Αγγλικών, στις Αθλητικές δραστηριότητες, στο Χορό και στην Πληροφορική. Αντιθέτως, περιορισμένης έκτασης φαίνεται να είναι ο χρόνος που αφιερώνεται σε μαθήματα, όπως η Θεατρική Αγωγή και τα Εικαστικά. Τέλος, οι εκπαιδευτικοί του δείγματος θεωρούν, στο μεγαλύτερο τους ποσοστό (78,3%), ότι δεν πρέπει να συμπεριληφθούν άλλα μαθήματα και δραστηριότητες στο ωρολόγιο πρόγραμμα του Ο.Δ.Σ.

Όσον αφορά την επιβεβαίωση ή διάψευση της ερευνητικής υπόθεσης, μπορεί να υποστηρίξει κανείς ότι οι εκπαιδευτικοί εκφράζουν την άποψη ότι το Ο.Δ.Σ. προσφέρει τα απαραίτητα στους μαθητές από άποψη διδακτική και παιδαγωγική. Επομένως, η σχετική υπόθεση δεν επιβεβαιώνεται, παρά μερικώς.

6^η επιμέρους ερευνητική υπόθεση (ερωτήσεις 24-29): Η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών αποτελεί σημαντικό παράγοντα γι' αυτούς και προϋπόθεση για την υλοποίηση του ρόλου τους, αλλά σε πρακτικό επίπεδο παραμένει το ζητούμενο.

Η παραπάνω ερευνητική υπόθεση σχετίζεται με τις προϋποθέσεις υλοποίησης του εκπαιδευτικού ρόλου στο πλαίσιο λειτουργίας του Ο.Δ.Σ. Αυτές οι προϋποθέσεις αφορούν τις διαδικασίες επιμόρφωσης του εκπαιδευτικού, σχετικά με τους σκοπούς και τις πρακτικές οργάνωσης της παιδαγωγικής επικοινωνίας, καθώς και τη στελέχωση του Ο.Δ.Σ. με το ανάλογο εκπαιδευτικό προσωπικό.

Οι εκπαιδευτικοί του δείγματος, στη συντριπτική τους πλειονότητα, θεωρούν απαραίτητη την επιμόρφωσή τους, αναφορικά με την οργάνωση και λειτουργία του Ο.Δ.Σ. (ποσοστό 92,3%). Στην αξιολογική κλίμακα, στην οποία το 1 αντιπροσωπεύει την ανεπαρκή και το 10 την επαρκή επιμόρφωση, ο Μέσος Όρος είναι 6,44, γεγονός που οδηγεί στην ερμηνεία σύμφωνα με την οποία, οι εκπαιδευτικοί δηλώνουν πως η επιμόρφωσή τους βρίσκεται σε μέτριο επίπεδο.

Αναφορικά με το ζήτημα του εκπαιδευτικού προσωπικού του Ο.Δ.Σ., οι εκπαιδευτικοί του δείγματος εκφράζουν την άποψη ότι τα μαθήματα και οι σχετικές δραστηριότητες οφείλουν να πραγματοποιούνται κυρίως από τους εκπαιδευτικούς ειδικοτήτων και τους ίδιους τους δασκάλους και λιγότερο (σε μικρότερο βαθμό) από τους ωρομίσθιους εκπαιδευτικούς. Επιπλέον, σε ένα μεγάλο ποσοστό (83,2%),

οι εκπαιδευτικοί υποστηρίζουν ότι δεν πρέπει να ισχύουν διαφορετικά κριτήρια για την επιλογή των εκπαιδευτικών που θα διδάσκουν στο Ο.Δ.Σ.

Σε σχέση με τα δύο πιο σημαντικά προβλήματα που αφορούν το εκπαιδευτικό προσωπικό του Ο.Δ.Σ., οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί σημειώνουν ως 1^η επιλογή τη μη έγκαιρη πρόσληψη του προσωπικού, ενώ ως 2^η επιλογή χρησιμοποιούν την ελλιπή οργάνωση του προγράμματος σπουδών και την απουσία κατάλληλης επιμόρφωσης των δασκάλων.

Όσον αφορά τη συγκεκριμένη υπόθεση, από τα ευρήματα διαπιστώνεται η επιβεβαίωσή της, που σημαίνει ότι πράγματι η επιμόρφωση είναι το ζητούμενο για τους εκπαιδευτικούς.

7^η επιμέρους ερευνητική υπόθεση (ερωτήσεις 30-31): Η συνεργασία των εκπαιδευτικών με τους γονείς βρίσκεται σε μέτρια επίπεδα και εκτιμούμε ότι θα δηλώσουν να εμφανίζει προβλήματα όσον αφορά κυρίως την τήρηση του απογευματινού ωραρίου.

Η σχετική ερευνητική υπόθεση αναφέρεται στο πλαίσιο συνεργασίας μεταξύ των εκπαιδευτικών του Ο.Δ.Σ. και των γονέων των μαθητών τους και δεν επιβεβαιώνεται σε υψηλό βαθμό. Όπως διαπιστώνεται από τα ευρήματα, περίπου τρεις (3) στους τέσσερις (4) εκπαιδευτικούς του δείγματος εμφανίζονται, σε γενικές γραμμές, ικανοποιημένοι από τη συνεργασία με τους γονείς των μαθητών τους και υποστηρίζουν ότι τους διευκολύνουν «αρκετά» και «πολύ» (αθροιστικό ποσοστό 74%) στην καθημερινή άσκηση του ρόλου τους.

8^η επιμέρους ερευνητική υπόθεση (ερώτηση 32): Οι εκπαιδευτικοί θα εμφανιστούν να μην είναι ικανοποιημένοι σε υψηλό βαθμό σε σχέση με αυτά που προσφέρουν παιδαγωγικά στους μαθητές τους.

Η παραπάνω ερευνητική υπόθεση αφορά το ποσοστό ικανοποίησης των εκπαιδευτικών σχετικά με την υλοποίηση των παιδαγωγικών προδιαγραφών του ρόλου τους στο πλαίσιο του Ο.Δ.Σ. Σύμφωνα με τα ερευνητικά δεδομένα, οι εκπαιδευτικοί του δείγματος εμφανίζονται να είναι ικανοποιημένοι σε αρκετά μεγάλο βαθμό σε σχέση με αυτά που προσφέρουν παιδαγωγικά στους μαθητές τους (Μέσος Όρος 7,75 στην αξιολογική κλίμακα, όπου το 1 αντιπροσωπεύει τη θέση «καθόλου ικανοποιημένος» και το 10 τη θέση «πλήρως ικανοποιημένος»). Πιθανολογούμε ότι αυτό το υψηλό ποσοστό ικανοποίησης συνδέεται άμεσα με την αίσθηση της προσπάθειας που καταβάλλουν καθημερινά οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί, προκειμένου να διαμορφώσουν όσο το δυνατόν καλύτερες προϋποθέσεις οργάνωσης της μαθησιακής διαδικασίας προς όφελος των μαθητών τους.

Πάντως, η συγκεκριμένη υπόθεση δεν επιβεβαιώνεται σε υψηλό βαθμό, δεδομένου ότι η ικανοποίηση από το έργο τους αποτυπώνεται στο μέσο όρο 7,75.

9^η επιμέρους ερευνητική υπόθεση (ερωτήσεις 33-34): Εκτιμούμε ότι οι εκπαιδευτικοί θα εμφανίσουν γενικά τους μαθητές αρκετά ευχαριστημένους από τη συμμετοχή τους

στο Ο.Δ.Σ, λίγο κουρασμένους και αρκετά ευχαριστημένους απ' την προετοιμασία των μαθημάτων της επόμενης ημέρας.

Η σχετική ερευνητική υπόθεση συνδέεται με τις επιδράσεις που ασκεί στους μαθητές το πλαίσιο λειτουργίας του Ο.Δ.Σ., σύμφωνα με τις απόψεις των εκπαιδευτικών. Από την αξιολόγηση των ευρημάτων προκύπτει ότι το μεγαλύτερο μέρος του συνόλου των εκπαιδευτικών του δείγματος εκτιμά ότι γενικά οι μαθητές τους είναι «πολύ» και «αρκετά» ευχαριστημένοι από τη συμμετοχή τους στο Ο.Δ.Σ. (αθροιστικό ποσοστό 94,8%). Ειδικότερα, υποστηρίζουν ότι οι μαθητές τους είναι περισσότερο ευχαριστημένοι από τις δραστηριότητες του Ο.Δ.Σ., ενώ, επίσης, είναι αρκετά ευχαριστημένοι από το παιδαγωγικό κλίμα και την προετοιμασία των μαθημάτων της επόμενης σχολικής ημέρας. Ωστόσο, πιστεύουν ότι οι μαθητές τους επιστρέφουν λίγο κουρασμένοι στο σπίτι μετά τη λήξη της ημέρας στο Ο.Δ.Σ.

Ως προς την επίδοση των μαθητών τους, περίπου τέσσερις (4) στους πέντε (5) εκπαιδευτικούς του δείγματος (ποσοστό 83,4%) εκτιμούν ότι το πρόγραμμα σπουδών του Ο.Δ.Σ. παρακολουθούν κυρίως μαθητές μέτριας επίδοσης.

Χωρίς αμφιβολία, η παρούσα υπόθεση επιβεβαιώνεται στο σύνολό της, με μία ποσοστιαία τάση προς τη διαβάθμιση «αρκετά ευχαριστημένα».

10^η επιμέρους ερευνητική υπόθεση (ερωτήσεις 35-36): Οι εκπαιδευτικοί θα υποστηρίξουν ότι το Ο.Δ.Σ. καλύπτει σε μικρό βαθμό τις αδυναμίες των μαθητών που προέρχονται από κοινωνικά μειονεκτούσες ομάδες και ενισχύει, επίσης, σε μικρό βαθμό τη συνεργασία με τους μαθητές με διαφορετικά πολιτισμικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά.

Η παραπάνω ερευνητική υπόθεση, η οποία δεν επιβεβαιώνεται σε μεγάλο βαθμό, αφορά το πλαίσιο λειτουργίας του Ο.Δ.Σ. σε σχέση με την ανάπτυξη εκπαιδευτικών πρακτικών διαπολιτισμικής και κοινωνικής εκπαίδευσης. Όπως προκύπτει από τα ερευνητικά δεδομένα, οι εκπαιδευτικοί του δείγματος θεωρούν ότι το Ο.Δ.Σ. ενισχύει «πολύ» και «αρκετά» (αθροιστικό ποσοστό 91,4%) τη συνεργασία των μαθητών με διαφορετικά πολιτισμικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά, ενώ, επίσης, καλύπτει «πολύ» και «αρκετά» (αθροιστικό ποσοστό 77,8%) τις αδυναμίες των μαθητών που προέρχονται από κοινωνικά μειονεκτούσες ομάδες. Ωστόσο, τα ποσοστά των διαβαθμίσεων «λίγο» και «καθόλου» (22,1%), που αφορούν την κάλυψη των αδυναμιών των μαθητών από κοινωνικά μειονεκτούσες ομάδες, δεν είναι διόλου ευκαταφρόνητα.

11^η επιμέρους ερευνητική υπόθεση (ερωτήσεις 37-38): Οι εκπαιδευτικοί, εκτιμούμε, ότι θα θεωρήσουν ως επαρκή τον αριθμό των λειτουργούντων Ο.Δ.Σ., θα υποστηρίξουν ότι δεν ενισχύεται από τους φορείς υλοποίησής του και, πιθανώς, να προτείνουν να καθιερωθεί ένας νέος τύπος Ο.Δ.Σ.

Με τη συγκεκριμένη ερευνητική υπόθεση τίθεται το πεδίο διερεύνησης σχετικά με τον κατάλληλο τύπο Ο.Δ.Σ. για την ελληνική σχολική πραγματικότητα, καθώς και

την υποστήριξη ή αποδυνάμωση του θεσμού από τους υπηρεσιακούς φορείς υλοποίησής του.

Από την ανάλυση των δεδομένων της έρευνας προκύπτει διάσταση απόψεων ανάμεσα στους εκπαιδευτικούς του δείγματος, αναφορικά με την ανάγκη ύπαρξης ή κατάργησης του τύπου του Ολοήμερου Σχολείου που ισχύει στην Ελλάδα. Πιο συγκεκριμένα, περίπου ένας (1) στους δύο (2) εκπαιδευτικούς (ποσοστό 50,3%) φαίνεται να επιθυμεί την καθιέρωση ενός νέου τύπου Ο.Δ.Σ. στην ελληνική εκπαίδευση. Από την άλλη πλευρά, ένα σημαντικό ποσοστό εκπαιδευτικών (34%) υποστηρίζει ότι είναι αναγκαίο να γενικευθεί συνολικά ο συγκεκριμένος θεσμός και ένα ποσοστό της τάξης του 8,4% να δημιουργηθούν περισσότερα Ο.Δ.Σ.

Αναφορικά με την ενίσχυση ή την αποδυνάμωση του θεσμού του Ο.Δ.Σ. από τους φορείς υλοποίησής του, διαπιστώνεται από την ανάλυση των ευρημάτων ότι οι εκπαιδευτικοί του δείγματος εκφράζουν την εμπιστοσύνη τους στους φορείς που βρίσκονται εγγύτερα στο επαγγελματικό-εργασιακό τους περιβάλλον, ενώ ο βαθμός εμπιστοσύνης τους μειώνεται σταδιακά σε σχέση με τους φορείς που είναι ιεραρχικά πλησιέστεροι στην κεντρική διοίκηση του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος (ΥΠ.Ε.Π.Θ.). Αναλυτικότερα, οι εκπαιδευτικοί θεωρούν ότι ο θεσμός του Ο.Δ.Σ. ενισχύεται από τους περισσότερους φορείς υλοποίησής του και σε μεγαλύτερο βαθμό από τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς (ποσοστό 97,2%), τους Διευθυντές/-τριες των Ο.Δ.Σ. (ποσοστό 96%), τους Σχολικούς Συμβούλους (ποσοστό 76,7%), τις Διευθύνσεις Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης (ποσοστό 66,9%) και τις Περιφερειακές Διευθύνσεις Εκπαίδευσης (ποσοστό 56%). Ο μοναδικός φορέας που αποδυναμώνει τη λειτουργία του Ο.Δ.Σ., σύμφωνα πάντα με τη γνώμη των εκπαιδευτικών, είναι το ΥΠ.Ε.Π.Θ. (ποσοστό 56,4%). Το τελευταίο εύρημα είναι πολύ ανησυχητικό, από άποψη θεσμική, δεδομένου ότι ο σχεδιασμός και η ευθύνη λειτουργίας του θεσμού του Ο.Δ.Σ. ανήκουν στην αρμοδιότητα του ΥΠ.Ε.Π.Θ.

Όπως μπορεί να διαπιστώσει κανείς από τα ευρήματα της συγκεκριμένης ενότητας, η υπόθεση επιβεβαιώνεται εν μέρει και ειδικότερα στα σημεία που αφορούν αφενός την καθιέρωση ενός νέου τύπου Ο.Δ.Σ. και αφετέρου την αποδυνάμωσή του από τον κεντρικό φορέα ευθύνης που είναι το ΥΠ.Ε.Π.Θ.

12^η επιμέρους ερευνητική υπόθεση (ερωτήσεις 39-43): Τελικά, εκτιμούμε ότι οι εκπαιδευτικοί θα αναδείξουν περισσότερο τα μειονεκτήματα του Ο.Δ.Σ. και θα προτείνουν τη συνέχιση της λειτουργίας του κάτω από προϋποθέσεις.

Με τη συγκεκριμένη ερευνητική υπόθεση επιχειρείται μία συνολική θεώρηση από τους εκπαιδευτικούς της αποτελεσματικότητας, καθώς και της ίδιας της λειτουργίας του Ο.Δ.Σ. στην ελληνική σχολική πραγματικότητα.

Τα ευρήματα αποκαλύπτουν ότι περίπου τρεις (3) στους τέσσερις (4) εκπαιδευτικούς του δείγματος, με γνώμονα τη συνολική τους εμπειρία, έχουν σχηματίσει θετική (ποσοστό 56,4%) και πολύ θετική άποψη (ποσοστό 15,2%) για την αποτελεσματι-

κότητα του Ο.Δ.Σ. (αθροιστικό ποσοστό 71,6%). Τελικά, οι εκπαιδευτικοί, σχεδόν στο σύνολο τους (ποσοστό 98,5%), επιθυμούν να συνεχιστεί η λειτουργία του Ο.Δ.Σ. στην ελληνική πρωτοβάθμια εκπαίδευση.

Η τελευταία ερευνητική υπόθεση επιβεβαιώνεται κατά το ήμισυ, δεδομένου ότι μόνο ένα μικρό ποσοστό των εκπαιδευτικών θεωρεί ότι δεν είναι αποτελεσματικό το Ο.Δ.Σ. Ενώ η συντριπτική πλειονότητα των εκπαιδευτικών τάσσεται ανεπιφύλακτα υπέρ της συνέχισης της λειτουργίας του.

4.2.3. Συνολική αξιολόγηση και ερμηνεία των ευρημάτων σε σχέση με την κεντρική ερευνητική υπόθεση

***Κεντρική ερευνητική υπόθεση:** Ο θεσμός του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου (Ο.Δ.Σ.), με τον τρόπο που είναι οργανωμένος, δεν πληροί, παρά σε πολύ μικρό βαθμό, τις προϋποθέσεις λειτουργίας του, όπως είναι η υλικοτεχνική του υποδομή, το πρόγραμμά του και η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, και συνεπώς δεν ικανοποιεί με επάρκεια τους εκπαιδευτικούς στόχους για τους οποίους ιδρύθηκε.*

Κύριος σκοπός της συγκεκριμένης έρευνας ήταν να διαπιστωθεί το επίπεδο οργάνωσης και λειτουργίας του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου στην Ελλάδα και ο βαθμός επίτευξης των στόχων του. Για το σκοπό αυτό θέσαμε τις απόψεις των εκπαιδευτικών στο επίκεντρο της έρευνας. Από τη συνολική επεξεργασία των ευρημάτων της παρούσας έρευνας και σε σχέση με τις επιμέρους υποθέσεις προκύπτουν οι ακόλουθες διαπιστώσεις:

Η ενημέρωση των εκπαιδευτικών αναφορικά με τους σκοπούς, τη δομή και τη λειτουργία του Ο.Δ.Σ. φαίνεται ότι είναι ικανοποιητική. Ωστόσο, η επιλογή της άσκησης του εκπαιδευτικού έργου στο Ο.Δ.Σ., καθώς και η ενημέρωση τους γύρω από τη σκοποθεσία και τον τρόπο οργάνωσης και λειτουργίας του επηρεάζονται περισσότερο από επαγγελματικούς-οικονομικούς παράγοντες και λιγότερο από την πεποίθησή τους για τη χρησιμότητα του θεσμού στην ελληνική εκπαίδευση. Επιπροσθέτως, οι εκπαιδευτικοί, σε αντιδιαστολή με τις προδιαγραφές της επίσημης εκπαιδευτικής πολιτικής, όπως έχουν καταγραφεί στους νόμους, τις υπουργικές αποφάσεις και τις σχετικές εγκυκλίους⁶³, θεωρούν ότι οι προτεραιότητες του σημερινού Ο.Δ.Σ. έχουν σαφώς περισσότερο κοινωνικό περιεχόμενο.

Αναφορικά με το πλαίσιο οργάνωσης του Ο.Δ.Σ. στην ελληνική σχολική πραγματικότητα, διαπιστώνεται από τα ερευνητικά δεδομένα ότι σε ένα σημαντικό ποσοστό δεν πληροί τους όρους επίτευξης των στόχων του. Συγκεκριμένα, εμφανίζει σημαντικές ελλείψεις στην υλικοτεχνική του υποδομή, λόγω της απουσίας κατάλληλων χώρων, όπως είναι το Εστιατόριο, το Αναγνωστήριο, τα εργαστήρια Εικαστικών

63. Νόμος 2525, Φ.Ε.Κ. 188, τεύχος Α' 23-9-1997 (άρθρο 4: Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο), ΥΠ.Ε.Π.Θ., 1998: 1, ΥΠ.Ε.Π.Θ., 2002β, 2003β. και Φ.Ε.Κ. 1471/22-11-2002: 19572-19588.

και Φυσικών Επιστημών, η αίθουσα Πολλαπλών Χρήσεων και η αίθουσα για τη Χαλάρωση των μαθητών.

Άλλη μια διαπίστωση είναι ότι οι βασικές προτεραιότητες του καθημερινού προγράμματος επικεντρώνονται κυρίως στην προετοιμασία των μαθημάτων για την επόμενη ημέρα και στη φύλαξη και τη δημιουργική απασχόληση των μαθητών μεταξύ της λήξης του συμβατού σχολείου και της επιστροφής των γονέων στο σπίτι. Στη λογική αυτή είναι διαρθρωμένες και οι δραστηριότητες, οι οποίες δεν αντιπροσωπεύουν σε σημαντικό βαθμό μία παιδαγωγικά και διδακτικά σχεδιασμένη οργάνωση της μαθησιακής διαδικασίας. Αυτό συμβαίνει, γιατί ο σχολικός χρόνος μονοπωλείται από διαδικασίες που αφορούν την ανάπτυξη κυρίως των γνωστικών ικανοτήτων του μαθητή, όπως είναι η προετοιμασία των μαθημάτων της επόμενης ημέρας, ενώ, αντιθέτως, συρρικνώνονται τα μαθήματα και οι δραστηριότητες που αναπτύσσουν τις ψυχοκινητικές ικανότητες του μαθητή, όπως είναι η Θεατρική Αγωγή, τα Εικαστικά, ο Χορός κ.λπ.

Σε σχέση με την υλοποίηση του ρόλου τους, οι εκπαιδευτικοί εμφανίζονται ικανοποιημένοι από την παιδαγωγική προσπάθεια που καταβάλλουν καθημερινά και θεωρούν ότι είναι σε μεγάλο βαθμό κατάλληλα επιμορφωμένοι, όσον αφορά τις πρακτικές οργάνωσης της εκπαιδευτικής διαδικασίας στο πλαίσιο του Ο.Δ.Σ. Ωστόσο, ταυτόχρονα αναγνωρίζουν με έμφαση ως πρόβλημα οργάνωσης του Ο.Δ.Σ. την απουσία κατάλληλης επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών και τη μη έγκαιρη πρόσληψη του εκπαιδευτικού προσωπικού.

Όσον αφορά τα αντισταθμιστικά μέτρα που λαμβάνει το Ο.Δ.Σ. για τους μαθητές που προέρχονται από κοινωνικά μειονεκτούσες ομάδες ή έχουν διαφορετικά πολιτισμικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά, οι εκπαιδευτικοί εκτιμούν ότι έχουν θετική επίδραση, ενισχύοντας τη συνεργασία μεταξύ τους. Ως προς τους υπόλοιπους μαθητές, οι εκπαιδευτικοί υποστηρίζουν ότι είναι ευχαριστημένοι από το σχολικό πρόγραμμα και τις διάφορες δραστηριότητες, αλλά επιστρέφουν λίγο κουρασμένοι στο σπίτι μετά τη λήξη του Ο.Δ.Σ.

Τέλος, οι απόψεις των εκπαιδευτικών δίστανται σχετικά με την ανάγκη διατήρησης, επέκτασης ή κατάργησης του συγκεκριμένου τύπου Ο.Δ.Σ., παρόλο που έχουν διαμορφώσει θετική άποψη για την αποτελεσματικότητά του. Ωστόσο, θεωρούν ότι ο κεντρικός διοικητικός φορέας της εκπαίδευσης, δηλαδή το ΥΠ.Ε.Π.Θ., περισσότερο αποδυναμώνει παρά ενισχύει το συγκεκριμένο θεσμό σε σύγκριση με τους υπόλοιπους φορείς (Εκπαιδευτικούς, Διευθυντές/-τριες, Σχολικούς Συμβούλους, Διευθύνσεις Εκπαίδευσης), οι οποίοι, κατά την άποψη των εκπαιδευτικών, τον ενισχύουν.

Αξιολογώντας, λοιπόν, συνολικά τα ευρήματα της παρούσας έρευνας, καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι το Ο.Δ.Σ. δεν πληροί, παρά σε μικρό βαθμό, τις οργανωτικές προϋποθέσεις λειτουργίας του, γεγονός που επηρεάζει την επαρκή ικανοποίηση των αρχικά σχεδιασμένων εκπαιδευτικών σκοπών για τους οποίους ιδρύθηκε. Με

την έννοια αυτή, επιβεβαιώνεται σε μεγάλο βαθμό η κεντρική ερευνητική υπόθεση. Τα ευρήματα που οδηγούν σ' αυτό το συμπέρασμα είναι τα ακόλουθα: η έλλειψη υλικοτεχνικής υποδομής και ενδεδειγμένων διδακτικών και παιδαγωγικών μέσων, η επικέντρωση κατεξοχήν στην προετοιμασία των μαθημάτων της επόμενης ημέρας, η ελλιπής επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, ο αποδυναμωτικός ρόλος του ΥΠ.Ε.Π.Θ. στην οργάνωση και λειτουργία του Ο.Δ.Σ., η ανάδειξη περισσότερο του κοινωνικού ρόλου του Ο.Δ.Σ. (επίβλεψη μαθητών) και, τέλος, η πρόταση των εκπαιδευτικών για καθιέρωση ενός νέου τύπου Ο.Δ.Σ. με διαφορετικούς όρους οργάνωσης και λειτουργίας.

4.3. Συνολική και συγκριτική αξιολόγηση και ερμηνεία των ευρημάτων από τα δύο ερωτηματολόγια

Η διερεύνηση του επιπέδου οργάνωσης, του τρόπου λειτουργίας και του βαθμού επίτευξης των στόχων του Ο.Δ.Σ. ολοκληρώνεται με τη συνολική και συγκριτική αξιολόγηση των ευρημάτων που προκύπτουν από τα δύο ερωτηματολόγια, δηλαδή των γονέων και των εκπαιδευτικών.⁶⁴ Αυτός ο παραλληλισμός (αντιπαραβολή) των ευρημάτων έχει ως σημείο αναφοράς την ανάδειξη των κοινών σημείων, αλλά και των αποκλίσεων που προκύπτουν από τη στατιστική ανάλυση των δύο ερωτηματολογίων.

Η λειτουργία του Ο.Δ.Σ., σύμφωνα με το σχεδιασμό της επίσημης εκπαιδευτικής πολιτικής, σχετίζεται με την υλοποίηση συγκεκριμένων στόχων που στην πράξη μετουσιώνονται μέσα από το ωράριο του σχολείου, την προσφορά ενός παιδαγωγικά και διδακτικά ελκυστικού προγράμματος μαθημάτων και δραστηριοτήτων, τις υποδομές (κατάλληλους χώρους) και το εκπαιδευτικό προσωπικό.

Αναφορικά με το ζήτημα των προτεραιοτήτων του Ο.Δ.Σ., οι εκπαιδευτικοί θεωρούν ότι υπερτερούν οι κοινωνικές προτεραιότητες έναντι των παιδαγωγικών. Για τους γονείς, το πιο σημαντικό ζήτημα που επilύει το Ο.Δ.Σ. είναι η προετοιμασία των μαθημάτων της επόμενης ημέρας (παιδαγωγική προτεραιότητα) και ακολουθεί η επίβλεψη των παιδιών τους (κοινωνική προτεραιότητα), ενόσω αυτοί εργάζονται.

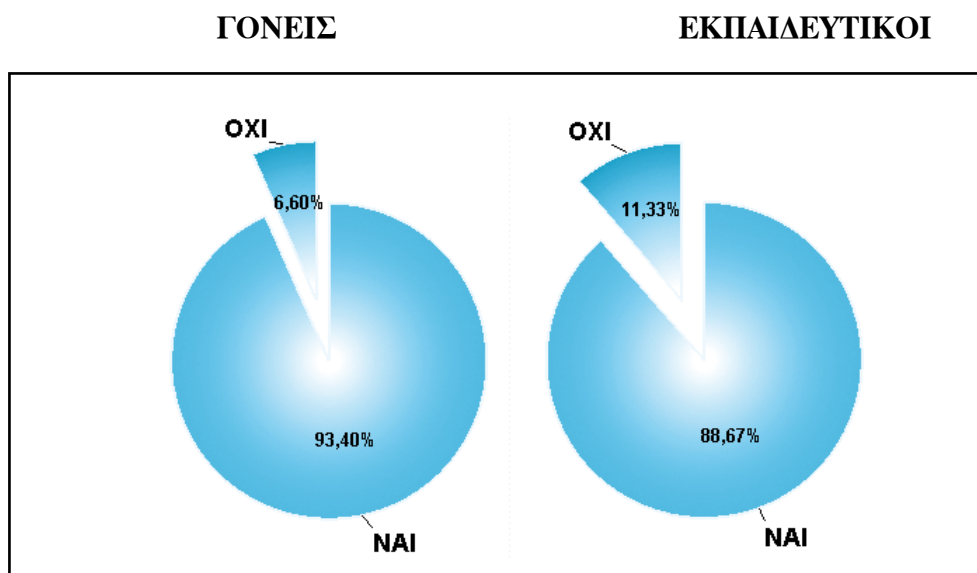
Σύμφωνα με τις απόψεις των δύο ερευνητικών πληθυσμών, το ωράριο λειτουργίας του Ο.Δ.Σ. εξυπηρετεί τις κοινωνικές ανάγκες των μαθητών και των οικογενειών τους (ποσοστό 88,7% για τους εκπαιδευτικούς και 93,4% για τους γονείς, βλ. γράφημα 1). Το μεγαλύτερο ποσοστό των εκπαιδευτικών και των γονέων (89,2% και 83,4% αντιστοίχως) θεωρεί ότι οι μαθητές πρέπει να προσέρχονται στο Ο.Δ.Σ. το πρωί στο χρονικό διάστημα 7:30 -8:00 και να αποχωρούν στο χρονικό διάστημα 15:30

64. Στο σημείο αυτό, θέλω να ευχαριστήσω τον κ. Μπουκουβάλα Κων/νο για τη διαμόρφωση των γραφημάτων και των πινάκων της έρευνας. Επίσης, θέλω να ευχαριστήσω το συνεργάτη μου, Υποψήφιο Διδάκτορα του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, κ. Μίχο Νικόλαο, για την οποιαδήποτε συνδρομή του στα περισσότερα στάδια της έρευνας.

-16:30 (90,8% και 76,6% αντιστοίχως). Βέβαια, από τα σχετικά ευρήματα παρατηρείται ότι οι γονείς προτείνουν σε ένα μικρότερο ποσοστό (23,4%) κι άλλες ώρες αποχώρησης των παιδιών τους, οι οποίες δεν περιλαμβάνονται στις επίσημες προδιαγραφές. Πιθανολογούμε ότι η επιλογή αυτή σχετίζεται με το ξεχωριστό ωράριο εργασίας του κάθε γονέα, μετά την ολοκλήρωση του οποίου θεωρεί ότι πρέπει να έχει τη δυνατότητα να σχολάει το παιδί του από το Ο.Δ.Σ.

Γράφημα 1:

Απόψεις γονέων και εκπαιδευτικών για το ωράριο λειτουργίας και την εξυπηρέτηση των κοινωνικών αναγκών της οικογένειας

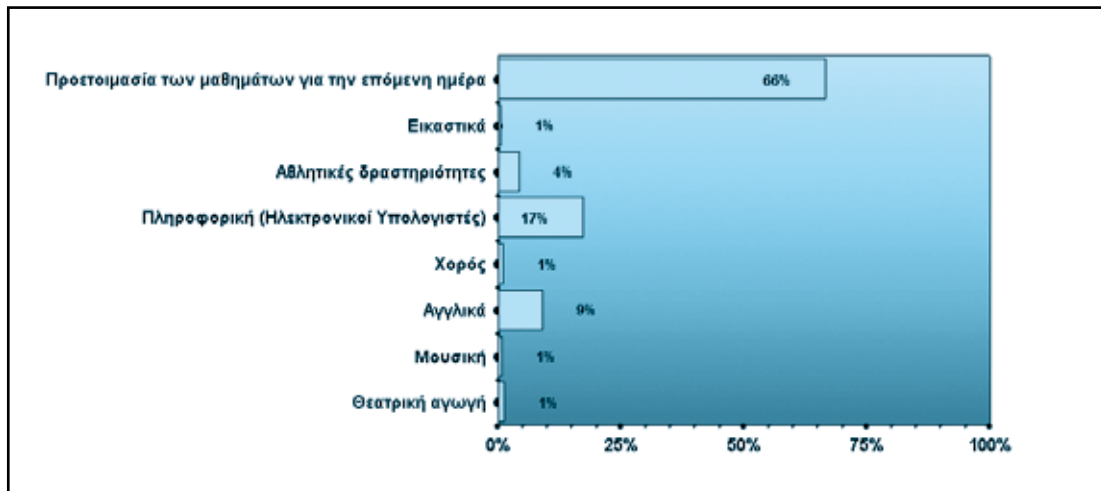
Σχετικά με το προσφερόμενο πρόγραμμα μαθημάτων και δραστηριοτήτων, τόσο οι εκπαιδευτικοί όσο και οι γονείς υποστηρίζουν ότι η 1^η πιο σημαντική δραστηριότητα του Ο.Δ.Σ. (βλ. γράφημα 2) είναι η προετοιμασία των μαθημάτων της επόμενης ημέρας (ποσοστό 47,5% για τους εκπαιδευτικούς και 66,4% για τους γονείς) και ότι η 2^η πιο σημαντική δραστηριότητα είναι το μάθημα της Πληροφορικής (ποσοστό 32,2% για τους εκπαιδευτικούς και 38,5% για τους γονείς). Επίσης, οι εκπαιδευτικοί και οι γονείς επιβεβαιώνουν ότι στο καθημερινό σχολικό πρόγραμμα του Ο.Δ.Σ. προσφέρονται, κατά κανόνα, οι ακόλουθες δραστηριότητες (βλ. γράφημα 3): 1) προετοιμασία των μαθημάτων της επόμενης ημέρας (ποσοστό 100% για τους εκπαιδευτικούς και 98% για τους γονείς), 2) αθλητικές δραστηριότητες (ποσοστό 95,2% για τους εκπαιδευτικούς και 95,7% για τους γονείς), 3) Αγγλικά (ποσοστό 93,8% για τους εκπαιδευτικούς και 81,8% για τους γονείς) και 4) Πληροφορική (ποσοστό 86,6% για τους εκπαιδευτικούς και 88,6% για τους γονείς). Ως προς τη χρονική διάρκεια των δραστηριοτήτων μέσα στο πρόγραμμα του Ο.Δ.Σ. (βλ. γράφημα 4), οι εκπαιδευτικοί και οι γονείς συμφωνούν ότι η μεγαλύτερη διάρκεια του σχολι-

κού χρόνου αφιερώνεται στην προετοιμασία των μαθημάτων της επόμενης ημέρας και στις αθλητικές δραστηριότητες, ενώ μικρότερης διάρκειας από την κανονική συνιστούν τα μαθήματα των Εικαστικών, της Θεατρικής Αγωγής, του Χορού και της Μουσικής. Επιπλέον, κατά πρώτο λόγο οι εκπαιδευτικοί και δευτερευόντως οι γονείς, σε ποσοστά 78,3% και 61,7% αντιστοίχως, εκτιμούν ότι δεν πρέπει να συμπεριληφθούν άλλες δραστηριότητες και άλλα μαθήματα στο σχολικό πρόγραμμα του Ο.Δ.Σ. Ωστόσο, θεωρείται σημαντικό από στατιστική άποψη το ποσοστό του 38,3% των γονέων που εκφράζουν διαφορετική γνώμη, επιθυμώντας τον εμπλουτισμό των μαθημάτων και των δραστηριοτήτων του Ο.Δ.Σ.

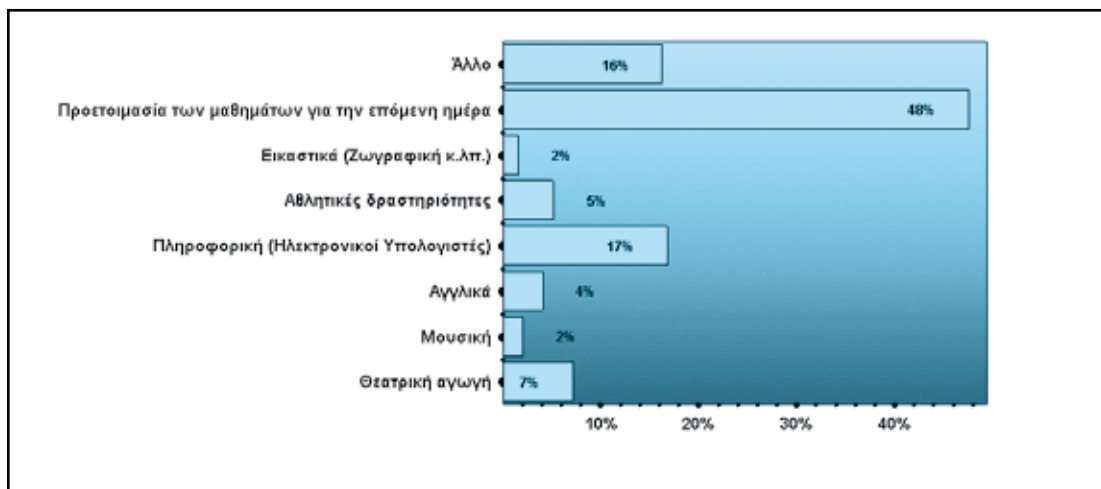
Γράφημα 2:

Αξιολόγηση του βαθμού σημαντικότητας των διαδικασιών και δραστηριοτήτων του Ο.Δ.Σ. από τους γονείς και τους εκπαιδευτικούς

ΓΟΝΕΙΣ

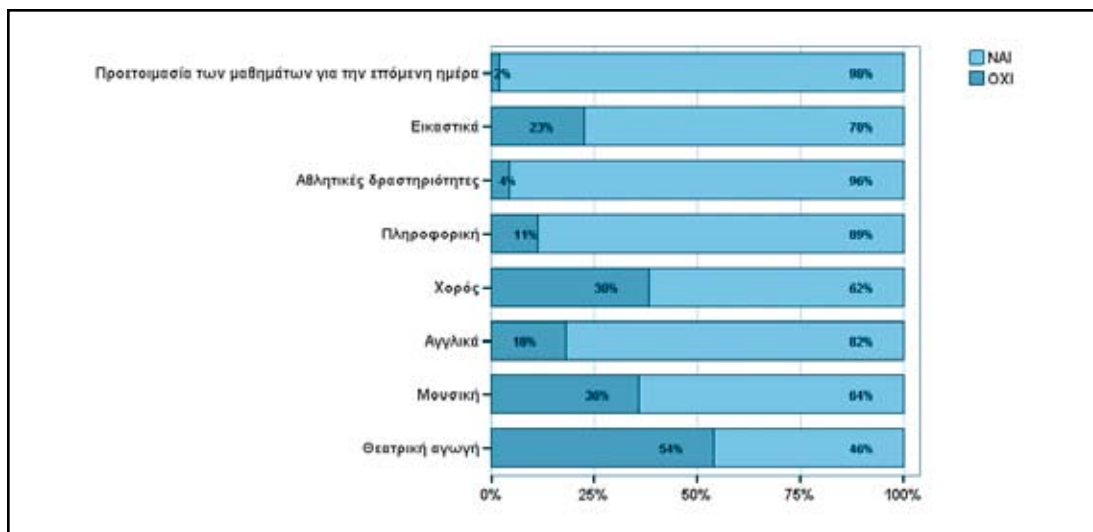

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ

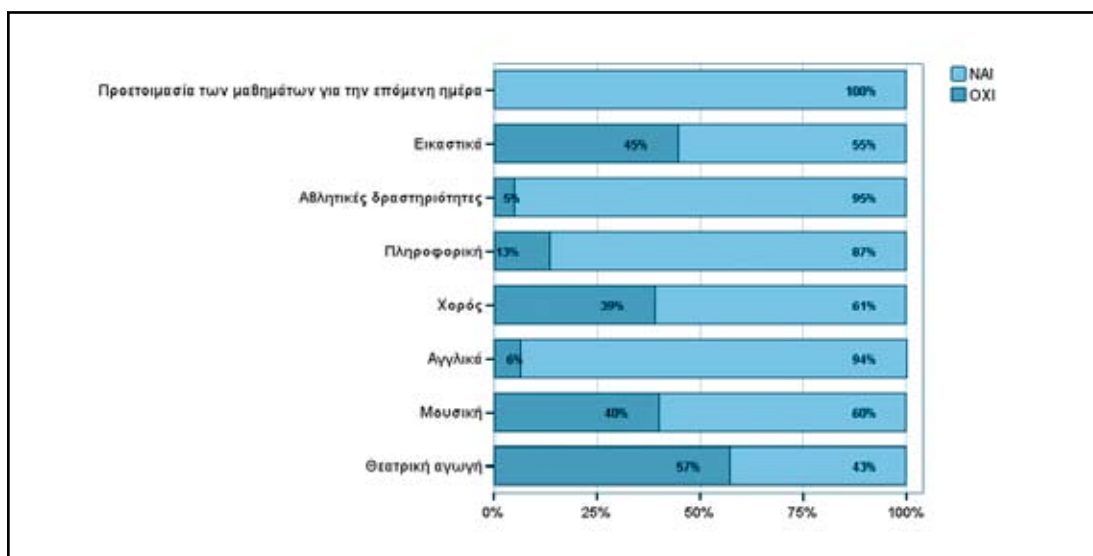

Γράφημα 3:
Ταξινόμηση του περιεχομένου του σχολικού προγράμματος
και των προσφερόμενων δραστηριοτήτων του Ο.Δ.Σ. από τους γονείς
και τους εκπαιδευτικούς

ΓΟΝΕΙΣ

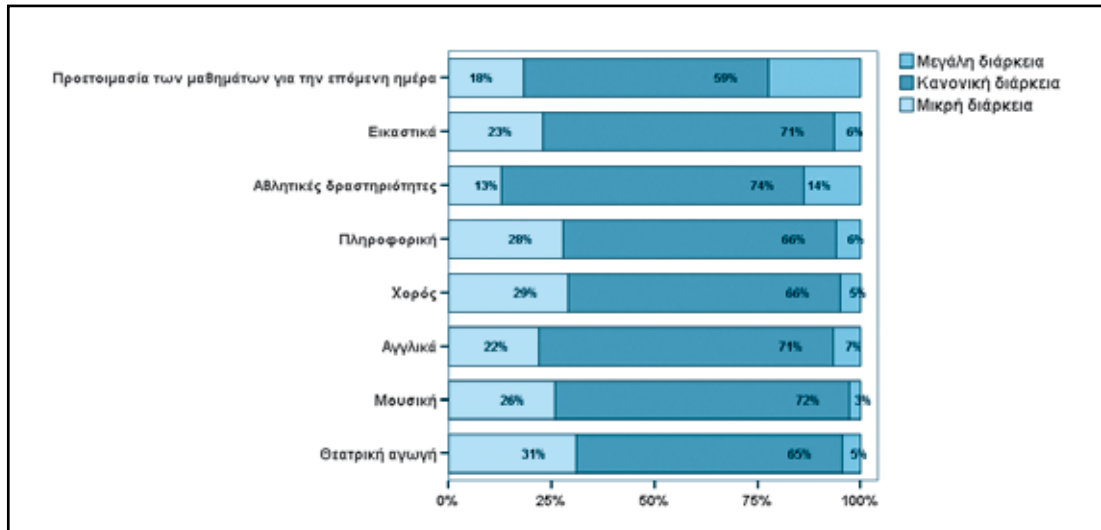

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ

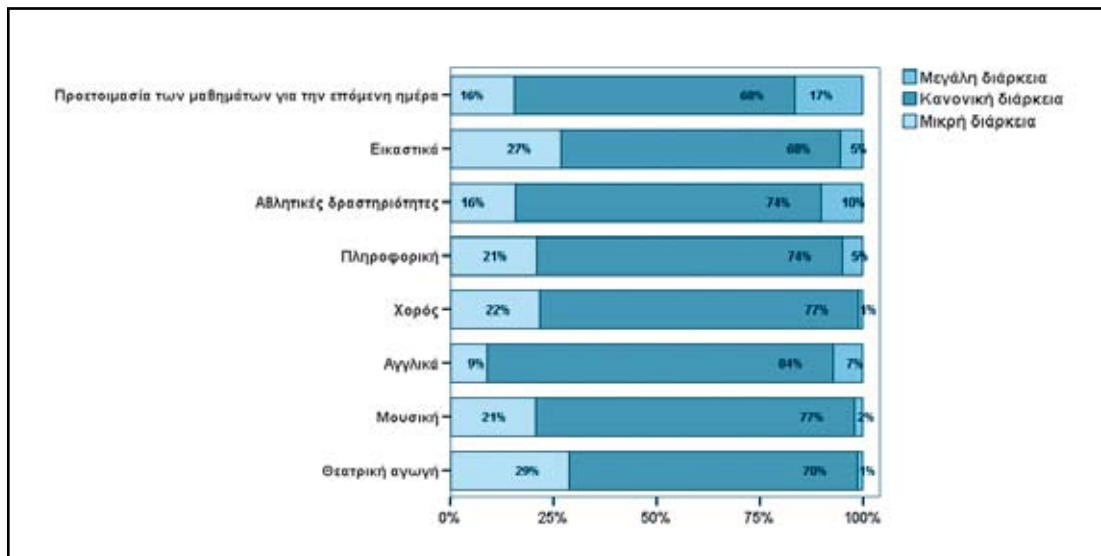

Γράφημα 4:
Προσδιορισμός της χρονικής διάρκειας των δραστηριοτήτων
του Ο.Δ.Σ. από τους γονείς και τους εκπαιδευτικούς

ΓΟΝΕΙΣ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ

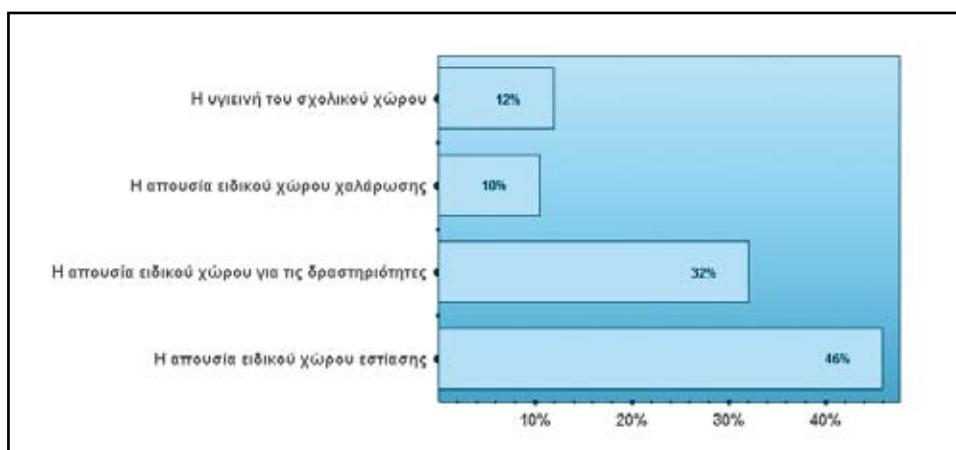
Από τα σχετικά ευρήματα διαπιστώνεται ότι τα ζητήματα υποδομών του Ο.Δ.Σ. απασχολούν αρκετά τους περισσότερους εκπαιδευτικούς και γονείς. Οι εκπαιδευτικοί υποστηρίζουν, σε ποσοστό 65,6%, ότι το πρόβλημα της ανεπαρκούς υλικοτεχνικής υποδομής αποτελεί τον ισχυρότερο παράγοντα δυσλειτουργίας του Ο.Δ.Σ. Οι εκπαιδευτικοί, και σε μεγαλύτερο βαθμό οι γονείς (βλ. γράφημα 5), υπογραμμίζουν ότι

το 1^ο πιο σημαντικό πρόβλημα υποδομής είναι η απουσία χώρου εστίασης (ποσοστό 34,3% για τους εκπαιδευτικούς και 45,8% για τους γονείς). Ως 2^ο πιο σημαντικό πρόβλημα υποδομής θεωρείται για τους εκπαιδευτικούς η απουσία ειδικού χώρου, στον οποίο οι μαθητές θα χαλαρώνουν κατά την εναλλαγή των δραστηριοτήτων. Ως 2^ο πιο σημαντικό πρόβλημα υποδομής θεωρείται για τους γονείς η απουσία ειδικού χώρου για τις διάφορες δραστηριότητες.

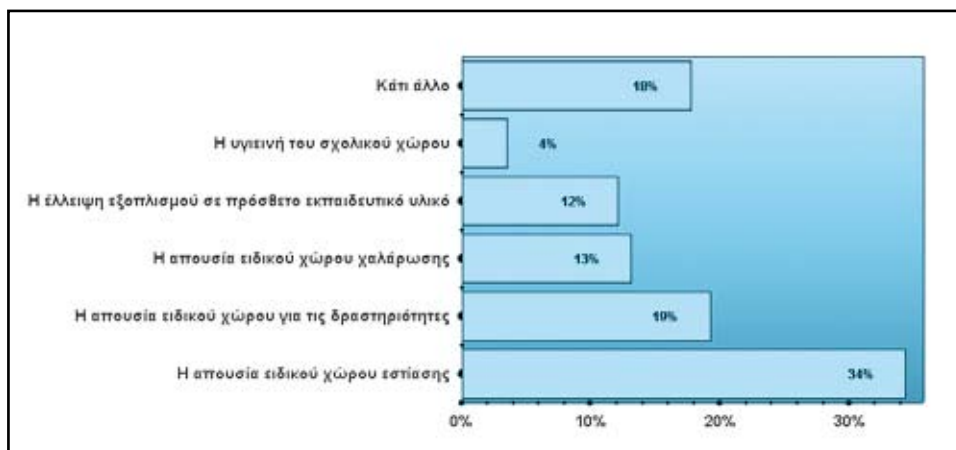
Γράφημα 5:

Απόψεις γονέων και εκπαιδευτικών για τα προβλήματα υποδομής του Ο.Δ.Σ.

ΓΟΝΕΙΣ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ

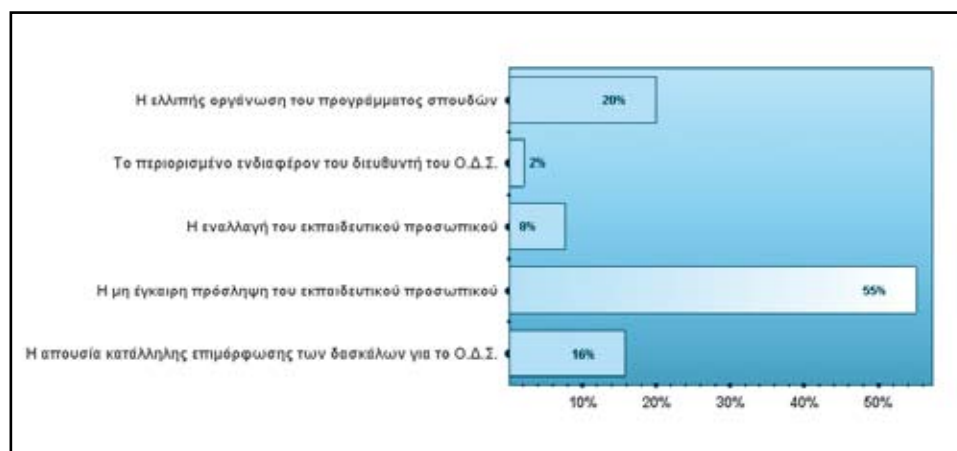

Η στελέχωση του Ο.Δ.Σ. με το κατάλληλα επιμορφωμένο εκπαιδευτικό προσωπικό είναι το ζητούμενο για τους εκπαιδευτικούς και τους γονείς (βλ. γράφημα 6). Οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί και γονείς συμφωνούν στο ότι το 1^ο πιο σημαντικό πρόβλημα είναι η μη έγκαιρη πρόσληψη του εκπαιδευτικού προσωπικού, ιδιαίτερα

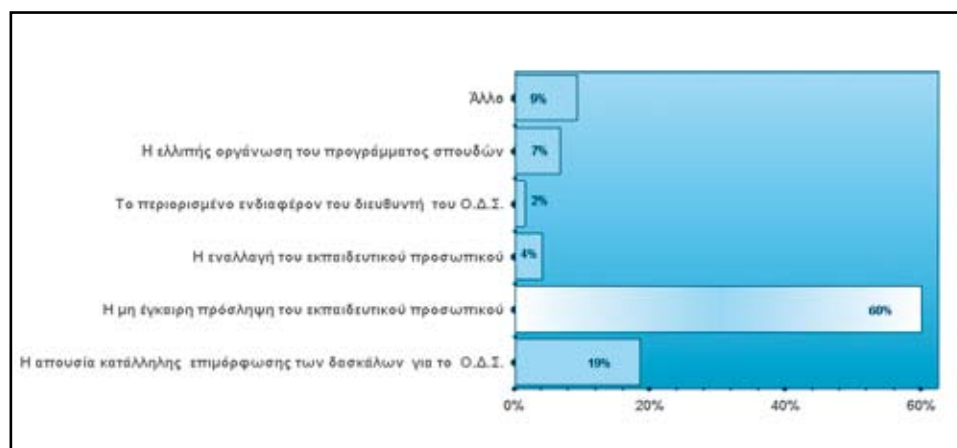
των ειδικοτήτων (ποσοστό 60% για τους εκπαιδευτικούς και 55% για τους γονείς) και ότι το 2^ο πιο σημαντικό πρόβλημα είναι η ελλιπής οργάνωση του σχολικού προγράμματος του Ο.Δ.Σ. (ποσοστά 33,7% για τους εκπαιδευτικούς και 39,6% για τους γονείς). Οι εκπαιδευτικοί, σε ποσοστό 92,3%, θεωρούν απαραίτητη την επιμόρφωσή τους, σε σχέση με τις πρακτικές οργάνωσης του προγράμματος του Ο.Δ.Σ, ενώ σε ποσοστό 83,2% επιθυμούν να μην ισχύσουν διαφορετικά κριτήρια για την επιλογή των εκπαιδευτικών που θα διδάσκουν στο Ο.Δ.Σ. Αντιθέτως, οι γονείς, σε ποσοστό 83,8%, θεωρούν απαραίτητη την ενίσχυση του υπάρχοντος εκπαιδευτικού προσωπικού με την πρόσληψη κυρίως εκπαιδευτικών ειδικοτήτων αλλά και παιδοψυχολόγων, κοινωνικών λειτουργών, τραπεζοκόμων και φυλάκων.

Γράφημα 6:
Απόψεις γονέων και εκπαιδευτικών για τα προβλήματα του εκπαιδευτικού προσωπικού του Ο.Δ.Σ.

ΓΟΝΕΙΣ

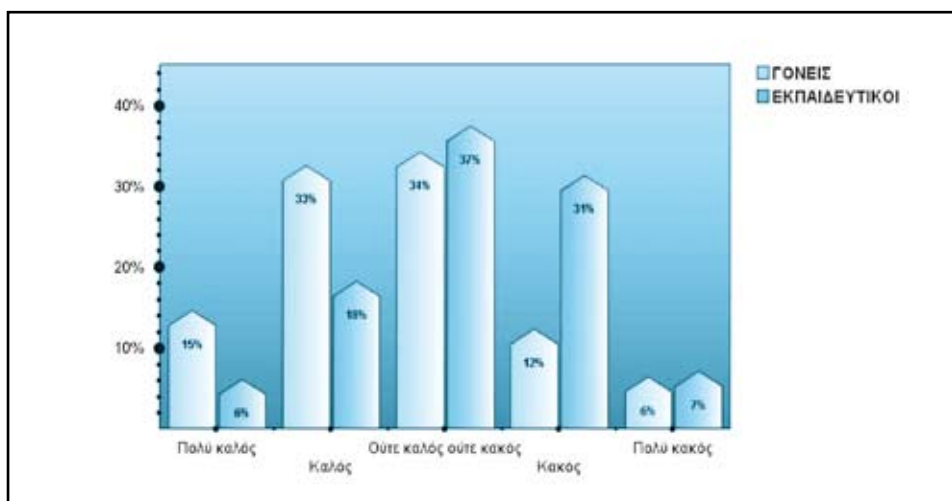

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ

Από την αξιολόγηση των ευρημάτων διαπιστώνεται ότι οι εκπαιδευτικοί και οι γονείς διαφοροποιούνται ως ένα βαθμό σχετικά με την άποψη που έχουν διαμορφώσει για τον τρόπο σίτισης των μαθητών στο Ο.Δ.Σ. (βλ. γράφημα 7). Πιο συγκεκριμένα, οι εκπαιδευτικοί, σε ένα αθροιστικό ποσοστό 68,7%, χαρακτηρίζουν τον τρόπο σίτισης των μαθητών από μέτριο έως κακό, ενώ από την αντίθετη πλευρά οι γονείς, σε ένα αθροιστικό ποσοστό 66,7%, χαρακτηρίζουν τον τρόπο σίτισης των μαθητών από μέτριο έως καλό.

Γράφημα 7:
Χαρακτηρισμός του τρόπου σίτισης των μαθητών του Ο.Δ.Σ. από τους γονείς και τους εκπαιδευτικούς

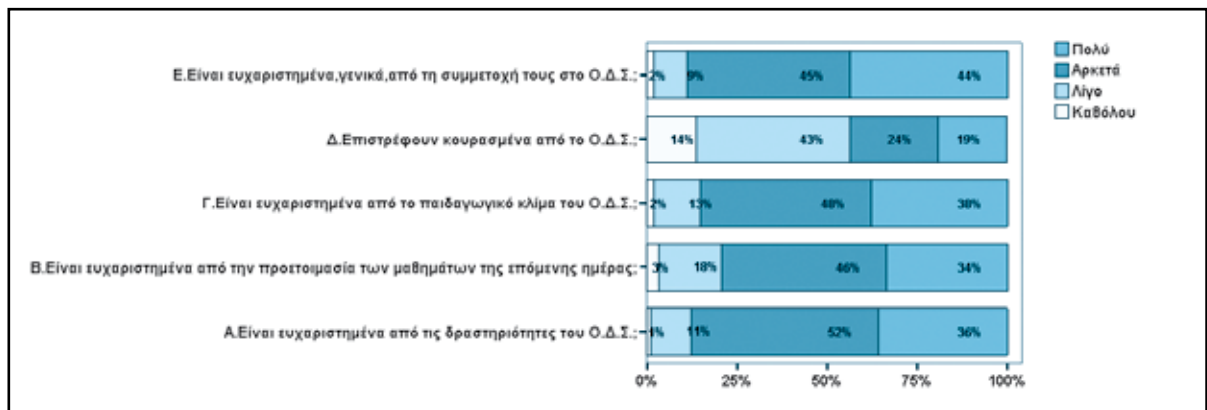

Ένα ακόμη θέμα αντιπαράβολής αφορά το ποσοστό ικανοποίησης των μαθητών από τη συμμετοχή τους στο Ο.Δ.Σ., αλλά και την κόπωση που εμφανίζουν μετά την επιστροφή τους στο σπίτι (βλ. γράφημα 8). Από την ανάλυση των ευρημάτων προκύπτουν οι εξής διαπιστώσεις: η πλειονότητα των εκπαιδευτικών και των γονέων εκτιμά ότι οι μαθητές είναι «πολύ» και «αρκετά» ευχαριστημένοι από τη συμμετοχή τους στο Ο.Δ.Σ. (αθροιστικό ποσοστό 94,8% για τους εκπαιδευτικούς και 88,8% για τους γονείς). Ειδικότερα, διαπιστώνεται ότι οι μαθητές, σε μεγάλο βαθμό, είναι «πολύ» και «αρκετά» ευχαριστημένοι από τις δραστηριότητες του Ο.Δ.Σ. (αθροιστικό ποσοστό 94,8% για τους εκπαιδευτικούς και 87,6% για τους γονείς). Επίσης, οι μαθητές είναι «πολύ» και «αρκετά» ικανοποιημένοι από το παιδαγωγικό κλίμα του Ο.Δ.Σ. (αθροιστικό ποσοστό 94,3% για τους εκπαιδευτικούς και 85,4% για τους γονείς) και από την προετοιμασία των μαθημάτων της επόμενης ημέρας (αθροιστικό ποσοστό 86,4% για τους εκπαιδευτικούς και 79,3% για τους γονείς). Σχετικά

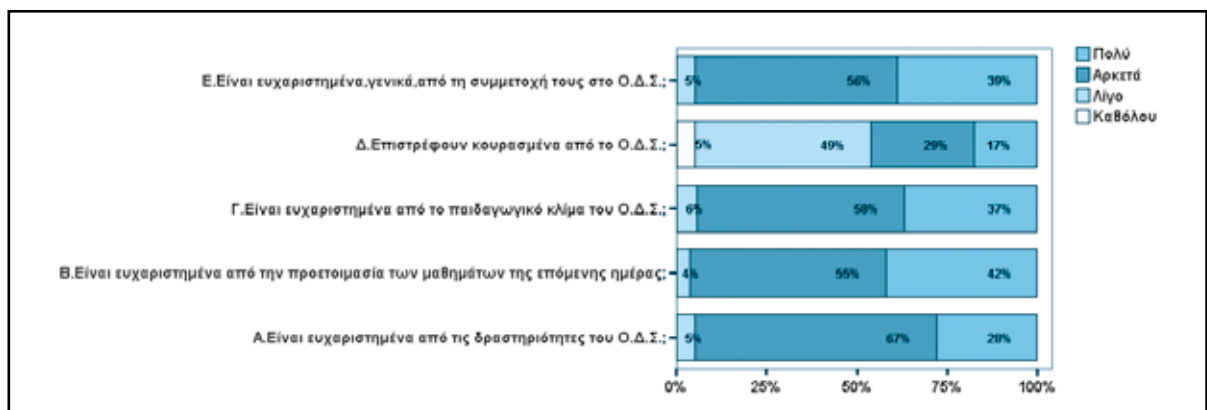
με το μέγεθος της κόπωσης των μαθητών από τη συμμετοχή τους στο Ο.Δ.Σ., οι απόψεις τόσο των εκπαιδευτικών όσο και των γονέων δίστανται. Ένα μεγάλο μέρος του συνόλου των εκπαιδευτικών και των γονέων θεωρεί ότι οι μαθητές επιστρέφουν στο σπίτι «λίγο» ή «καθόλου» κουρασμένοι (αθροιστικό ποσοστό 54,8% για τους εκπαιδευτικούς και 56,4% για τους γονείς). Ωστόσο, το υπόλοιπο μέρος του συνόλου των εκπαιδευτικών και των γονέων υποστηρίζει ότι οι μαθητές επιστρέφουν στο σπίτι «πολύ» και «αρκετά» κουρασμένοι μετά την ολοκλήρωση του καθημερινού προγράμματος του Ο.Δ.Σ. (αθροιστικό ποσοστό 46,2% για τους εκπαιδευτικούς και 43,5% για τους γονείς).

Γράφημα 8:
Απόψεις γονέων και εκπαιδευτικών για το βαθμό ικανοποίησης των μαθητών από τη συμμετοχή τους στο Ο.Δ.Σ

ΓΟΝΕΙΣ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ

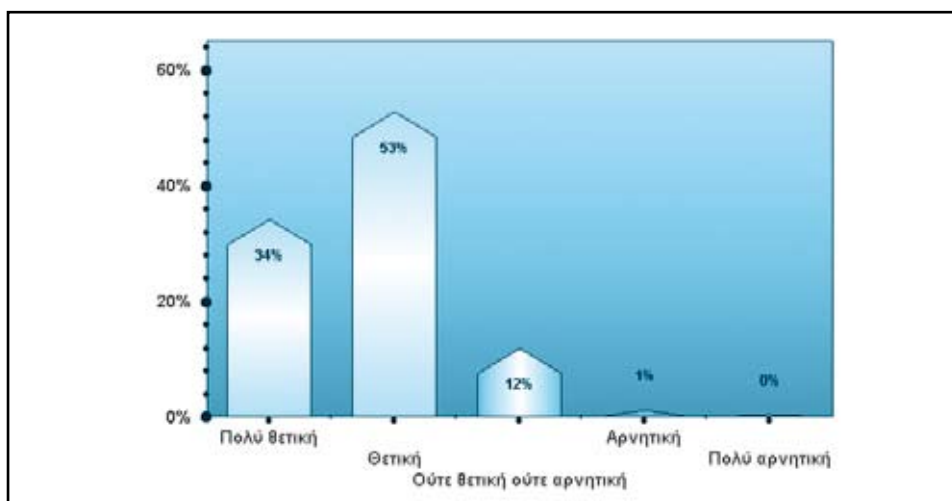

Η συνολική αξιολόγηση της οργάνωσης και λειτουργίας του θεσμού του Ο.Δ.Σ. είναι θετική και αυτό αφορά σε μεγαλύτερο βαθμό τους γονείς απ' ό,τι τους εκπαιδευτικούς. Συγκεκριμένα, οι εκπαιδευτικοί και οι γονείς έχουν σχηματίσει πολύ θετική και θετική άποψη για τη λειτουργία του Ο.Δ.Σ. σε αθροιστικά ποσοστά 73,6% και 86,8% αντιστοίχως (βλ. γράφημα 9). Τελικά, η συντριπτική πλειονότητα των εκπαιδευτικών και των γονέων, σε ποσοστό 98,5% και 99,3% αντιστοίχως, εκφράζουν την επιθυμία να συνεχιστεί και στο μέλλον η λειτουργία του Ο.Δ.Σ. (βλ. γράφημα 10).

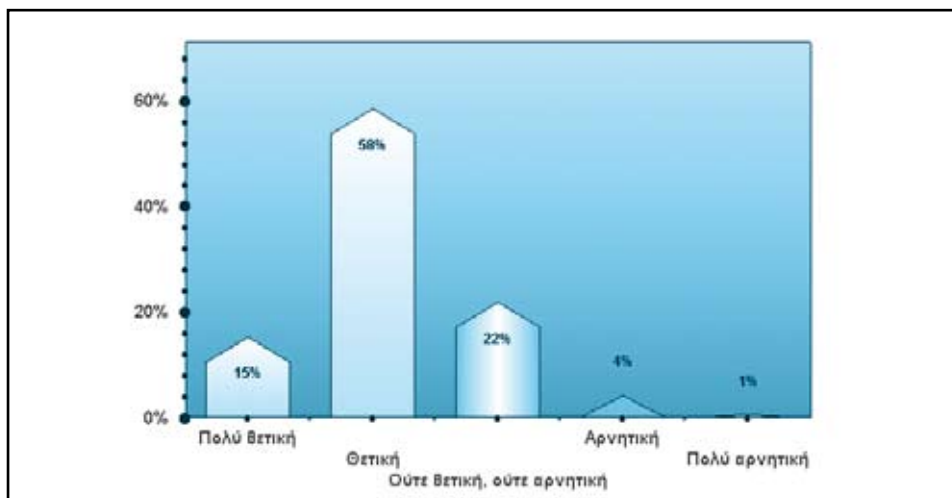
Γράφημα 9:

Συνολική αξιολόγηση της οργάνωσης και λειτουργίας του θεσμού του Ο.Δ.Σ. από τους γονείς και τους εκπαιδευτικούς

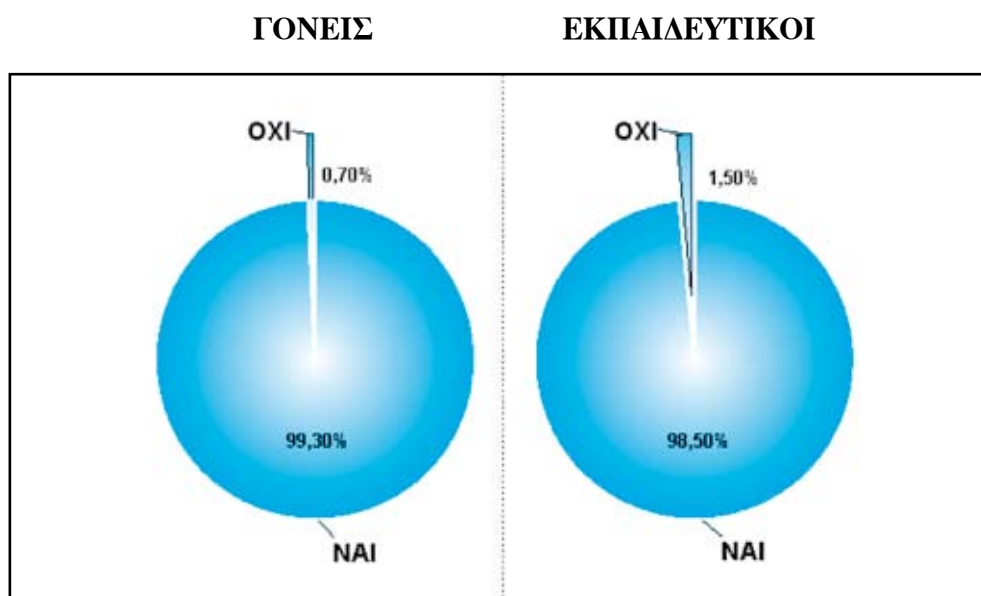
ΓΟΝΕΙΣ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ

Γράφημα 10:
Συνολική τοποθέτηση γονέων και εκπαιδευτικών σχετικά με την αναγκαιότητα συνέχισης ή μη της λειτουργίας του Ο.Δ.Σ

4.4. Τελικές διαπιστώσεις

Αξιολογώντας συνολικά τα ευρήματα της έρευνας και προβαίνοντας σε μια γενικευμένη διαπίστωση, καταλήγει κανείς στο συμπέρασμα ότι οι γονείς και οι εκπαιδευτικοί έχουν θετική γνώμη για το Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο και ότι η συντριπτική πλειονότητά τους επιθυμεί τη συνέχιση της λειτουργίας του. Αυτό σημαίνει ότι το Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο έχει καθιερωθεί στη συνείδηση των γονέων και των εκπαιδευτικών, παρά τα αρνητικά στοιχεία που του προσάπτουν. Ωστόσο, στο σημείο αυτό η πρότασή μας είναι ότι πρέπει να αξιοποιηθεί διαφορετικά η παρουσία των μαθητών στο σχολικό χώρο με ενδεδειγμένα οργανωτικά, διδακτικά και παιδαγωγικά μέτρα. Επομένως, αμέσως ή εμμέσως πλην σαφώς, προκύπτει ότι η πολιτεία και ειδικότερα το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας & Θρησκευμάτων οφείλουν να δείξουν το ενδιαφέρον τους με πιο έμπρακτο τρόπο (εκπαιδευτικός σχεδιασμός, εκπαιδευτικά μέτρα, ελκυστικό πρόγραμμα).

Ειδικότερα και ως τελικό συμπέρασμα, από τα σχετικά ευρήματα προκύπτει ότι:

- Το Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο ικανοποιεί, κατά προτεραιότητα, τις κοινωνικές ανάγκες των γονέων, δηλαδή επιτελεί κυρίως την κοινωνική του αποστολή, γιατί ουσιαστικά αποδεσμεύει τους γονείς από την επίβλεψη των παιδιών τους. Δεν ικανοποιεί, όμως, στον ίδιο βαθμό τις παιδαγωγικές ανά-

γκες των παιδιών τους. Συγκεκριμένα, η παιδαγωγική λειτουργία του περιορίζεται στην προετοιμασία των μαθημάτων της επόμενης ημέρας. Στο σημείο αυτό οι απόψεις των γονέων και των εκπαιδευτικών ταυτίζονται.

- Το ωράριο λειτουργίας του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου φαίνεται ότι ικανοποιεί τις προσδοκίες των γονέων και των μαθητών. Επίσης, οι γονείς, σε αντίθεση με την περισσότερο αρνητική γνώμη των εκπαιδευτικών, σε γενικές γραμμές, εμφανίζονται ευχαριστημένοι από τον τρόπο σίτισης των παιδιών τους.
- Υπάρχει έλλειψη και ανεπάρκεια υλικοτεχνικής υποδομής, κυρίως ειδικών χώρων. Και στο σημείο αυτό συμφωνούν οι γνώμες των γονέων και των εκπαιδευτικών. Στο ίδιο θέμα οι εκπαιδευτικοί αναδεικνύουν την ανεπαρκή επιμόρφωσή τους, τη μη έγκαιρη πρόσληψη διδακτικού προσωπικού και την έλλειψη κινήτρων γι' αυτούς. Ακόμη, οι ίδιοι επισημαίνουν τις ελλείψεις και ανεπαρκείς προϋποθέσεις υλοποίησης του παιδαγωγικού τους ρόλου.
- Οι ίδιοι οι εκπαιδευτικοί εμφανίζονται να είναι ικανοποιημένοι από τις παιδαγωγικές τους προσπάθειες (βαθμός ικανοποίησης: 7,75). Αντιθέτως, οι γονείς εμφανίζονται να μην είναι ευχαριστημένοι με το σχολικό πρόγραμμα των παιδιών τους.
- Οι εκπαιδευτικοί υποστηρίζουν ότι στο Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο φοιτούν κυρίως μαθητές με μέτριες επιδόσεις και ότι το ΥΠ.Ε.Π.Θ. αντί να ενισχύει, αποδυναμώνει το θεσμό. Αυτό μπορεί να ερμηνευτεί ως τάση για απαξίωση του θεσμού.
- Οι εκπαιδευτικοί αναδεικνύουν, επίσης, τη θετική συνεργασία των μαθητών μεταξύ τους, παρότι προέρχονται από διαφορετικά κοινωνικά και πολιτισμικά περιβάλλοντα.
- Σχεδόν οι μισοί εκπαιδευτικοί προτείνουν να αλλάξει ο σημερινός τύπος Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιτσιλάκη, Χ. (2007), *Κοινωνιολογική, Γνωστική και Εκπαιδευτική θεμελίωση του θεσμού του Ολοήμερου Σχολείου. Ελληνική και διεθνής εμπειρία*, Θεσσαλονίκη: Κυριακίδης.

Κωνσταντίνου, Χ., (2000), *Η λογική και πρακτική λειτουργίας του Ολοήμερου Σχολείου στη Γερμανία*, στο Δείκτες Εκπαίδευσης, 2^ο τεύχος, Ιωάννινα, σελίδες 7-10.

Μπουζάκης, Σ., (1995), *Το Ολοήμερο Σχολείο. Θεωρία και πράξη. Σύγχρονες τάσεις*, στα πρακτικά του 9^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου ΠΟΕΔ-ΔΟΕ, Πάφος, σελίδες 35-55.

Πυργιωτάκης, Ι., (2001, επιμ.), *Ολοήμερο Σχολείο: Λειτουργία και προοπτικές*, Αθήνα: ΥΠ.Ε.Π.Θ.-Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.

Πυργιωτάκης, Ι., (2001), *Ολοήμερο Σχολείο: Διεθνείς εξελίξεις και η ελληνική περίπτωση*, στο Πυργιωτάκης, Ι.Ε. (επιμέλεια), *Ολοήμερο Σχολείο. Λειτουργία και Προοπτικές*, Αθήνα: ΥΠ.Ε.Π.Θ.-Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, σελίδες 7-27.

Πυργιωτάκης, Ι., (2004), *Ολοήμερο Σχολείο: Η περιπέτεια ενός νέου θεσμού*, στο Μακεδνόν, τεύχος 12, σελίδες 5-18.

Χανιωτάκης, Ν. (2001), *Παιδαγωγική και κοινωνιολογική θεμελίωση του Ολοήμερου Σχολείου*, στο *Τα Εκπαιδευτικά*, τεύχος 61-62, σελίδες 160-178.

Χανιωτάκης, Ν. (2004), *Από το «παραδοσιακό» στο σύγχρονο Ολοήμερο Σχολείο-«σχολειοποίηση» και «παραπαιδεία»*, στο Μακεδνόν, τεύχος 12, σελίδες 45-55.

Νόμοι, υπουργικές αποφάσεις, εγκύκλιοι

Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος, (2006), *Η Ελλάδα με αριθμούς*, Αθήνα: Ε.Σ.Υ.Ε.

Νόμος 2525, Φ.Ε.Κ. 188, τεύχος Α' / 23-9-1997 (άρθρο 4: Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο).

ΥΠ.Ε.Π.Θ. (1985-86), *Επεξεργασία απογραφικών στοιχείων της υπηρεσίας στατιστικής του Υπουργείου Παιδείας για τους μαθητές Α, Β, Γ τάξεων των δημοσίων δημοτικών σχολείων που είναι παιδιά εργαζομένων*, ΥΠ.Ε.Π.Θ. / Διεύθυνση Σπουδών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, σχολικό έτος 1985-86.

ΥΠ.Ε.Π.Θ. (1989), *Υπουργική Απόφαση με θέμα: «Δοκιμαστικά Προγράμματα Δημιουργικής Απασχόλησης Μαθητών Εργαζόμενων Γονέων»*, Π/98/265/2-3-1989.

ΥΠ.Ε.Π.Θ. (1994), *Ολοήμερο Σχολείο-δοκιμαστική εφαρμογή προγραμμαμάτων δημιουργικής απασχόλησης μαθητών-παιδιών*. Φ.13/1225/Γ1/1145/12-12-1994.

ΥΠ.Ε.Π.Θ. (1997), Φ.13.1/962/Γ1/1281/5-11-1997.

ΥΠ.Ε.Π.Θ. (1998), Υπουργική Απόφαση με θέμα: *Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο-Σχολείο Διευρυμένου Ωραρίου. Εκτεταμένη λειτουργία Τμημάτων Δημιουργικών Δραστηριοτήτων*. Φ.13.1./767/Γ1/884/3-9-1998.

ΥΠ.Ε.Π.Θ. (1999), *Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο-Λειτουργία Τμημάτων Δημιουργικών Δραστηριοτήτων*. Φ.13.1/717/Γ1/742/21-9-1999.

ΥΠ.Ε.Π.Θ. (2002α), *Πρόγραμμα Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου*. Φ.13.1/812/77250/Γ1/23-7-2002.

ΥΠ.Ε.Π.Θ. (2002β), *Ολοήμερο Σχολείο*. Φ.13.1./885/88609/Γ1/3-9-2002.

ΥΠ.Ε.Π.Θ. (2003α), *Σκοπός και περιεχόμενο του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου*. Φ.50/57/26650/Γ1/17-3-2003.

ΥΠ.Ε.Π.Θ. (2003β), *Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο: Προγραμματισμός λειτουργίας του για το νέο σχολικό έτος*. Φ.50/58/26861/Γ1/17-3-2003.

ΥΠ.Ε.Π.Θ. (2003γ), Υπουργική Απόφαση με θέμα: *Σχολεία Εφαρμογής Πειραματικών Προγραμμάτων Εκπαίδευσης*. Φ.50/116/72388/Γ1/11-7-2003.

ΥΠ.Ε.Π.Θ. (2003δ), Β) *Υπεύθυνος Ολοήμερου στα Δημοτικά Σχολεία*. Φ.361.22/72/9100/Δ1/29-8-2003.

ΥΠ.Ε.Π.Θ. (2004), *Προσλήψεις εκπαιδευτικών για τις ανάγκες του προγράμματος του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου*. Φ.50/75/51627/Γ1/4-6-2004.

Φ.Ε.Κ. 1471, τεύχος Β' /22-11-2002.

Έρευνες για το Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο

Αρβανίτη, Ι. (2004), «...έχω την πεποίθηση ότι εργάζομαι σε ένα σχολείο που θέλει να υπερβεί το παραδοσιακό σχολείο». Οι εκπαιδευτικοί μιλούν για το Ολοήμερο Σχολείο, εισήγηση στο τοπικό σεμινάριο στελεχών και εκπαιδευτικών για το Ολοήμερο Σχολείο, Θεσσαλονίκη.

Ινστιτούτο Εργασίας ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ (2003), *Ολοήμερο Σχολείο: η κοινωνική σημασία και οι προοπτικές του*, στο περιοδικό *Ενημέρωση*, τεύχος 95, Αθήνα: ΙΝΕ-ΓΣΕΕ, σελίδες 7-22.

Κυρίδης, Α., (2006), *Σταχυολόγηση ερευνητικών δεδομένων για το Ολοήμερο Σχολείο*, στο Κυρίδης, Α., Τσακίριδου, Ε., Αρβανίτη, Ι. (επιμέλεια), *Το Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο στην Ελλάδα*, Αθήνα: εκδόσεις Gutenberg, σελίδες 227-238.

Κυρίζογλου, Γ., Γρηγοριάδης, Γ. (2004), *Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο: πως αξιολογούν την εφαρμογή του θεσμού γονείς, δάσκαλοι/ες και διευθυντές/ντορες*, στο Μακεδνόν, τεύχος 13, σελίδες 79-91.

Λάμνιαν, Κ., Ντακούμης, Β. (2002-03), *Κοινωνικά χαρακτηριστικά των μαθητών επτά νομών της κεντρικής Ελλάδας που φοιτούν σε Ολοήμερα Δημοτικά Σχολεία Διευρυμένου Ωραρίου*, στο *Τα Εκπαιδευτικά*, τεύχος 65-66, σελίδες 153-165.

Μούσιου, Ο. (2004), *Τα ολοήμερα δημοτικά σχολεία του νομού Φλώρινας. Μια μελέτη περίπτωσης*, στο Μακεδνόν, τεύχος 12, σελίδες 57-68.

Παπαπέτρου, Μ., Σουσαμίδου-Καραμπέρη, Α. (2004), *Ολοήμερο Σχολείο. Μια νέα εκπαιδευτική πραγματικότητα*, Θεσσαλονίκη: University Studio Press.

Πασχάλης, Α., Τσιάγκης, Ι. (2000), *Το Ολοήμερο Σχολείο: ερευνητική θεώρηση μιας καινοτομίας*, στο *Δείκτες Εκπαίδευσης*, Ιωάννινα.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

I. ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑ

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΣΕΕ

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΣΕΕ
Εμμανουήλ Μπενάκη 71Α, Αθήνα 10681
τηλ: 210-3327768 - Fax: 210-3327714

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ-ΜΕΛΕΤΩΝ ΔΟΕ

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ-ΜΕΛΕΤΩΝ ΔΟΕ
Νίκης 33, 1ος όροφος, Αθήνα 10557
τηλ: 210-3314837 - Fax: 210-3212785

ΕΡΕΥΝΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΟ ΟΛΗΜΕΡΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΙΣ ΑΠΟΨΕΙΣ ΤΩΝ ΓΟΝΕΩΝ

ΑΘΗΝΑ 2007

Α/Α Ερωτ/γίου

Α/Α ΤΟ Α/Α ΔΕΝ ΣΥΜΠΛΗΡΩΝΕΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ

ΙΝΕ-ΓΣΕΕ/ΙΠΕΜ-ΔΟΕ ΟΛΟΗΜΕΡΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ Απόψεις των Γονέων

ΣΥΜΠΛΗΡΩΝΕΤΑΙ ΜΟΝΟ ΑΠΟ ΕΝΑΝ ΓΟΝΕΑ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΑ ΑΠΟ ΤΟΝ ΑΡΙΘΜΟ
ΠΑΙΔΙΩΝ ΤΟΥ ΣΤΟ ΟΛΟΗΜΕΡΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

ΠΑΡΑΚΑΛΟΥΜΕ ΣΥΜΠΛΗΡΩΝΕΤΕ ΜΕ ΣΤΥΛΟ

Όνομα Σχολείου:

Δήμος:

Διεύθυνση Περιφέρειας:

Ημερομηνία:

1. Ποιος είναι ο συνολικός αριθμός των παιδιών σας:

Σημειώστε τον αριθμό παιδιών:.....

2. Πόσα από τα παιδιά σας φοιτούν στο Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο και σε ποιες τάξεις;

	ΠΑΙΔΙΑ			
	1 ^ο παιδί	2 ^ο παιδί	3 ^ο παιδί	4 ^ο παιδί
Α΄ Τάξη				
Β΄ Τάξη				
Γ΄ Τάξη				
Δ΄ Τάξη				
Ε΄ Τάξη				
ΣΤ΄ Τάξη				

3. Είναι κάποιο από τα παιδιά σας που πάει στο σχολείο και δε φοιτά στο Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο;

ΝΑΙ

ΟΧΙ ➔ ΕΡΩΤΗΣΗ 4

Αν ΝΑΙ, ποιο παιδί;

	ΠΑΙΔΙΑ			
	1 ^ο παιδί	2 ^ο παιδί	3 ^ο παιδί	4 ^ο παιδί
Α΄ Τάξη				
Β΄ Τάξη				
Γ΄ Τάξη				
Δ΄ Τάξη				
Ε΄ Τάξη				
ΣΤ΄ Τάξη				

4. Πόσο καιρό φοιτά το παιδί σας στο Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο;

	ΠΑΙΔΙΑ			
	1° παιδί	2° παιδί	3° παιδί	4° παιδί
1 χρόνο				
2 χρόνια				
3 χρόνια				
4 χρόνια				
5 χρόνια				

5. Ποιες ώρες πηγαίνει το παιδί σας στο Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο;

(Σημειώστε με Χ μία απάντηση)

Πρωινές ώρες	
6:30-7:00	
7:01-7:30	
7:31-8:00	

(Σημειώστε με Χ μία απάντηση)

Απογευματινές ώρες	
13:30-14:00	
14:01-14:30	
14:31-15:00	
15:01-15:30	
15:31-16:00	
16:01-16:30	

6. Ποιες ώρες επιθυμείτε να πηγαίνει το παιδί σας στο Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείου το πρωί;

(Σημειώστε με Χ μία απάντηση)

Ώρες	
6:30-7:00	
7:01-7:30	
7:31-8:00	

7. Στο Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο που φοιτά το παιδί σας, εφαρμόζεται η πρωινή ζώνη (7:00-8:00);

ΝΑΙ ΟΧΙ ➔ ΕΡΩΤΗΣΗ 9

8. Αν ΝΑΙ, παρακολουθεί το παιδί σας την πρωινή ζώνη;

ΝΑΙ ΟΧΙ

9. Ποιες ώρες επιθυμείτε να αποχωρούν τα παιδιά σας από το Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο;

(Σημειώστε με Χ μία απάντηση)

Ώρες	
13:30-14:00	
14:01-14:30	
14:31-15:00	
15:01-15:30	
15:31-16:00	
16:01-16:30	

10. Το ωράριο λειτουργίας του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου καλύπτει τις ανάγκες σας;

ΝΑΙ ΟΧΙ

11. Ποιες είναι για σας οι δύο (2) πιο σημαντικές διαδικασίες και δραστηριότητες του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου;

	1 ^η ΕΠΙΛΟΓΗ	2 ^η ΕΠΙΛΟΓΗ
<i>Θεατρική αγωγή</i>		
<i>Μουσική</i>		
<i>Αγγλικά</i>		
<i>Χορός</i>		
<i>Πληροφορική (Ηλεκτρονικοί Υπολογιστές)</i>		
<i>Αθλητικές δραστηριότητες</i>		
<i>Εικαστικά (Ζωγραφική κ.λπ.)</i>		
<i>Προετοιμασία των μαθημάτων για την επόμενη ημέρα</i>		

12. Μπορείτε να μας πείτε, ποιο από τα μαθήματα και ποιες από τις δραστηριότητες που ακολουθούν προσφέρονται σήμερα από το Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο στο οποίο φοιτά το παιδί σας;

	Προσφέρονται;	
	ΝΑΙ	ΟΧΙ
<i>Θεατρική αγωγή</i>		
<i>Μουσική</i>		
<i>Αγγλικά</i>		
<i>Χορός</i>		
<i>Πληροφορική (Ηλεκτρονικοί Υπολογιστές)</i>		
<i>Αθλητικές δραστηριότητες</i>		
<i>Εικαστικά (Ζωγραφική κ.λπ.)</i>		
<i>Προετοιμασία των μαθημάτων για την επόμενη ημέρα</i>		

13. Μπορείτε να μας πείτε, αν η διάρκεια των μαθημάτων και των δραστηριοτήτων που παρέχονται από το Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο, στο οποίο φοιτά το παιδί σας, είναι μεγάλη, κανονική ή μικρή;

	ΜΕΓΑΛΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ	ΚΑΝΟΝΙΚΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ	ΜΙΚΡΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ
Θεατρική αγωγή			
Μουσική			
Αγγλικά			
Χορός			
Πληροφορική (Ηλεκτρονικοί Υπολογιστές)			
Αθλητικές δραστηριότητες			
Εικαστικά (Ζωγραφική κ.λπ.)			
Προετοιμασία των μαθημάτων για την επόμενη ημέρα			

14. Ποια είναι τα δύο (2) πιο σημαντικά ζητήματά σας που καλύπτονται από το Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο;

	1 ^η ΕΠΙΛΟΓΗ	2 ^η ΕΠΙΛΟΓΗ
Φροντίζει για την ανάπτυξη της προσωπικότητας των παιδιών		
Περνούν δημιουργικά το χρόνο μεταξύ της λήξης του κανονικού (κλασικού) σχολείου και της επιστροφής στο σπίτι		
Προετοιμάζει το παιδί για τα μαθήματα της επόμενης ημέρας		
Φροντίζει για τη μεσημεριανή διατροφή τους		
Περιορίζει την ενασχόληση των παιδιών με τηλεόραση, ηλεκτρονικά παιχνίδια κ.λπ.		
Λειτουργεί ως χώρος επίβλεψης-προστασίας κατά το διάστημα που εγώ εργάζομαι και δε λειτουργεί το κανονικό (κλασικό) σχολείο		

15. Ποια από τα παρακάτω, κατά τη γνώμη σας, είναι τα δύο (2) πιο σημαντικά προβλήματα υποδομής του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου;

	1 ^ο ΕΠΙΛΟΓΗ	2 ^ο ΕΠΙΛΟΓΗ
<i>Η απουσία ειδικού χώρου εστίασης (εστιατόριο)</i>		
<i>Η απουσία ειδικού χώρου για τις δραστηριότητες (π.χ. γυμναστήριο, αναγνωστήριο)</i>		
<i>Η απουσία ειδικού χώρου χαλάρωσης</i>		
<i>Η υγιεινή του σχολικού χώρου</i>		

16. Ποια από τα παρακάτω, κατά τη γνώμη σας, είναι τα δύο (2) πιο σημαντικά προβλήματα, όσον αφορά το εκπαιδευτικό προσωπικό του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου;

	1 ^ο ΕΠΙΛΟΓΗ	2 ^ο ΕΠΙΛΟΓΗ
<i>Η απουσία κατάλληλης επιμόρφωσης των δασκάλων για το Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο</i>		
<i>Η μη έγκαιρη πρόσληψη του εκπαιδευτικού προσωπικού</i>		
<i>Η εναλλαγή του εκπαιδευτικού προσωπικού</i>		
<i>Το περιορισμένο ενδιαφέρον του διευθυντή του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου</i>		
<i>Η ελλιπής οργάνωση του προγράμματος σπουδών</i>		

17. Ποια από τα παρακάτω, κατά τη γνώμη σας, είναι τα δύο (2) πιο σημαντικά προβλήματα της εκπαιδευτικής λειτουργίας του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου;

	1 ^ο ΕΠΙΛΟΓΗ	2 ^ο ΕΠΙΛΟΓΗ
<i>Η έλλειψη σωστών εκπαιδευτικών μέσων</i>		
<i>Η επικάλυψη των μαθημάτων του κανονικού (κλασικού) με αυτά του Ολοήμερου Σχολείου</i>		
<i>Η σειρά των μαθημάτων και των δραστηριοτήτων στο πρόγραμμα</i>		
<i>Η απουσία εθικιστικών μαθημάτων και δραστηριοτήτων</i>		
<i>Η ανεπαρκής προετοιμασία των μαθημάτων για την επόμενη ημέρα</i>		
<i>Η απουσία σωστής οργάνωσης των διαδικασιών-δραστηριοτήτων</i>		

18. Σύμφωνα με τα επικοινωνιακά μηνύματα που παίρνετε από τα παιδιά σας που φοιτούν στο Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο, μπορείτε να μας πείτε για κάθε μία από τις παρακάτω ερωτήσεις (α)-(ε) πόσο τα παιδιά σας είναι ευχαριστημένα: πολύ, αρκετά, λίγο, καθόλου.

ΠΑΡΑΚΑΛΟΥΜΕ ΜΙΑ ΑΠΑΝΤΗΣΗ, ΠΟΛΥ-ΑΡΚΕΤΑ-ΛΙΓΟ ή ΚΑΘΟΛΟΥ ΓΙΑ ΚΑΘΕ ΕΡΩΤΗΣΗ

	ΠΟΛΥ	ΑΡΚΕΤΑ	ΛΙΓΟ	ΚΑΘΟΛΟΥ
<i>α) Είναι ευχαριστημένα από τις δραστηριότητες του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου;</i>				
<i>β) Είναι ευχαριστημένα από την προετοιμασία των μαθημάτων της επόμενης ημέρας;</i>				
<i>γ) Είναι ευχαριστημένα από το παιδαγωγικό κλίμα του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου;</i>				
<i>δ) Επιστρέφουν κουρασμένα από το Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο;</i>				
<i>ε) Είναι ευχαριστημένα, γενικά, από τη συμμετοχή τους στο Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο;</i>				

19. Τα παιδιά σας συμμετέχουν εκτός από το Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο και σε άλλες εξωσχολικές δραστηριότητες;

ΝΑΙ

ΟΧΙ ➔ ΕΡΩΤΗΣΗ 21

20. Αν ΝΑΙ, σε ποιες από τις παρακάτω δραστηριότητες συμμετέχουν;

(ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΠΟΥ ΕΧΕΤΕ ΔΥΟ ΠΑΙΔΙΑ ΣΤΗΝ ΙΔΙΑ ΤΑΞΗ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΣΤΕ ΤΟ ΝΟΥΜΕΡΟ 1 ΓΙΑ ΤΟ 1^ο ΠΑΙΔΙ ΚΑΙ ΤΟ ΝΟΥΜΕΡΟ 2 ΓΙΑ ΤΟ 2^ο ΠΑΙΔΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ ΤΗΣ ΕΡΩΤΗΣΗΣ)

	ΤΑΞΗ					
	A	B	Γ	Δ	Ε	ΣΤ
Ξένη γλώσσα						
Δεύτερη ξένη γλώσσα						
Μουσική						
Χορός						
Θέατρο						
Αθλητισμός						
Πληροφορική (Ηλεκτρονικοί Υπολογιστές)						
Εικαστικά (Ζωγραφική κ.λπ.)						

21. Τα παιδιά σας που φοιτούν στο Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο, πόσο χρόνο αφιερώνουν στο σπίτι καθημερινά για διάβασμα κατά προσέγγιση, ώστε να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις του σχολείου;

(ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΠΟΥ ΕΧΕΤΕ ΔΥΟ ΠΑΙΔΙΑ ΣΤΗΝ ΙΔΙΑ ΤΑΞΗ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΣΤΕ ΤΟ ΝΟΥΜΕΡΟ 1 ΓΙΑ ΤΟ 1^ο ΠΑΙΔΙ ΚΑΙ ΤΟ ΝΟΥΜΕΡΟ 2 ΓΙΑ ΤΟ 2^ο ΠΑΙΔΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ ΤΗΣ ΕΡΩΤΗΣΗΣ)

	ΤΑΞΗ					
	A	B	Γ	Δ	Ε	ΣΤ
Μέχρι 60 λεπτά						
Από 1 έως 2 ώρες						
Από 2 έως 3 ώρες						
Από 3 έως 4 ώρες						
Περισσότερες από 4 ώρες						

22. Νομίζετε ότι πρέπει να ενισχυθεί το υπάρχον προσωπικό του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου με την πρόσληψη επιπλέον προσωπικού;

ΝΑΙ

ΟΧΙ ➔ ΕΡΩΤΗΣΗ 24

23. Αν ΝΑΙ, ποιες από τις παρακάτω ειδικότητες προσωπικού, κατά τη γνώμη σας, πρέπει να προσληφθούν:

(Σημειώστε με Χ μία απάντηση)

A. Εκπαιδευτικό Προσωπικό	
Δάσκαλοι	
Εκπαιδευτικοί Ειδικοτήτων	

(Σημειώστε με Χ μία απάντηση)

B. Άλλο Προσωπικό	
Τραπεζοκόμοι	
Φύλακες	
Καθαριστές/τριες	
Κοινωνικοί λειτουργοί	
Παιδοψυχολόγοι	

24. Πώς χαρακτηρίζετε τον τρόπο που γίνεται η σίτιση των μαθητών στο Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο σήμερα;

Πολύ καλός	
Καλός	
Ούτε καλός ούτε κακός	
Κακός	
Πολύ κακός	

25. Νομίζετε ότι πρέπει να συμπεριληφθούν και άλλες δραστηριότητες στο Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο;

ΝΑΙ

ΟΧΙ ➔ ΕΡΩΤΗΣΗ 27

26. Αν ΝΑΙ, ποιες;

.....
.....
.....
.....
.....
.....

27. Από τη μέχρι σήμερα εμπειρία σας και σύμφωνα με τη γνώμη σας, η λειτουργία του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου είναι:

(Σημειώστε με Χ μία απάντηση)

Πολύ θετική	
Θετική	
Ούτε θετική ούτε αρνητική	
Αρνητική	
Πολύ αρνητική	

28. Τελικά και συνοδικά, θέλετε να συνεχίσει να λειτουργεί το Ολοήμερο σχολείο;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

ΑΤΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

1. Το φύλο του ερωτώμενου:

Άνδρας	
Γυναίκα	

2. Ηλικία: Τι ηλικία έχετε;

Έως 24 ετών	
25-29 ετών	
30-34 ετών	
35-39 ετών	
40-44 ετών	
45-49 ετών	
50-54 ετών	
55-59 ετών	
60-64 ετών	
65 ετών και άνω	

3. Ποιος είναι ο ανώτερος τίτλος σπουδών σας;

(Σημειώστε με Χ μία απάντηση)

Αναηφάβητος ή μερικές τάξεις του Δημοτικού Σχολείου	
Δημοτικό Σχολείο	
Τριτάξιο Γυμνάσιο, αντίστοιχες τεχνικές σχολές	
Λύκειο/εξατάξιο Γυμνάσιο	
Πτυχιούχος ΤΕΙ ή Ανώτερης Σχολής	
Πτυχιούχος ΑΕΙ	
Κάτοχος Μεταπτυχιακού Διπλώματος	
Κάτοχος Διδακτορικού Διπλώματος	

4. Στη κύρια απασχόλησή σας είστε:

(Σημειώστε με Χ μία απάντηση)

Εργοδότης (σε μόνιμη βάση)	
Εργαζόμενος για δικό σας λογαριασμό	
Μισθωτός στο δημόσιο τομέα	
Μισθωτός στον ιδιωτικό τομέα	
Εργαζόμενος χωρίς αμοιβή στη οικογενειακή επιχείρηση ή γεωργική εκμετάλλευση	
Άλλο:.....	

5. Και ποιο ακριβώς είναι το επάγγελμά σας; Μπορείτε να περιγράψετε παρακαλούμε τι ακριβώς δουλεύετε, που εργάζεστε ή τι είδους επιχείρηση έχετε;

.....
.....

ή είστε:

Άνεργος	
Συνταξιούχος	
Νοικοκυρά	
Φοιτητής-Σπουδαστής	
Φαντάρος	
Εισοδηματίας	
Άλλο:.....	

6. Πόσα χρήματα κατά προσέγγιση δαπανάτε το μήνα σε εξωσχολικές δραστηριότητες για κάθε παιδί;

	1° ΠΑΙΔΙ	2° ΠΑΙΔΙ	3° ΠΑΙΔΙ	4° ΠΑΙΔΙ
Έως 100 €				
101-200€				
201-300€				
301-500€				
501-1000€				
Πάνω από 1000€				

Υπάρχει κάτι άλλο σχετικά με το Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο, που θεωρείτε ότι είναι σημαντικό και δεν περιλαμβάνεται στο ερωτηματολόγιο;

Αν ΝΑΙ μπορείτε να το επισημάνετε;

.....
.....
.....

Ευχαριστούμε για τη συνεργασία σας!

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΣΕΕ

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΣΕΕ
Εμμανουήλ Μπενάκη 71Α, Αθήνα 10681
τηλ: 210-3327768 - Fax: 210-3327714

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ-ΜΕΛΕΤΩΝ ΔΟΕ

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ-ΜΕΛΕΤΩΝ ΔΟΕ
Νίκης 33, 1ος όροφος, Αθήνα 10557
τηλ: 210-3314837 - Fax: 210-3212785

ΕΡΕΥΝΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΟ ΟΛΟΗΜΕΡΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΙΣ ΑΠΟΨΕΙΣ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ

ΑΘΗΝΑ 2007

A/A Ερωτ/γίου

A/A ΤΟ A/A ΔΕΝ ΣΥΜΠΛΗΡΩΝΕΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ

ΙΝΕ-ΓΣΕΕ/ΙΠΕΜ-ΔΟΕ
ΟΛΟΗΜΕΡΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ
Απόψεις των εκπαιδευτικών

ΣΥΜΠΛΗΡΩΝΕΤΑΙ ΑΠΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ ΠΟΥ ΥΠΗΡΕΤΟΥΝ ΜΟΝΙΜΑ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ
ΚΑΙ ΕΜΠΛΕΚΟΝΤΑΙ ΣΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΟΛΟΗΜΕΡΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

Όνομα Σχολείου:

Δήμος:

Διεύθυνση Περιφέρειας:

Ημερομηνία:

Πόσα τμήματα Ολοήμερου Σχολείου
υπάρχουν στο σχολείο που υπηρετείτε;

Ένα	Δύο	Περισσότερα από δύο

Αριθμός μαθητών που φοιτούν
στην τάξη σας:

1. Εργάζεστε στο Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο:

Από προσωπική επιλογή	
Ως υποχρέωση, μετά την τοποθέτησή μου σ' αυτό από την υπηρεσία	

2. Αν είναι επιλογή σας, για ποιο λόγο την κάνετε;

Από πεποίθηση για το θεσμό του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου	
Με εξυπηρετεί το ωράριο λειτουργίας του	
Άλλοι λόγοι	
Ποιοι;	

3. Θα επιθυμούσατε να συνεχίσετε να εργάζεστε στο Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο;

ΝΑΙ ΟΧΙ

4. Σε ποιο βαθμό είστε ενημερωμένος για τους σκοπούς του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου;

ΠΟΛΥ	
ΑΡΚΕΤΑ	
ΛΙΓΟ	
ΚΑΘΟΛΟΥ	

5. Ποια είναι η κύρια πηγή ενημέρωσής σας;

ΠΟΛΛΑΠΛΕΣ ΕΠΙΛΟΓΕΣ ΔΥΝΑΤΕΣ

<i>Υπουργικές αποφάσεις, διατάγματα, νόμοι</i>	
<i>Σχετικά συγγράμματα</i>	
<i>Διευθυντής / -τρια</i>	
<i>Συνάδεļφοι</i>	
<i>Ημερίδες-συνέδρια</i>	
<i>Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας</i>	
<i>Επιμορφωτικά σεμινάρια</i>	

6. Ποιες, κατά τη γνώμη σας, είναι οι προτεραιότητες του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου;

(Σημειώστε με Χ, ανάλογα με τη σημασία της κάθε προτεραιότητας)

	ΠΟΛΥ ΣΗΜΑΝΤΙΚΕΣ	ΑΡΚΕΤΑ ΣΗΜΑΝΤΙΚΕΣ	ΛΙΓΟ ΣΗΜΑΝΤΙΚΕΣ	ΚΑΘΟΛΟΥ ΣΗΜΑΝΤΙΚΕΣ
<i>Παιδαγωγικές προτεραιότητες</i>				
<i>Κοινωνικές προτεραιότητες</i>				

7. Ποιες, κατά τη γνώμη σας, είναι οι παιδαγωγικές προτεραιότητες, που υλοποιούνται σε μεγαλύτερο βαθμό στο πλαίσιο του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου, όπως λειτουργεί στη σημερινή ελληνική πραγματικότητα;

(Σημειώστε με Χ, ανάλογα με τη σημασία της κάθε προτεραιότητας)

	ΠΟΛΥ	ΑΡΚΕΤΑ	ΛΙΓΟ	ΚΑΘΟΛΟΥ
<i>Εμπλουτισμός του αναλυτικού προγράμματος με τη διδασκαλία επιπρόσθετων μαθημάτων</i>				
<i>Χρήση άηλων εκπαιδευτικών μεθόδων (ομαδοσυνεργατικών, διερευνητικών κ.λπ.)</i>				
<i>Χρήση σύγχρονου εκπαιδευτικού υλικού (εκπαιδευτικό λογισμικό, Η/Υ)</i>				
<i>Καλύτερη συνεργασία εκπαιδευτικού-μαθητή</i>				
<i>Διαθεματική και διεπιστημονική προσέγγιση των γνωστικών αντικειμένων</i>				
<i>Προετοιμασία των μαθητών για τα μαθήματα της επόμενης ημέρας</i>				
<i>Ανάπτυξη διαπροσωπικών σχέσεων μεταξύ των μαθητών και αποδοχή της ετερότητας του άλλου</i>				
<i>Συμβολή στην ανάπτυξη της προσωπικότητας των μαθητών</i>				

8. Ποιες, κατά τη γνώμη σας, είναι οι σημαντικότερες κοινωνικές προτεραιότητες που υπηρετεί σήμερα το Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο.

(Σημειώστε με Χ, ανάλογα με τη σημασία της κάθε προτεραιότητας)

	ΠΟΛΥ	ΑΡΚΕΤΑ	ΛΙΓΟ	ΚΑΘΟΛΟΥ
<i>Οι μαθητές περνούν δημιουργικά το χρόνο μεταξύ της λήξης του κανονικού (κλασικού) σχολείου και της επιστροφής τους στο σπίτι</i>				
<i>Περιορισμός της ενασχόλησης των μαθητών με τηλεόραση, ηλεκτρονικά παιχνίδια κ.λπ.</i>				
<i>Περιορισμός της παραπαιδείας και ανακούφιση στις οικονομικά μειονεκτούσες οικογένειες</i>				
<i>Περιορισμός της παιδικής παραβατικότητας</i>				
<i>Φροντίδα για τη μεσημεριανή διατροφή των μαθητών</i>				
<i>Ανάπτυξη κοινωνικών σχέσεων μεταξύ των μαθητών</i>				
<i>Λειτουργεί ως χώρος φύλαξης μετά την ολοκλήρωση του προγράμματος του κανονικού (κλασικού) σχολείου</i>				

9. Παρακάτω αναφέρονται ορισμένα προβλήματα (ή αδυναμίες) που, κατά καιρούς, υποστηρίζεται ότι δυσχεραίνουν την ομαλή λειτουργία του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου. Πόσο σημαντικά είναι, κατά τη γνώμη σας:

(Σημειώστε με Χ ανάλογα με το βαθμό σημασίας του κάθε προβλήματος)

ΒΑΘΜΟΣ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

	ΠΟΛΥ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ	ΑΡΚΕΤΑ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ	ΛΙΓΟ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ	ΚΑΘΟΛΟΥ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ
<i>Η έλλειψη ενδεδειγμένων διδακτικών και παιδαγωγικών μέσων</i>				
<i>Η επικάλυψη των μαθημάτων του κανονικού (κλασικού) με αυτά του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου</i>				
<i>Η σειρά των μαθημάτων και των δραστηριοτήτων στο πρόγραμμα</i>				
<i>Η απουσία ελκυστικών μαθημάτων και δραστηριοτήτων</i>				
<i>Η ανεπαρκής προετοιμασία των μαθημάτων για την επόμενη ημέρα</i>				
<i>Η μη άρτια οργάνωση των διαδικασιών-δραστηριοτήτων</i>				
<i>Η σχολειοποίηση του ελεύθερου χρόνου των μαθητών</i>				
<i>Η υλικοτεχνική υποδομή</i>				
<i>Η συνεργασία με τους γονείς</i>				
<i>Η συμπεριφορά των μαθητών</i>				
<i>Το διαφορετικό μαθησιακό επίπεδο των μαθητών</i>				
<i>Οι μαθησιακές δυσκολίες των μαθητών</i>				
<i>Η ανυπαρξία κινήτρων στους εκπαιδευτικούς</i>				
<i>Η ανεπαρκής επιμόρφωση των εκπαιδευτικών</i>				
<i>Η δυσκολία συνεργασίας μεταξύ των εκπαιδευτικών</i>				
<i>Το ωράριο λειτουργίας</i>				
<i>Κάτι άλλο. Ποιο;</i>				

10. Νομίζετε ότι το ωράριο λειτουργίας του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου εξυπηρετεί τις ανάγκες των μαθητών;

ΝΑΙ ➔ ΕΡΩΤΗΣΗ 12 ΟΧΙ

11. Αν ΟΧΙ, γιατί;

.....
.....
.....
.....

12. Ποια ώρα, κατά τη γνώμη σας, πρέπει να πηγαίνουν οι μαθητές στο Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο το πρωί;

(Σημειώστε με Χ μία μόνο απάντηση)

Ώρες	
6:30-7:00	
7:01-7:30	
7:31-8:00	

13. Ποια ώρα, κατά τη γνώμη σας, πρέπει να αποχωρούν οι μαθητές από το Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο;

(Σημειώστε με Χ μία μόνο απάντηση)

Ώρες	
14.30	
15.00	
15.30	
15.45	
16.00	
16.45	

14. Ποια από τα παρακάτω, κατά τη γνώμη σας, είναι τα δύο (2) πιο σημαντικά προβλήματα υποδομής του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου;

	1 ^η ΕΠΙΛΟΓΗ	2 ^η ΕΠΙΛΟΓΗ
<i>Η απουσία ειδικού χώρου εστίασης (εστιατόριο)</i>		
<i>Η απουσία ειδικού χώρου για τις δραστηριότητες (π.χ. γυμναστήριο, αναγνωστήριο)</i>		
<i>Η απουσία ειδικού χώρου χαλάρωσης</i>		
<i>Η έλλειψη εξοπλισμού σε πρόσθετο εκπαιδευτικό υλικό (βιβλία, εγκυκλοπαίδειες, εκπαιδευτικά CD, χάρτες κ.λπ.)</i>		
<i>Η υγιεινή του σχολικού χώρου</i>		
<i>Κάτι άλλο. Ποιο;</i>		

15. Ποιοι από τους παρακάτω χώρους του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου, σε επίπεδο παιδαγωγικών προδιαγραφών, θεωρείτε ότι συμβάλλουν σε μεγάλο βαθμό στην υλοποίηση των κοινωνικών και εκπαιδευτικών στόχων;

	ΠΟΛΥ	ΑΡΚΕΤΑ	ΛΙΓΟ	ΚΑΘΟΛΟΥ
<i>Σχολικές αίθουσες</i>				
<i>Αναγνωστήριο</i>				
<i>Βιβλιοθήκη</i>				
<i>Εργαστήριο Ξένων Γλωσσών</i>				
<i>Εργαστήριο Φυσικών Επιστημών</i>				
<i>Εργαστήριο Πληροφορικής</i>				
<i>Εργαστήριο Μουσικής</i>				
<i>Εργαστήριο Εικαστικών-Καλών Τεχνών</i>				
<i>Αίθουσα πολλαπλών χρήσεων</i>				
<i>Αίθουσα ανάπαυσης και χαλάρωσης</i>				
<i>Γυμναστήριο</i>				
<i>Εστιατόριο</i>				

16. Ποιους από τους παρακάτω χώρους διαθέτει το Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο, στο οποίο εργάζεστε;

(Μπορείτε να σημειώσετε με Χ, όσες επιλογές ταιριάζουν στη δική σας περίπτωση)

Σχολικές αίθουσες	
Αναγνωστήριο	
Βιβλιοθήκη	
Εργαστήριο Ξένων Γλωσσών	
Εργαστήριο Φυσικών Επιστημών	
Εργαστήριο Πληροφορικής	
Εργαστήριο Μουσικής	
Εργαστήριο Εικαστικών-Καλών Τεχνών	
Αίθουσα πολλαπλών χρήσεων	
Αίθουσα ανάπαυσης και χαλάρωσης	
Γυμναστήριο	
Εστιατόριο	

17. Πώς χαρακτηρίζετε τον τρόπο που γίνεται η σίτιση των μαθητών στο Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο σήμερα;

Πολύ καλός	
Καλός	
Ούτε καλός ούτε κακός	
Κακός	
Πολύ κακός	

18. Νομίζετε ότι η ώρα που διατίθεται για φαγητό, ξεκούραση και χαλάρωση χρειάζεται:

Να παραμείνει ως έχει	
Να αυξηθεί	
Να μειωθεί	

19. Ποια από τα παρακάτω μαθήματα και δραστηριότητες του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου, σε επίπεδο παιδαγωγικών προδιαγραφών, θεωρείτε ότι είναι τα δύο (2) πιο σημαντικά;

	1 ^ο ΕΠΙΛΟΓΗ	2 ^ο ΕΠΙΛΟΓΗ
Θεατρική αγωγή		
Μουσική		
Αγγλικά		
Χορός		
Πληροφορική (Ηλεκτρονικοί Υπολογιστές)		
Αθλητικές δραστηριότητες		
Εικαστικά (Ζωγραφική κ.λπ.)		
Προετοιμασία των μαθημάτων για την επόμενη ημέρα		

20. Μπορείτε να μας πείτε, ποια από τα παρακάτω μαθήματα και δραστηριότητες παρέχονται σήμερα από το Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο στο οποίο φοιτούν οι μαθητές σας;

	Παρέχονται;	
	ΝΑΙ	ΟΧΙ
Θεατρική αγωγή		
Μουσική		
Αγγλικά		
Χορός		
Πληροφορική (Ηλεκτρονικοί Υπολογιστές)		
Αθλητικές δραστηριότητες		
Εικαστικά (Ζωγραφική κ.λπ.)		
Προετοιμασία των μαθημάτων για την επόμενη ημέρα		

25. Νομίζετε ότι είναι απαραίτητη η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, αναφορικά με την οργάνωση και λειτουργία του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου;

ΝΑΙ ΟΧΙ

26. Θεωρείτε ότι είναι επαρκής η επιμόρφωσή σας ως εκπαιδευτικού σε ζητήματα που αφορούν το Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο;

Βαθμολογήστε στην κλίμακα από 1 έως 10

ανεπαρκής 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 πλήρης
 επιμόρφωση επιμόρφωση

27. Νομίζετε ότι πρέπει να ισχύουν διαφορετικά κριτήρια για την επιλογή των εκπαιδευτικών που θα διδάσκουν στο Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο;

ΝΑΙ ΟΧΙ ➔ ΕΡΩΤΗΣΗ 29

28. Αν ΝΑΙ, ποια;.....

29. Ποια από τα παρακάτω, κατά τη γνώμη σας, είναι τα δύο (2) πιο σημαντικά προβλήματα, όσον αφορά το εκπαιδευτικό προσωπικό του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου;

	1 ^ο ΕΠΙΛΟΓΗ	2 ^ο ΕΠΙΛΟΓΗ
Η απουσία κατάλληλης επιμόρφωσης των δασκάλων για το Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο		
Η μη έγκαιρη πρόσληψη του εκπαιδευτικού προσωπικού		
Η εναήληγμή του εκπαιδευτικού προσωπικού		
Το περιορισμένο ενδιαφέρον του διευθυντή του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου		
Η ελλιπή οργάνωση του προγράμματος σπουδών		

30. Πώς κρίνετε, γενικά, τη συνεργασία με τους γονείς των μαθητών σας;

Πολύ καλή	
Καλή	
Ούτε καλή ούτε κακή	
Σχεδόν αδύνατη	
Αδύνατη	

31. Οι γονείς των μαθητών διευκολύνουν την άσκηση του ρόλου σας ως εκπαιδευτικού;

Πολύ	
Αρκετά	
Λίγο	
Καθόλου	

32. Σε ποιο βαθμό είστε ικανοποιημένος μ' αυτά που προσφέρετε παιδαγωγικά στους μαθητές σας;

Βαθμολογήστε στην κλίμακα από 1 έως 10

καθόλου ικανοποιημένος ☹ 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 ☺ πλήρως ικανοποιημένος

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

33. Σύμφωνα με τα επικοινωνιακά μηνύματα που παίρνετε από τους μαθητές σας που φοιτούν στο Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο, μπορείτε να διατυπώσετε, αν:

	ΠΟΛΥ	ΑΡΚΕΤΑ	ΛΙΓΟ	ΚΑΘΟΛΟΥ
α) Είναι ευχαριστημένα από τις δραστηριότητες του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου;				
β) Είναι ευχαριστημένα από την προετοιμασία των μαθημάτων της επόμενης ημέρας;				
γ) Είναι ευχαριστημένα από το παιδαγωγικό κλίμα του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου;				
δ) Επιστρέφουν κουρασμένα από το Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο				
ε) Είναι ευχαριστημένα, γενικά, από τη συμμετοχή τους στο Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο;				

34. Ποιοι μαθητές παρακολουθούν, κυρίως, το πρόγραμμα του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου, στο οποίο εργάζεστε;

(Σημειώστε με Χ μία μόνο απάντηση)

Μαθητές υψηλής επίδοσης	
Μαθητές μέτριας επίδοσης	
Μαθητές χαμηλής επίδοσης	

35. Νομίζετε ότι το Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο καλύπτει τις αδυναμίες σε μαθητές που προέρχονται από κοινωνικά μειονεκτούσες ομάδες;

Πολύ	
Αρκετά	
Λίγο	
Καθόλου	

36. Το Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο, κατά τη γνώμη σας, ενισχύει τη συνεργασία των μαθητών με διαφορετικά πολιτισμικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά;

<i>Πολύ</i>	
<i>Αρκετά</i>	
<i>Λίγο</i>	
<i>Καθόλου</i>	

37. Νομίζετε ότι τα Ολοήμερα Δημοτικά Σχολεία που λειτουργούν σήμερα:

Επαρκούν στον αριθμό	
Είναι αναγκαίο να δημιουργηθούν περισσότερα	
Είναι αναγκαίο να γενικευθεί συνοδικά ο θεσμός	
Είναι αναγκαίο να καθιερωθεί ένας νέος τύπος Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου	

38. Ο θεσμός του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου θεωρείτε ότι ενισχύεται ή αποδυναμώνεται από τους φορείς υλοποίησής του;

	<i>Ενισχύεται</i>	<i>Αποδυναμώνεται</i>
<i>ΥΠ.Ε.Π.Θ.</i>		
<i>Περιφερειακές Διευθύνσεις Εκπαίδευσης</i>		
<i>Διευθύνσεις Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης</i>		
<i>Σχολικοί Σύμβουλοι</i>		
<i>Διευθυντές Ολοήμερων Δημοτικών Σχολείων</i>		
<i>Εκπαιδευτικοί Ολοήμερων Δημοτικών Σχολείων</i>		

39. Από τη συνολική εμπειρία σας, τι άποψη έχετε σχηματίσει, αναφορικά με την αποτελεσματικότητα του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου;

Πολύ θετική	
Θετική	
Ούτε θετική ούτε αρνητική	
Αρνητική	
Πολύ αρνητική	

40. Ποια πλεονεκτήματα παρουσιάζει, κατά τη γνώμη σας, ο θεσμός του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου (εφόσον θεωρείτε ότι υπάρχουν);

41. Ποια μειονεκτήματα παρουσιάζει, κατά τη γνώμη σας, ο θεσμός του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου (εφόσον θεωρείτε ότι υπάρχουν);

42. Ποιες προτάσεις θα θέλατε να κάνετε για την καλύτερη λειτουργία του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου;

43. Τελικά και συνοδικά, θέλετε να συνεχίσει να λειτουργεί το Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

ΑΤΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

1. Φύλο:

Ανδρας	
Γυναίκα	

2. Ηλικία:

22-30	
31-40	
41-50	
51-60	
60 και άνω	

3. Έτη υπηρεσίας:

1-5	
6-10	
11-15	
16-20	
21-25	
26-30	
31-35	

4. Ποιες είναι οι βασικές σας σπουδές;

Παιδαγωγική Ακαδημία (2ετής φοίτηση)	
Παιδαγωγικό Τμήμα (4ετής φοίτηση)	

5. Έχετε αποκτήσει επιπρόσθετους τίτλους σπουδών;

ΝΑΙ

ΟΧΙ ➔ ΕΡΩΤΗΣΗ 7

6. Αν ΝΑΙ, ποιους από τους παρακάτω;

(Μπορείτε να σημειώσετε με Χ περισσότερα από ένα κουτάκια)

Μονοετής επιμόρφωση (ΣΕΛΔΕ)	
Εξομοίωση πτυχίου (για τους απόφοιτους Παιδαγωγικής Ακαδημίας)	
Πτυχίο Τ.Ε.Ι. ή Ανώτερης Σχολής	
Πτυχίο Α.Ε.Ι. άθλης Σχολής	
Διδασκαλείο	
Μεταπτυχιακό Δίπλωμα	
Διδακτορικό Δίπλωμα	
Άλλο τι;.....	

7. Το σχολείο, στο οποίο υπηρετείτε βρίσκεται σε περιοχή που μπορεί να χαρακτηριστεί ως:

Αγροτική (χωριό μέχρι 2.000 κατοίκους)	
Ημιαστική (κωμόπολη-μέχρι 10.000 κατοίκους)	
Αστική (πόλη μέχρι 50.000 κατοίκους)	
Αστική (πόλη μέχρι 100.000 κατοίκους)	
Αστική (πόλη άνω των 100.000 κατοίκων)	

8. Ποια είναι η οργανικότητα του σχολείου, στο οποίο υπηρετείτε;

(Σημειώστε με Χ στο κουτάκι δεξιά από την κάθε περίπτωση)

1/θέσιο		7/θέσιο	
2/θέσιο		8/θέσιο	
3/θέσιο		9/θέσιο	
4/θέσιο		10/θέσιο	
5/θέσιο		11/θέσιο	
6/θέσιο		12/θέσιο και άνω	

9. Στο σχολείο που υπηρετείτε έχετε θέση:

Οργανική	
Αποσπασμένος/-η	
Αναπληρωτής/-τρια	
Ωρομίσθιος/-ια	
Στη διάθεση του Π.Υ.Σ.Π.Ε.	

10. Έχετε προϋπηρεσία σε τμήμα Ολοήμερου;

ΝΑΙ ➔ ΕΡΩΤΗΣΗ 11 ΟΧΙ ➔ ΤΕΛΟΣ

11. Αν ΝΑΙ, πόσα χρόνια;χρόνια

Ευχαριστούμε για τη συνεργασία σας!

II. ΠΙΝΑΚΕΣ

A. Πίνακες που σχετίζονται με τα ευρήματα του ερωτηματολογίου για τους γονείς

Γ1. Διεύθυνση Περιφέρειας

	(N=2044) % των ερωτώμενων
A' Αθήνας	12,9
Αιτωλή/νίας	1,3
Ανατ. Αττική	2,9
Ανατ. Θεσ/νίκη	5,1
Αργολίδα	1,3
Αρκαδίας	1,7
Άρτας	1,0
Αχαΐας	3,4
B' Αθήνας	4,6
Βοιωτία	,4
Γ' Αθήνας	2,3
Δ' Αθήνας	6,4
Δράμα	,5
Δυτ. Θεσ/νίκη	1,9
Δωδεκανήσου	2,5
Έβρος	,7
Εύβοια	1,5
Ηλεία	,4
Ημαθία	2,4
Ηράκλειο	3,7
Θεσπρωτία	,7
Ιωάννινα	1,5
Καβάλα	,9
Καρδίτσα	1,2
Καστοριά	,5

	Κέρκυρα	1,2
	Κεφαλληνιά	,5
	Κιθκίς	1,6
	Κοζάνη	1,0
	Κόρινθος	1,6
	Κυκλάδες	1,1
	Λακωνία	,3
	Λάρισα	3,3
	Λασιθί	1,5
	Λέσβος	1,6
	Μαγνησία	2,6
	Μεσσηνία	,4
	Ξάνθη	2,1
	Πειραιάς	4,6
	Πέληνα	2,0
	Πιερία	1,3
	Πρέβεζα	,3
	Ρέθυμνο	,5
	Σάμος	,4
	Σέρρες	2,6
	Φθιώτιδα	1,3
	Φθιώρινα	1,1
	Φωκίδα	,5
	Χαλκιδική	,3
	Χανιά	3,9
	Χίος	,4
	Ευρυτανία	,2
	ΣΥΝΟΛΟ	100,0

Γ2. Ποιος είναι ο συνολικός αριθμός των παιδιών σας;

	(N=2044) % των ερωτώμενων	% των αποκρινόμενων
1 ΠΑΙΔΙ	26,2	27,5
2 ΠΑΙΔΙΑ	48,7	51,1
3 ΠΑΙΔΙΑ	14,5	15,2
4 ΠΑΙΔΙΑ	3,8	4,0
5 ΠΑΙΔΙΑ	1,1	1,1
ΠΑΝΩ ΑΠΟ 5 ΠΑΙΔΙΑ	1,1	1,1
ΣΥΝΟΛΟ	95,3	100,0
ΔΓ / ΔΑ	4,7	
ΣΥΝΟΛΟ	100,0	

Γ3. Πόσα από τα παιδιά σας φοιτούν στο Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο και σε ποιες τάξεις;

		Α' Τάξη	Β' Τάξη	Γ' Τάξη	Δ' Τάξη	Ε' Τάξη	ΣΤ' Τάξη	ΣΥΝΟΛΟ
ΠΡΩΤΟ ΠΑΙΔΙ	N	421	405	301	270	220	135	1752
	%	24,0	23,1	17,2	15,4	12,6	7,7	100,0
ΔΕΥΤΕΡΟ ΠΑΙΔΙ	N	130	159	106	103	83	37	618
	%	21,0	25,7	17,2	16,7	13,4	6,0	100,0
ΤΡΙΤΟ ΠΑΙΔΙ	N	24	36	24	18	10	15	127
	%	18,9	28,3	18,9	14,2	7,9	11,8	100,0
ΤΕΤΑΡΤΟ ΠΑΙΔΙ	N	3	7	4	3	4	8	29
	%	10,3	24,1	13,8	10,3	13,8	27,6	100,0

Γ4. Είναι κάποιο από τα παιδιά σας που πάει στο σχολείο και δεν φοιτά στο Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο;

		(N=2044) % των ερωτώμενων	% των αποκρινόμενων
	ΝΑΙ	10,0	10,7
	ΟΧΙ	83,4	89,3
	ΣΥΝΟΛΟ	93,4	100,0
	ΔΓ / ΔΑ	6,6	
	ΣΥΝΟΛΟ	100,0	

Γ5. Ποιο από τα παιδιά σας δεν φοιτά στο Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο;

		Α' Τάξη	Β' Τάξη	Γ' Τάξη	Δ' Τάξη	Ε' Τάξη	ΣΤ' Τάξη	ΣΥΝΟΛΟ
ΠΡΩΤΟ ΠΑΙΔΙ	N	15	14	14	19	28	21	111
	%	13,5	12,6	12,6	17,1	25,2	18,9	100,0
ΔΕΥΤΕΡΟ ΠΑΙΔΙ	N	16	7	2	7	8	7	47
	%	34,0	14,9	4,3	14,9	17,0	14,9	100,0
ΤΡΙΤΟ ΠΑΙΔΙ	N	5	1	2	-	1	5	14
	%	35,7	7,1	14,3	-	7,1	35,7	100,0
ΤΕΤΑΡΤΟ ΠΑΙΔΙ	N	1	-	-	1	-	5	7
	%	14,3	-	-	14,3	-	71,4	100,0

Γ6. Πόσο καιρό φοιτά το παιδί σας στο Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο;

		1 Χρόνο	2 Χρόνια	3 Χρόνια	4 Χρόνια	5 Χρόνια	ΣΥΝΟΛΟ
ΠΡΩΤΟ ΠΑΙΔΙ	N	670	457	331	192	114	1764
	%	38,0	25,9	18,8	10,9	6,5	100,0
ΔΕΥΤΕΡΟ ΠΑΙΔΙ	N	222	192	100	72	41	627
	%	35,4	30,6	15,9	11,5	6,5	100,0
ΤΡΙΤΟ ΠΑΙΔΙ	N	42	36	26	11	8	123
	%	34,1	29,3	21,1	8,9	6,5	100,0
ΤΕΤΑΡΤΟ ΠΑΙΔΙ	N	6	8	5	7	2	28
	%	21,4	28,6	17,9	25,0	7,1	100,0

Γ7. Ποιες πρωινές ώρες πηγαίνει το παιδί σας στο Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο;

		(N=2044) % των ερωτώμενων	% των αποκρινόμενων
	6:30-7:00	,7	2,7
	7:01-7:30	3,0	10,9
	7:31-8:00	23,7	86,5
	ΣΥΝΟΛΟ	27,4	100,0
	ΔΓ / ΔΑ	72,6	
	ΣΥΝΟΛΟ	100,0	

**Γ8. Ποιες απογευματινές ώρες πηγαίνει το παιδί σας
 στο Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο;**

	(N=2044) % των ερωτώμενων	% των αποκρινόμενων
13:30-14:00	21,5	36,8
14:01-14:30	1,8	3,1
14:31-15:00	2,1	3,5
15:01-15:30	1,9	3,3
15:31-16:00	18,6	31,8
16:01-16:30	12,6	21,6
ΣΥΝΟΛΟ	58,5	100,0
ΔΓ / ΔΑ	41,5	
ΣΥΝΟΛΟ	100,0	

**Γ9. Ποιες ώρες επιθυμείτε να πηγαίνει το παιδί σας
 στο Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο το πρωί;**

	(N=2044) % των ερωτώμενων	% των αποκρινόμενων
6:30-7:00	2,3	5,3
7:01-7:30	4,9	11,3
7:31-8:00	36,4	83,4
ΣΥΝΟΛΟ	43,6	100,0
ΔΓ / ΔΑ	56,4	
ΣΥΝΟΛΟ	100,0	

Γ10. Στο Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο που φοιτά το παιδί σας, εφαρμόζεται η πρωινή ζώνη (7:00 - 8:00);

		(N=2044) % των ερωτώμενων	% των αποκρινόμενων
	ΝΑΙ	32,1	35,9
	ΟΧΙ	57,3	64,1
	ΣΥΝΟΛΟ	89,4	100,0
	ΔΓ / ΔΑ	10,6	
ΣΥΝΟΛΟ		100,0	

Γ11. Αν ΝΑΙ, παρακολουθεί το παιδί σας την πρωινή ζώνη;

		(N=657) % των ερωτώμενων	% των αποκρινόμενων
	ΝΑΙ	44,9	46,3
	ΟΧΙ	52,1	53,7
	ΣΥΝΟΛΟ	97,0	100,0
	ΔΓ / ΔΑ	3,0	
ΣΥΝΟΛΟ		100,0	

Γ12. Ποιες ώρες επιθυμείτε να αποχωρούν τα παιδιά σας από το Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο;

	(N=2044) % των ερωτώμενων	% των αποκρινόμενων
13:30-14:00	3,0	3,2
14:01-14:30	2,9	3,1
14:31-15:00	6,8	7,3
15:01-15:30	9,3	9,9
15:31-16:00	41,4	43,9
16:01-16:30	30,8	32,7
ΣΥΝΟΛΟ	94,2	100,0
ΔΓ / ΔΑ	5,8	
ΣΥΝΟΛΟ	100,0	

Γ13. Το ωράριο λειτουργίας του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου καλύπτει τις ανάγκες σας;

	(N=2044) % των ερωτώμενων	% των αποκρινόμενων
ΝΑΙ	89,4	93,4
ΟΧΙ	6,4	6,6
ΣΥΝΟΛΟ	95,8	100,0
ΔΓ / ΔΑ	4,2	
ΣΥΝΟΛΟ	100,0	

Γ14. Ποιες είναι για σας οι δύο (2) πιο σημαντικές διαδικασίες και δραστηριότητες του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου;

	ΠΡΩΤΗ πιο σημαντική διαδικασία και δραστηριότητα		ΔΕΥΤΕΡΗ πιο σημαντική διαδικασία και δραστηριότητα	
	(N=2044) % των ερωτώμενων	% των αποκρινόμενων	(N=2044) % των ερωτώμενων	% των αποκρινόμενων
Θεατρική αγωγή	,9	1,2	2,3	3,1
Μουσική	,6	,7	1,9	2,5
Αγγλικά	7,0	8,9	9,6	12,6
Χορός	,7	,9	2,2	2,8
Πληροφορική	13,6	17,2	29,4	38,5
Αθλητικές δραστηριότητες	3,3	4,2	12,7	16,7
Εικαστικά	,4	,5	3,1	4,1
Προετοιμασία των μαθημάτων για την επόμενη ημέρα	52,4	66,4	15,1	19,8
ΣΥΝΟΛΟ	78,9	100,0	76,3	100,0
ΔΓ / ΔΑ	21,1		23,7	
ΣΥΝΟΛΟ	100,0		100,0	

Γ15. Μπορείτε να μας πείτε, ποιο από τα μαθήματα και ποιες από τις δραστηριότητες που ακολουθούν προσφέρονται σήμερα από το Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο στο οποίο φοιτά το παιδί σας;

		ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΣΥΝΟΛΟ
Θεατρική αγωγή	N	528	618	1146
	%	46,1	53,9	100,0
Μουσική	N	831	466	1297
	%	64,1	35,9	100,0
Αγγλικά	N	1188	264	1452
	%	81,8	18,2	100,0
Χορός	N	750	464	1214
	%	61,8	38,2	100,0
Πληροφορική	N	1468	188	1656
	%	88,6	11,4	100,0
Αθλητικές δραστηριότητες	N	1622	73	1695
	%	95,7	4,3	100,0
Εικαστικά	N	1050	304	1354
	%	77,5	22,5	100,0
Προετοιμασία των μαθημάτων για την επόμενη ημέρα	N	1856	37	1893
	%	98,0	2,0	100,0

Γ16. Μπορείτε να μας πείτε, αν η διάρκεια των μαθημάτων και των δραστηριοτήτων που παρέχονται από το Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο, στο οποίο φοιτά το παιδί σας, είναι μεγάλη, κανονική ή μικρή;

		Μεγάλη διάρκεια	Κανονική διάρκεια	Μικρή διάρκεια	ΣΥΝΟΛΟ
Θεατρική αγωγή	N	28	398	191	617
	%	4,5	64,5	31,0	100,0
Μουσική	N	21	578	208	807
	%	2,6	71,6	25,8	100,0
Αγγθικά	N	74	784	240	1098
	%	6,7	71,4	21,9	100,0
Χορός	N	38	498	219	755
	%	5,0	66,0	29,0	100,0
Πληροφορική	N	82	906	379	1367
	%	6,0	66,3	27,7	100,0
Αθλητικές δραστηριότητες	N	201	1071	186	1458
	%	13,8	73,5	12,8	100,0
Εικαστικά	N	60	681	219	960
	%	6,3	70,9	22,8	100,0
Προετοιμασία των μαθημάτων για την επόμενη ημέρα	N	396	1046	320	1762
	%	22,5	59,4	18,2	100,0

Γ17. Ποια είναι τα δύο (2) πιο σημαντικά ζητήματά σας που καλύπτονται από το Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο;

	ΠΡΩΤΟ ΠΙΟ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ ζήτημα		ΔΕΥΤΕΡΟ ΠΙΟ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ ζήτημα	
	(N=2044) % των ερωτώμενων	% των αποκρινόμενων	(N=2044) % των ερωτώμενων	% των αποκρινόμενων
Φροντίζει για την ανάπτυξη της προσωπικότητας των παιδιών	4,5	5,8	5,3	7,3
Περνούν δημιουργικά το χρόνο μεταξύ της λήξης του κανονικού σχολείου και της επιστροφής μου στο σπίτι	13,3	17,1	17,1	23,3
Προετοιμάζει το παιδί για τα μαθήματα της επόμενης ημέρας	42,7	55,2	17,3	23,5
Φροντίζει για τη μεσημεριανή διατροφή τους	,8	1,0	2,5	3,4
Περιορίζει την ενασχόληση των παιδιών με τηλεόραση, ηλεκτρονικά, παιχνίδια κ.λπ.	4,3	5,5	13,2	18,0
Λειτουργεί ως χώρος επίβλεψης- προστασίας κατά το διάστημα που εγώ εργάζομαι και δεν λειτουργεί το κανονικό σχολείο	11,9	15,4	18,0	24,5
ΣΥΝΟΛΟ	77,4	100,0	73,4	100,0
ΔΓ / ΔΑ	22,6		26,6	
ΣΥΝΟΛΟ	100,0		100,0	

Γ18. Ποια από τα παρακάτω, κατά τη γνώμη σας, είναι τα δύο (2) πιο σημαντικά προβλήματα υποδομής του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου;

	ΠΡΩΤΟ ΠΙΟ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ πρόβλημα υποδομής		ΔΕΥΤΕΡΟ ΠΙΟ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ πρόβλημα υποδομής	
	(N=2044) % των ερωτώμενων	% των αποκρινόμενων	(N=2044) % των ερωτώμενων	% των αποκρινόμενων
Η απουσία ειδικού χώρου εστίασης	36,0	45,8	14,4	20,8
Η απουσία ειδικού χώρου για τις δραστηριότητες	25,2	32,0	24,6	35,3
Η απουσία ειδικού χώρου χαλάρωσης	8,2	10,4	17,6	25,3
Η υγιεινή του σχολικού χώρου	9,2	11,8	13,0	18,6
ΣΥΝΟΛΟ	78,7	100,0	69,5	100,0
ΔΓ / ΔΑ	21,3		30,5	
ΣΥΝΟΛΟ	100,0		100,0	

Γ19. Ποια από τα παρακάτω, κατά τη γνώμη σας, είναι τα δύο (2) πιο σημαντικά προβλήματα, όσον αφορά το εκπαιδευτικό προσωπικό του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου;

	ΠΡΩΤΟ ΠΙΟ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ πρόβλημα		ΔΕΥΤΕΡΟ ΠΙΟ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ πρόβλημα	
	(N=2044) % των ερωτώμενων	% των αποκρινόμενων	(N=2044) % των ερωτώμενων	% των αποκρινόμενων
Η απουσία κατάλληλης επιμόρφωσης των δασκάλων για το Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο	11,3	15,6	8,8	15,6
Η μη έγκαιρη πρόσληψη του εκπαιδευτικού προσωπικού	39,8	55,0	10,4	18,5
Η εναλλαγή του εκπαιδευτικού προσωπικού	5,5	7,6	12,7	22,7
Το περιορισμένο ενδιαφέρον του διευθυντή του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου	1,4	2,0	2,0	3,6
Η ελλιπής οργάνωση του προγράμματος σπουδών	14,3	19,8	22,2	39,6
ΣΥΝΟΛΟ	72,4	100,0	56,1	100,0
ΔΓ / ΔΑ	27,6		43,9	
ΣΥΝΟΛΟ	100,0		100,0	

Γ20. Ποια από τα παρακάτω, κατά τη γνώμη σας, είναι τα δύο (2) πιο σημαντικά προβλήματα της εκπαιδευτικής λειτουργίας του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου;

	ΠΡΩΤΟ ΠΙΟ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ ζήτημα		ΔΕΥΤΕΡΟ ΠΙΟ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ ζήτημα	
	(N=2044) % των ερωτώμενων	% των αποκρινόμενων	(N=2044) % των ερωτώμενων	% των αποκρινόμενων
Η έλλειψη σωστών διδακτικών και παιδαγωγικών μέσων	23,1	33,0	10,1	17,8
Η επικάλυψη των μαθημάτων του κανονικού με αυτά του Ολοήμερου Σχολείου	6,0	8,6	5,7	10,0
Η σειρά των μαθημάτων και των δραστηριοτήτων στο πρόγραμμα	4,3	6,2	5,6	9,8
Η απουσία εθικιστικών μαθημάτων και δραστηριοτήτων	12,0	17,1	11,8	20,9
Η ανεπαρκής προετοιμασία των μαθημάτων για την επόμενη μέρα	18,4	26,3	8,3	14,6
Η απουσία σωστής οργάνωσης των διαδικασιών	6,2	8,8	15,2	26,9
ΣΥΝΟΛΟ	70,0	100,0	56,7	100,0
ΔΓ / ΔΑ	30,0		43,3	
	100,0		100,0	

Γ21. Σύμφωνα με τα επικοινωνιακά μηνύματα που παίρνετε από τα παιδιά σας που φοιτούν στο Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο, μπορείτε να μας πείτε για κάθε μία από τις παρακάτω ερωτήσεις (α)-(ε) πόσο τα παιδιά σας είναι ευχαριστημένα: πολύ, αρκετά, λίγο, καθόλου.

		Πολύ	Αρκετά	Λίγο	Καθόλου	ΣΥΝΟΛΟ
Είναι ευχαριστημένα από τις δραστηριότητες του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου;	N	683	989	214	23	1909
	%	35,8	51,8	11,2	1,2	100,0
Είναι ευχαριστημένα από την προετοιμασία των μαθημάτων της επόμενης ημέρας;	N	633	862	331	60	1886
	%	33,6	45,7	17,6	3,2	100,0
Είναι ευχαριστημένα από το παιδαγωγικό κλίμα του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου;	N	691	871	232	36	1830
	%	37,8	47,6	12,7	2,0	100,0
Επιστρέφουν κουρασμένα από το Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο;	N	356	455	797	253	1861
	%	19,1	24,4	42,8	13,6	100,0
Είναι ευχαριστημένα, γενικά, από τη συμμετοχή τους στο Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο;	N	826	855	178	34	1893
	%	43,6	45,2	9,4	1,8	100,0

Γ22. Τα παιδιά σας συμμετέχουν εκτός από το Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο και σε άλλες εξωσχολικές δραστηριότητες;

		(N=2044) % των ερωτώμενων	% των αποκρινόμενων
	ΝΑΙ	70,2	72,3
	ΟΧΙ	26,9	27,7
	ΣΥΝΟΛΟ	97,1	100,0
	ΔΓ / ΔΑ	2,9	
	ΣΥΝΟΛΟ	100,0	

Γ23. Εξωσχολικές δραστηριότητες που συμμετέχουν τα παιδιά σας:
Ξένη γλώσσα

		Για ένα πρώτο παιδί	Για δεύτερο παιδί	Για δύο παιδιά στην ίδια τάξη και ίδια δραστηριότητα	ΣΥΝΟΛΟ
A' ΤΑΞΗ	N	219	7	4	230
	%	95,2	3,0	1,7	100,0
B' ΤΑΞΗ	N	161	38	4	203
	%	79,3	18,7	2,0	100,0
Γ' ΤΑΞΗ	N	180	44	5	229
	%	78,6	19,2	2,2	100,0
Δ' ΤΑΞΗ	N	152	70	6	228
	%	66,7	30,7	2,6	100,0
E' ΤΑΞΗ	N	135	59	-	194
	%	69,6	30,4	-	100,0
ΣΤ' ΤΑΞΗ	N	76	39	4	119
	%	63,9	32,8	3,4	100,0

Γ24. Εξωσχολικές δραστηριότητες που συμμετέχουν τα παιδιά σας:
Δεύτερη Ξένη γλώσσα

		Για ένα πρώτο παιδί	Για δεύτερο παιδί	Για δύο παιδιά στην ίδια τάξη και ίδια δραστηριότητα	ΣΥΝΟΛΟ
A' ΤΑΞΗ	N	11	-	-	11
	%	100,0	-	-	100,0
B' ΤΑΞΗ	N	4	1	-	5
	%	80,0	20,0	-	100,0
Γ' ΤΑΞΗ	N	13	4	-	17
	%	76,5	23,5	-	100,0
Δ' ΤΑΞΗ	N	13	6	2	21
	%	61,9	28,6	9,5	100,0
E' ΤΑΞΗ	N	20	9	1	30
	%	66,7	30,0	3,3	100,0
ΣΤ' ΤΑΞΗ	N	16	13	-	29
	%	55,2	44,8	-	100,0

Γ25. Εξωσχολικές δραστηριότητες που συμμετέχουν τα παιδιά σας:
Μουσική

		Για ένα πρώτο παιδί	Για δεύτερο παιδί	Για δύο παιδιά στην ίδια τάξη και ίδια δραστηριότητα	ΣΥΝΟΛΟ
A' ΤΑΞΗ	N	37	2	-	39
	%	94,9	5,1	-	100,0
B' ΤΑΞΗ	N	34	8	-	42
	%	81,0	19,0	-	100,0
Γ' ΤΑΞΗ	N	21	2	-	23
	%	91,3	8,7	-	100,0
Δ' ΤΑΞΗ	N	16	8	3	27
	%	59,3	29,6	11,1	100,0
E' ΤΑΞΗ	N	15	7	-	22
	%	68,2	31,8	-	100,0
ΣΤ' ΤΑΞΗ	N	6	11	-	17
	%	35,3	64,7	-	100,0

Γ26. Εξωσχολικές δραστηριότητες που συμμετέχουν τα παιδιά σας:
Χορός

		Για ένα πρώτο παιδί	Για δεύτερο παιδί	Για δύο παιδιά στην ίδια τάξη και ίδια δραστηριότητα	ΣΥΝΟΛΟ
A' ΤΑΞΗ	N	164	4	4	172
	%	95,3	2,3	2,3	100,0
B' ΤΑΞΗ	N	85	10	4	99
	%	85,9	10,1	4,0	100,0
Γ' ΤΑΞΗ	N	40	18	-	58
	%	69,0	31,0	-	100,0
Δ' ΤΑΞΗ	N	32	16	3	51
	%	62,7	31,4	5,9	100,0
E' ΤΑΞΗ	N	28	16	-	44
	%	63,6	36,4	-	100,0
ΣΤ' ΤΑΞΗ	N	21	9	-	30
	%	70,0	30,0	-	100,0

Γ27. Εξωσχολικές δραστηριότητες που συμμετέχουν τα παιδιά σας:
Θέατρο

		Για ένα πρώτο παιδί	Για δεύτερο παιδί	Για δύο παιδιά στην ίδια τάξη και ίδια δραστηριότητα	ΣΥΝΟΛΟ
A' ΤΑΞΗ	N	21	-	-	21
	%	100,0	-	-	100,0
B' ΤΑΞΗ	N	11	2	-	13
	%	84,6	15,4	-	100,0
Γ' ΤΑΞΗ	N	6	1	-	7
	%	85,7	14,3	-	100,0
Δ' ΤΑΞΗ	N	5	1	1	7
	%	71,4	14,3	14,3	100,0
E' ΤΑΞΗ	N	1	1	-	2
	%	50,0	50,0	-	100,0
ΣΤ' ΤΑΞΗ	N	3	1	-	4
	%	75,0	25,0	-	100,0

Γ28. Εξωσχολικές δραστηριότητες που συμμετέχουν τα παιδιά σας:
Αθλητισμός

		Για ένα πρώτο παιδί	Για δεύτερο παιδί	Για δύο παιδιά στην ίδια τάξη και ίδια δραστηριότητα	ΣΥΝΟΛΟ
Α' ΤΑΞΗ	N	218	12	5	235
	%	92,8	5,1	2,1	100,0
Β' ΤΑΞΗ	N	149	25	3	177
	%	84,2	14,1	1,7	100,0
Γ' ΤΑΞΗ	N	88	22	3	113
	%	77,9	19,5	2,7	100,0
Δ' ΤΑΞΗ	N	96	37	2	135
	%	71,1	27,4	1,5	100,0
Ε' ΤΑΞΗ	N	63	36	1	100
	%	63,0	36,0	1,0	100,0
ΣΤ' ΤΑΞΗ	N	32	23	1	56
	%	57,1	41,1	1,8	100,0

Γ29. Εξωσχολικές δραστηριότητες που συμμετέχουν τα παιδιά σας:
Πληροφορική (Ηλεκτρονικοί Υπολογιστές)

		Για ένα πρώτο παιδί	Για δεύτερο παιδί	Για δύο παιδιά στην ίδια τάξη και ίδια δραστηριότητα	ΣΥΝΟΛΟ
Α' ΤΑΞΗ	N	38	1	1	40
	%	95,0	2,5	2,5	100,0
Β' ΤΑΞΗ	N	25	8	-	33
	%	75,8	24,2	-	100,0
Γ' ΤΑΞΗ	N	20	3	-	23
	%	87,0	13,0	-	100,0
Δ' ΤΑΞΗ	N	24	14	3	41
	%	58,5	34,1	7,3	100,0
Ε' ΤΑΞΗ	N	13	12	-	25
	%	52,0	48,0	-	100,0
ΣΤ' ΤΑΞΗ	N	9	9	-	18
	%	50	50	-	100,0

**Γ30. Εξωσχολικές δραστηριότητες που συμμετέχουν τα παιδιά σας:
Εικαστικά (Ζωγραφική κ.λπ.)**

		Για ένα πρώτο παιδί	Για δεύτερο παιδί	Για δύο παιδιά στην ίδια τάξη και ίδια δραστηριότητα	ΣΥΝΟΛΟ
Α' ΤΑΞΗ	N	62	3	1	66
	%	93,9	4,5	1,5	100,0
Β' ΤΑΞΗ	N	27	4	1	32
	%	84,4	12,5	3,1	100,0
Γ' ΤΑΞΗ	N	18	5	-	23
	%	78,3	21,7	-	100,0
Δ' ΤΑΞΗ	N	12	9	-	21
	%	57,1	42,9	-	100,0
Ε' ΤΑΞΗ	N	10	5	-	15
	%	66,7	33,3	-	100,0
ΣΤ' ΤΑΞΗ	N	4	2	-	6
	%	66,7	33,3	-	100,0

**Γ31. Τα παιδιά σας που φοιτούν στο Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο, πόσο
χρόνο αφιερώνουν στο σπίτι καθημερινά για διάβασμα κατά προσέγγιση,
ώστε να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις του σχολείου;**

Α' ΤΑΞΗ

		Για ένα πρώτο παιδί	Για δεύτερο παιδί	Για δύο παιδιά στην ίδια τάξη και ίδια δραστηριότητα	ΣΥΝΟΛΟ
Μέχρι 60' λεπτά	N	336	6	4	346
	%	97,1	1,7	1,2	100,0
Από 1-2 ώρες	N	221	25	4	250
	%	88,4	10,0	1,6	100,0
Από 2-3 ώρες	N	79	27	3	109
	%	72,5	24,8	2,8	100,0
Από 3-4 ώρες	N	69	23	-	92
	%	75,0	25,0	-	100,0
Πάνω από 4 ώρες	N	52	19	-	71
	%	73,2	26,8	-	100,0

Γ32. Τα παιδιά σας που φοιτούν στο Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο, πόσο χρόνο αφιερώνουν στο σπίτι καθημερινά για διάβασμα κατά προσέγγιση, ώστε να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις του σχολείου;

Β' ΤΑΞΗ

		Για ένα πρώτο παιδί	Για δεύτερο παιδί	Για δύο παιδιά στην ίδια τάξη και ίδια δραστηριότητα	ΣΥΝΟΛΟ
Μέχρι 60' λεπτά	N	36	18	1	55
	%	65,5	32,7	1,8	100,0
Από 1-2 ώρες	N	256	9	4	269
	%	95,2	3,3	1,5	100,0
Από 2-3 ώρες	N	175	34	4	213
	%	82,2	16,0	1,9	100,0
Από 3-4 ώρες	N	105	34	2	141
	%	74,5	24,1	1,4	100,0
Πάνω από 4 ώρες	N	96	43	3	142
	%	67,6	30,3	2,1	100,0

Γ33. Τα παιδιά σας που φοιτούν στο Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο, πόσο χρόνο αφιερώνουν στο σπίτι καθημερινά για διάβασμα κατά προσέγγιση, ώστε να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις του σχολείου;

Γ' ΤΑΞΗ

		Για ένα πρώτο παιδί	Για δεύτερο παιδί	Για δύο παιδιά στην ίδια τάξη και ίδια δραστηριότητα	ΣΥΝΟΛΟ
Μέχρι 60' λεπτά	N	77	47	1	125
	%	61,6	37,6	,8	100,0
Από 1-2 ώρες	N	36	26	3	65
	%	55,4	40,0	4,6	100,0
Από 2-3 ώρες	N	70	1	4	75
	%	93,3	1,3	5,3	100,0
Από 3-4 ώρες	N	59	13	2	74
	%	79,7	17,6	2,7	100,0
Πάνω από 4 ώρες	N	77	18	2	97
	%	79,4	18,6	2,1	100,0

Γ34. Τα παιδιά σας που φοιτούν στο Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο, πόσο χρόνο αφιερώνουν στο σπίτι καθημερινά για διάβασμα κατά προσέγγιση, ώστε να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις του σχολείου;

Δ' ΤΑΞΗ

		Για ένα πρώτο παιδί	Για δεύτερο παιδί	Για δύο παιδιά στην ίδια τάξη και ίδια δραστηριότητα	ΣΥΝΟΛΟ
Μέχρι 60' λεπτά	N	51	26	3	80
	%	63,8	32,5	3,8	100,0
Από 1-2 ώρες	N	40	18	1	59
	%	67,8	30,5	1,7	100,0
Από 2-3 ώρες	N	17	19	-	36
	%	47,2	52,8	-	100,0
Από 3-4 ώρες	N	23	-	1	24
	%	95,8	-	4,2	100,0
Πάνω από 4 ώρες	N	9	1	1	11
	%	81,8	9,1	9,1	100,0

Γ35. Τα παιδιά σας που φοιτούν στο Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο, πόσο χρόνο αφιερώνουν στο σπίτι καθημερινά για διάβασμα κατά προσέγγιση, ώστε να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις του σχολείου;

Ε' ΤΑΞΗ

		Για ένα πρώτο παιδί	Για δεύτερο παιδί	Για δύο παιδιά στην ίδια τάξη και ίδια δραστηριότητα	ΣΥΝΟΛΟ
Μέχρι 60' λεπτά	N	21	4	-	25
	%	84,0	16,0	-	100,0
Από 1-2 ώρες	N	16	11	1	28
	%	57,1	39,3	3,6	100,0
Από 2-3 ώρες	N	17	3	1	21
	%	81,0	14,3	4,8	100,0
Από 3-4 ώρες	N	7	2	1	10
	%	70,0	20,0	10,0	100,0
Πάνω από 4 ώρες	N	6	-	1	7
	%	85,7	-	14,3	100,0

Γ36. Τα παιδιά σας που φοιτούν στο Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο, πόσο χρόνο αφιερώνουν στο σπίτι καθημερινά για διάβασμα κατά προσέγγιση, ώστε να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις του σχολείου;

ΣΤ' ΤΑΞΗ

		Για ένα πρώτο παιδί	Για δεύτερο παιδί	ΣΥΝΟΛΟ
Μέχρι 60' λεπτά	N	2	3	5
	%	40,0	60,0	100,0
Από 1-2 ώρες	N	7	4	11
	%	63,6	36,4	100,0
Από 2-3 ώρες	N	3	2	5
	%	60,0	40,0	100,0
Από 3-4 ώρες	N	4	7	11
	%	36,4	63,6	100,0
Πάνω από 4 ώρες	N	3	1	4
	%	75,0	25,0	100,0

Γ37. Νομίζετε ότι πρέπει να ενισχυθεί το υπάρχον προσωπικό του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου με την πρόσληψη επιπλέον προσωπικού;

		(N=2044) % των ερωτώμενων	% των αποκρινόμενων
	ΝΑΙ	79,5	83,8
	ΟΧΙ	15,4	16,2
	ΣΥΝΟΛΟ	94,9	100,0
	ΔΓ / ΔΑ	5,1	
	ΣΥΝΟΛΟ	100,0	

Γ38. Ποιες από τις παρακάτω ειδικότητες προσωπικού, κατά τη γνώμη σας, πρέπει να προσληφθούν: Εκπαιδευτικό Προσωπικό

	(N= 1626) % των ερωτώμενων	% των αποκρινόμενων
Δάσκαλοι	27,6	31,6
Εκπαιδευτικοί Ειδικοτήτων	59,6	68,4
ΣΥΝΟΛΟ	87,1	100,0
ΔΓ / ΔΑ	12,9	
ΣΥΝΟΛΟ	100,0	

Γ39. Ποιες από τις παρακάτω ειδικότητες προσωπικού, κατά τη γνώμη σας, πρέπει να προσληφθούν: Άλλο Προσωπικό

	(N= 1626) % των ερωτώμενων	% των αποκρινόμενων
Τραπεζοκόμοι	9,7	15,2
Φύλακες	9,0	14,2
Καθαριστές	5,4	8,5
Κοινωνικοί λειτουργοί	9,7	15,2
Παιδοψυχολόγοι	29,7	46,8
ΣΥΝΟΛΟ	63,4	100,0
ΔΓ / ΔΑ	36,6	
ΣΥΝΟΛΟ	100,0	

Γ40. Πώς χαρακτηρίζετε τον τρόπο που γίνεται η σίτιση των μαθητών στο Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο σήμερα;

	(N=2044) % των ερωτώμενων	% των αποκρινόμενων
Πολύ καλός	13,9	14,6
Καλός	31,1	32,5
Ούτε καλός ούτε κακός	32,6	34,2
Κακός	11,8	12,3
Πολύ κακός	6,1	6,4
ΣΥΝΟΛΟ	95,5	100,0
ΔΓ / ΔΑ	4,5	
ΣΥΝΟΛΟ	100,0	

Γ41. Νομίζετε ότι πρέπει να συμπεριληφθούν και άλλες δραστηριότητες στο Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο;

	(N=2044) % των ερωτώμενων	% των αποκρινόμενων
ΝΑΙ	31,4	38,3
ΟΧΙ	50,5	61,7
ΣΥΝΟΛΟ	81,9	100,0
ΔΓ / ΔΑ	18,1	
ΣΥΝΟΛΟ	100,0	

Γ42. Από τη μέχρι σήμερα εμπειρία σας και σύμφωνα με τη γνώμη σας, η λειτουργία του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου είναι:

	(N=2044) % των ερωτώμενων	% των αποκρινόμενων
Πολύ θετική	33,0	34,1
Θετική	51,0	52,7
Ούτε θετική ούτε αρνητική	11,4	11,8
Αρνητική	1,0	1,1
Πολύ αρνητική	,3	,3
ΣΥΝΟΛΟ	96,7	100,0
ΔΓ / ΔΑ	3,3	
ΣΥΝΟΛΟ	100,0	

Γ43. Τελικά και συνοδικά, θέλετε να συνεχίσει να λειτουργεί το Ολοήμερο σχολείο;

	(N=2044) % των ερωτώμενων	% των αποκρινόμενων
ΝΑΙ	96,7	99,3
ΟΧΙ	,6	,7
ΣΥΝΟΛΟ	97,3	100,0
ΔΓ / ΔΑ	2,7	
ΣΥΝΟΛΟ	100,0	

ΑΤΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΟΝΕΩΝ

Γ44. Το φύλο του ερωτώμενου:

	(N=2044) % των ερωτώμενων	% των αποκρινόμενων
Άνδρας	24,1	24,8
Γυναίκα	72,9	75,2
ΣΥΝΟΛΟ	97,0	100,0
ΔΓ / ΔΑ	3,0	
ΣΥΝΟΛΟ	100,0	

Γ45. Ηλικία του ερωτώμενου:

	(N=2044) % των ερωτώμενων	% των αποκρινόμενων
έως 24 ετών	,4	,4
25-29 ετών	7,3	7,5
30-34 ετών	23,0	23,7
35-39 ετών	34,3	35,3
40-44 ετών	22,3	22,9
44-49 ετών	7,1	7,3
50-54 ετών	2,1	2,1
55-59 ετών	,6	,7
65 ετών και άνω	,2	,2
ΣΥΝΟΛΟ	97,4	100,0
ΔΓ / ΔΑ	2,6	
ΣΥΝΟΛΟ	100,0	

Γ46. Ποιος είναι ο ανώτερος τίτλος σπουδών σας;

	(N=2044) % των ερωτώμενων	% των αποκρινόμενων
Αναηφάβητος ή μερικές τάξεις του Δημοτικού Σχολείου	,6	,7
Δημοτικό Σχολείο	11,6	12,7
Τριτάξιο Γυμνάσιο, αντίστοιχες τεχνικές σχολές	13,4	14,6
Λύκειο/εξατάξιο Γυμνάσιο	35,5	38,7
Πτυχιούχος ΤΕΙ ή Ανώτερης Σχολής	15,1	16,5
Πτυχιούχος ΑΕΙ	13,1	14,3
Κάτοχος Μεταπτυχιακού Διπλώματος	1,8	1,9
Κάτοχος Διδακτορικού Διπλώματος	,5	,6
ΣΥΝΟΛΟ	91,6	100,0
ΔΓ / ΔΑ	8,4	
ΣΥΝΟΛΟ	100,0	

Γ47. Στη κύρια απασχόλησή σας είστε:

	(N=2044) % των ερωτώμενων	% των αποκρινόμενων
Εργοδότης	3,4	4,0
Εργαζόμενος	14,0	16,6
Μισθωτός στο δημόσιο τομέα	18,3	21,7
Μισθωτός στον ιδιωτικό τομέα	28,9	34,2
Εργαζόμενος χωρίς αμοιβή στην οικογενειακή επιχείρηση ή γεωργική εκμετάλλευση	10,3	12,2
Άηθο	9,5	11,3
ΣΥΝΟΛΟ	84,3	100,0
ΔΓ / ΔΑ	15,7	
ΣΥΝΟΛΟ	100,0	

Γ48. Εντάσσετε σε κάποια από τις παρακάτω κατηγορίες;

	(N=195) % των ερωτώμενων	% των αποκρινόμενων
Άνεργος	9,2	15,3
Συνταξιούχος	3,6	5,9
Νοικοκυρά	37,9	62,7
Φοιτητής - Σπουδαστής	,5	,8
Εισοδηματίας	1,5	2,5
Άηθο	7,7	12,7
ΣΥΝΟΛΟ	60,5	100,0
ΔΓ / ΔΑ	39,5	
ΣΥΝΟΛΟ	100,0	

Γ49. Πόσα χρήματα κατά προσέγγιση δαπανάτε το μήνα σε εξωσχολικές δραστηριότητες για κάθε παιδί;

		έως 100€	101-200€	201-300€	301-500€	501-1000€	πάνω από 1000€	ΣΥΝΟΛΟ
ΠΡΩΤΟ ΠΑΙΔΙ	N	955	467	128	37	13	4	1604
	%	59,5	29,1	8,0	2,3	,8	,2	100,0
ΔΕΥΤΕΡΟ ΠΑΙΔΙ	N	409	238	71	26	9	3	756
	%	54,1	31,5	9,4	3,4	1,2	,4	100,0
ΤΡΙΤΟ ΠΑΙΔΙ	N	99	38	16	11	6	1	171
	%	57,9	22,2	9,4	6,4	3,5	,6	100,0
ΤΕΤΑΡΤΟ ΠΑΙΔΙ	N	21	4	6	3	4	-	38
	%	55,3	10,5	15,8	7,9	10,5	-	100,0

**B. Πίνακες που σχετίζονται με τα ευρήματα
του ερωτηματολογίου για τους Εκπαιδευτικούς**

ΕΚ1. Διεύθυνση Περιφέρειας

	(N=198) % των ερωτώμενων
Α' Αθήνας	10,6
Αιτωλ/νίας	2,5
Ανατ. Αττική	3,5
Ανατ. Θεσ/νίκη	6,1
Αργολίδα	1,0
Αρκαδίας	3,0
Άρτας	1,0
Αχαΐας	2,5
Β' Αθήνας	3,5
Βοιωτία	,5
Γ' Αθήνας	2,0
Δ' Αθήνας	4,5
Δράμα	1,5
Δυτ. Θεσ/νίκη	1,0
Δωδεκανήσου	3,0
Έβρος	1,0
Εύβοια	1,5
Ηλεία	1,0
Ημαθία	1,5
Ηράκλειο	2,5
Θεσπρωτία	1,5
Ιωάννινα	1,0
Καβάλα	,5
Καρδίτσα	1,5
Καστοριά	,5

Κέρκυρα	1,0
Κεφαλληνιά	1,5
Κιθκής	1,0
Κοζάνη	2,0
Κόρινθος	2,0
Κυκλάδες	2,0
Λακωνίας	,5
Λάρισα	2,0
Λασιθί	1,0
Λέσβος	1,0
Μαγνησία	2,0
Μεσσηνία	,5
Ξάνθη	1,5
Πειραιάς	3,0
Πέληλα	2,0
Πιερία	1,0
Πρέβεζα	1,0
Ρέθυμνο	1,5
Σάμος	,5
Σέρρες	3,0
Φθιώτιδα	3,0
Φθιώρινα	1,0
Φωκίδα	1,5
Χαθικιδική	,5
Χανιά	2,5
Χίος	1,5
Ευρυτανία	,5
ΣΥΝΟΛΟ	100,0

EΚ2. Πόσα τμήματα Ολοήμερου Σχολείου υπάρχουν στο σχολείο που υπηρετείτε;

	(N=198) % των ερωτώμενων	% των αποκρινόμενων
Ένα	46,0	50,0
Δύο	25,8	28,0
Περισσότερα από δύο	20,2	22,0
ΣΥΝΟΛΟ	91,9	100,0
ΔΓ/ ΔΑ	8,1	
ΣΥΝΟΛΟ	100,0	

EΚ3. Αριθμός μαθητών που φοιτούν στην τάξη σας:

	(N=198) % των ερωτώμενων	% των αποκρινόμενων
1 ΕΩΣ 10 ΜΑΘΗΤΕΣ	18,7	24,0
11 ΕΩΣ 20 ΜΑΘΗΤΕΣ	34,8	44,8
21 ΕΩΣ 30 ΜΑΘΗΤΕΣ	15,2	19,5
31 ΕΩΣ 40 ΜΑΘΗΤΕΣ	7,6	9,7
ΠΑΝΩ ΑΠΟ 40 ΜΑΘΗΤΕΣ	1,5	1,9
ΣΥΝΟΛΟ	77,8	100,0
ΔΓ/ΔΑ	22,2	
ΣΥΝΟΛΟ	100,0	

EΚ4. Εργάζεστε στο Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο:

	(N=198) % των ερωτώμενων	% των αποκρινόμενων
Από προσωπική επιλογή	73,2	74,0
Ως υποχρέωση, μετά την τοποθέτησή μου σ' αυτό από την υπηρεσία	25,8	26,0
ΣΥΝΟΛΟ	99,0	100,0
ΔΓ/ ΔΑ	1,0	
ΣΥΝΟΛΟ	100,0	

EΚ5. Αν είναι επιλογή σας να εργάζεστε στο Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο, για ποιο λόγο την κάνετε;

	(N=145) % των ερωτώμενων	% των αποκρινόμενων
Από πεποίθηση για το θεσμό του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου	30,3	31,4
Με εξυπηρετεί το ωράριο λειτουργίας του	55,2	57,1
Άλλοι λόγοι	11,0	11,4
ΣΥΝΟΛΟ	96,6	100,0
ΔΓ/ ΔΑ	3,4	
ΣΥΝΟΛΟ	100,0	

**EΚ6. Θα επιθυμούσατε να συνεχίσετε να εργάζεστε
 στο Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο;**

		(N=198) % των ερωτώμενων	% των αποκρινόμενων
	ΝΑΙ	72,7	73,5
	ΟΧΙ	26,3	26,5
	ΣΥΝΟΛΟ	99,0	100,0
	ΔΓ/ΔΑ	1,0	
	ΣΥΝΟΛΟ	100,0	

**EΚ7. Σε ποιο βαθμό είστε ενημερωμένος για τους σκοπούς
 του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου;**

		(N=198) % των ερωτώμενων	% των αποκρινόμενων
	ΠΟΛΥ	42,9	43,1
	ΑΡΚΕΤΑ	50,0	50,3
	ΛΙΓΟ	5,6	5,6
	ΚΑΘΟΛΟΥ	1,0	1,0
	ΣΥΝΟΛΟ	99,5	100,0
	ΔΓ/ΔΑ	,5	
	ΣΥΝΟΛΟ	100,0	

ΕΚ8. Ποια είναι η κύρια πηγή ενημέρωσής σας;

	Αριθμός Απαντήσεων	% επί των απαντήσεων	(N=198) % επί των ερωτώμενων
Υπουργικές αποφάσεις, διατάγματα, νόμοι	157	26,5	79,7
Σχετικά συγγράμματα	72	12,2	36,5
Διευθυντής / -τρια	106	17,9	53,8
Συνάδελφοι	79	13,3	40,1
Ημερίδες-συνέδρια	75	12,7	38,1
Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας	20	3,4	10,2
Επιμορφωτικά σεμινάρια	83	14,0	42,1
ΣΥΝΟΛΟ	592	100,0	300,5

**ΕΚ9. Ποιες, κατά τη γνώμη σας, είναι οι προτεραιότητες του Ολοήμερου
 Δημοτικού Σχολείου;**

	Παιδαγωγικές προτεραιότητες		Κοινωνικές προτεραιότητες	
	(N=198) % των ερωτώμενων	% των αποκρινόμενων	(N=198) % των ερωτώμενων	% των αποκρινόμενων
ΠΟΛΥ ΣΗΜΑΝΤΙΚΕΣ	52,5	53,1	65,7	66,3
ΑΡΚΕΤΑ ΣΗΜΑΝΤΙΚΕΣ	41,4	41,8	31,8	32,1
ΛΙΓΟ ΣΗΜΑΝΤΙΚΕΣ	4,0	4,1	1,5	1,5
ΚΑΘΟΛΟΥ ΣΗΜΑΝΤΙΚΕΣ	1,0	1,0	-	-
ΣΥΝΟΛΟ	99,0	100,0	99,0	100,0
ΔΓ/ΔΑ	1,0		1,0	
ΣΥΝΟΛΟ	100,0		100,0	

ΕΚ10. Ποιες, κατά τη γνώμη σας, είναι οι παιδαγωγικές προτεραιότητες, που υλοποιούνται σε μεγαλύτερο βαθμό στο πλαίσιο του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου, όπως λειτουργεί στη σημερινή ελληνική πραγματικότητα;

		ΠΟΛΥ	ΑΡΚΕΤΑ	ΛΙΓΟ	ΚΑΘΟΛΟΥ	ΣΥΝΟΛΟ
Εμπλουτισμός του αναλυτικού προγράμματος με τη διδασκαλία επιπρόσθετων μαθημάτων	N	47	87	50	9	193
	%	24,4	45,1	25,9	4,7	100,0
Χρήση άλλων εκπαιδευτικών μεθόδων	N	17	69	68	27	181
	%	9,4	38,1	37,6	14,9	100,0
Χρήση σύγχρονου εκπαιδευτικού υλικού	N	41	80	57	13	191
	%	21,5	41,9	29,8	6,8	100,0
Καλύτερη συνεργασία εκπαιδευτικού-μαθητή	N	79	90	17	4	190
	%	41,6	47,4	8,9	2,1	100,0
Διαθεματική και διεπιστημονική προσέγγιση των γνωστικών αντικειμένων	N	11	61	90	23	185
	%	5,9	33,0	48,6	12,4	100,0
Προετοιμασία των μαθητών για τα μαθήματα της επόμενης ημέρας	N	136	54	7	-	197
	%	69,0	27,4	3,6	-	100,0
Ανάπτυξη διαπροσωπικών σχέσεων μεταξύ των μαθητών και αποδοχή της ετερότητας του άλλου	N	83	90	15	2	190
	%	43,7	47,4	7,9	1,1	100,0
Συμβοή στην ανάπτυξη της προσωπικότητας των μαθητών	N	62	104	21	2	189
	%	32,8	55,0	11,1	1,1	100,0

ΕΚ11. Ποιες, κατά τη γνώμη σας, είναι οι σημαντικότερες κοινωνικές προτεραιότητες που υπηρετεί σήμερα το Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο;

		ΠΟΛΥ	ΑΡΚΕΤΑ	ΛΙΓΟ	ΚΑΘΟΛΟΥ	ΣΥΝΟΛΟ
Οι μαθητές περνούν δημιουργικά το χρόνο μεταξύ της λήξης του κανονικού σχολείου και της επιστροφής τους στο σπίτι	N	83	95	17	1	196
	%	42,3	48,5	8,7	,5	100,0
Περιορισμός της ενασχόλησης των μαθητών με τηλεόραση, ηλεκτρονικά παιχνίδια κ.λπ.	N	106	70	16	2	194
	%	54,6	36,1	8,2	1,0	100,0
Περιορισμός της παραπαιδείας και ανακούφιση στις οικονομικά μειονεκτούσες οικογένειες	N	52	88	45	9	194
	%	26,8	45,4	23,2	4,6	100,0
Περιορισμός της παιδικής παραβατικότητας	N	28	91	58	7	184
	%	15,2	49,5	31,5	3,8	100,0
Φροντίδα για τη μεσημεριανή διατροφή των μαθητών	N	24	77	68	23	192
	%	12,5	40,1	35,4	12,0	100,0
Ανάπτυξη κοινωνικών σχέσεων μεταξύ των μαθητών	N	76	101	17	-	194
	%	39,2	52,1	8,8	-	100,0
Λειτουργεί ως χώρος φύλαξης μετά την ολοκλήρωση του προγράμματος του κανονικού σχολείου	N	88	67	27	12	194
	%	45,4	34,5	13,9	6,2	100,0

ΕΚ12. Παρακάτω αναφέρονται ορισμένα προβλήματα που, κατά καιρούς, υποστηρίζεται ότι δυσχεραίνουν την ομαλή λειτουργία του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου. Πόσο σημαντικά είναι, κατά τη γνώμη σας:

		ΠΟΛΥ	ΑΡΚΕΤΑ	ΛΙΓΟ	ΚΑΘΟΛΟΥ	ΣΥΝΟΛΟ
Η έλλειψη ενδεδειγμένων διδακτικών και παιδαγωγικών μέσων	N	77	96	10	4	187
	%	41,2	51,3	5,3	2,1	100,0
Η επικάλυψη των μαθημάτων του κανονικού με αυτά του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου	N	22	83	62	14	181
	%	12,2	45,9	34,3	7,7	100,0
Η σειρά των μαθημάτων και των δραστηριοτήτων στο πρόγραμμα	N	25	53	75	33	186
	%	13,4	28,5	40,3	17,7	100,0
Η απουσία εθικιστικών μαθημάτων και δραστηριοτήτων	N	55	83	40	11	189
	%	29,1	43,9	21,2	5,8	100,0
Η ανεπαρκής προετοιμασία των μαθημάτων για την επόμενη ημέρα	N	47	91	37	8	183
	%	25,7	49,7	20,2	4,4	100,0
Η μη άρτια οργάνωση των διαδικασιών δραστηριοτήτων	N	58	84	31	8	181
	%	32,0	46,4	17,1	4,4	100,0
Η σχολειοποίηση του ελεύθερου χρόνου των μαθητών	N	62	59	54	11	186
	%	33,3	31,7	29,0	5,9	100,0
Η υλικότεχνική υποδομή	N	128	54	11	2	195
	%	65,6	27,7	5,6	1,0	100,0
Η συνεργασία με τους γονείς	N	72	85	24	7	188
	%	38,3	45,2	12,8	3,7	100,0

Η συμπεριφορά των μαθητών	N	80	72	26	8	186
	%	43,0	38,7	14,0	4,3	100,0
Το διαφορετικό μαθησιακό επίπεδο των μαθητών	N	93	61	32	6	192
	%	48,4	31,8	16,7	3,1	100,0
Οι μαθησιακές δυσκολίες των μαθητών	N	85	78	27	2	192
	%	44,3	40,6	14,1	1,0	100,0
Η ανυπαρξία κινήτρων στους εκπαιδευτικούς	N	75	73	29	7	184
	%	40,8	39,7	15,8	3,8	100,0
Η ανεπαρκής επιμόρφωση των εκπαιδευτικών	N	86	75	16	9	186
	%	46,2	40,3	8,6	4,8	100,0
Η δυσκοιλία συνεργασίας μεταξύ των εκπαιδευτικών	N	44	65	61	13	183
	%	24,0	35,5	33,3	7,1	100,0
Το ωράριο λειτουργίας	N	27	57	69	31	184
	%	14,7	31,0	37,5	16,8	100,0

ΕΚ13. Νομίζετε ότι το ωράριο λειτουργίας του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου εξυπηρετεί τις ανάγκες των μαθητών;

		(N=198) % των ερωτώμενων	% των αποκρινόμενων
	ΝΑΙ	86,9	88,7
	ΟΧΙ	11,1	11,3
	ΣΥΝΟΛΟ	98,0	100,0
	ΔΓ/ΔΑ	2,0	
	ΣΥΝΟΛΟ	100,0	

ΕΚ14. Ποια ώρα, κατά τη γνώμη σας, πρέπει να πηγαίνουν οι μαθητές στο Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο το πρωί;

	(N=198) % των ερωτώμενων	% των αποκρινόμενων
6:30 - 7:00	1,0	1,1
7:01 - 7:30	8,6	9,7
7:31 - 8:00	79,3	89,2
ΣΥΝΟΛΟ	88,9	100,0
ΔΓ/ΔΑ	11,1	
ΣΥΝΟΛΟ	100,0	

ΕΚ15. Ποια ώρα, κατά τη γνώμη σας, πρέπει να αποχωρούν οι μαθητές από το Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο;

	(N=198) % των ερωτώμενων	% των αποκρινόμενων
14.30	,5	,5
15.00	3,0	3,0
15.30	8,6	8,6
15.45	14,6	14,7
16.00	67,2	67,5
16.45	5,6	5,6
ΣΥΝΟΛΟ	99,5	100,0
ΔΓ/ΔΑ	,5	
ΣΥΝΟΛΟ	100,0	

ΕΚ16. Ποια από τα παρακάτω, κατά τη γνώμη σας, είναι τα δύο πιο σημαντικά προβλήματα υποδομής του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου;

	ΠΡΩΤΟ ΠΙΟ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ πρόβλημα υποδομής	ΔΕΥΤΕΡΟ ΠΙΟ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ πρόβλημα υποδομής	
		(N=198) % των ερωτώμενων	(N=198) % των ερωτώμενων % των αποκρινόμενων
Η απουσία ειδικού χώρου εστίασης	34,3	17,7	21,2
Η απουσία ειδικού χώρου για τις δραστηριότητες	19,2	18,2	21,8
Η απουσία ειδικού χώρου χαλάρωσης	13,1	20,7	24,8
Η έλλειψη εξοπλισμού σε πρόσθετο εκπαιδευτικό υλικό	12,1	17,7	21,2
Η υγιεινή του σχολικού χώρου	3,5	4,5	5,5
Κάτι άλλο	17,7	4,5	5,5
ΔΓ/ΔΑ	-	16,7	-
ΣΥΝΟΛΟ	100,0	100,0	100,0

ΕΚ17. Ποιοι από τους παρακάτω χώρους του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου, σε επίπεδο παιδαγωγικών προδιαγραφών, θεωρείτε ότι συμβάλλουν σε μεγάλο βαθμό στην υλοποίηση των κοινωνικών και εκπαιδευτικών στόχων;

		ΠΟΛΥ	ΑΡΚΕΤΑ	ΛΙΓΟ	ΚΑΘΟΛΟΥ	ΣΥΝΟΛΟ
Σχοδικές αίθουσες	N	82	70	25	8	185
	%	44,3	37,8	13,5	4,3	100,0
Αναγνωστήριο	N	97	63	11	5	176
	%	55,1	35,8	6,3	2,8	100,0
Βιβλιοθήκη	N	113	60	8	2	183
	%	61,7	32,8	4,4	1,1	100,0
Εργαστήριο Ξένων Γλωσσών	N	62	75	35	6	178
	%	34,8	42,1	19,7	3,4	100,0
Εργαστήριο Φυσικών Επιστημών	N	63	69	30	12	174
	%	36,2	39,7	17,2	6,9	100,0
Εργαστήριο Πληροφορικής	N	138	47	7	1	193
	%	71,5	24,4	3,6	,5	100,0
Εργαστήριο Μουσικής	N	81	66	25	4	176
	%	46,0	37,5	14,2	2,3	100,0
Εργαστήριο Εικαστικών - Καλών Τεχνών	N	102	68	14	3	187
	%	54,5	36,4	7,5	1,6	100,0
Αίθουσα πολλαπλών χρήσεων	N	103	56	15	7	181
	%	56,9	30,9	8,3	3,9	100,0
Αίθουσα ανάπαυσης και χαλάρωσης	N	98	58	20	5	181
	%	54,1	32,0	11,0	2,8	100,0
Γυμναστήριο	N	120	56	8	3	187
	%	64,2	29,9	4,3	1,6	100,0
Εστιατόριο	N	129	49	7	3	188
	%	68,6	26,1	3,7	1,6	100,0

ΕΚ18. Ποιους από τους παρακάτω χώρους διαθέτει το Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο, στο οποίο εργάζεστε;

	Αριθμός Απαντήσεων	% επί των απαντήσεων	(N=198) % επί των ερωτώμενων
Σχολικές αίθουσες	187	29,7	94,9
Αναγνωστήριο	15	2,4	7,6
Βιβλιοθήκη	76	12,1	38,6
Εργαστήριο Ξένων Γλωσσών	7	1,1	3,6
Εργαστήριο Φυσικών Επιστημών	13	2,1	6,6
Εργαστήριο Πληροφορικής	144	22,9	73,1
Εργαστήριο Μουσικής	20	3,2	10,2
Εργαστήριο Εικαστικών- Καλών Τεχνών	12	1,9	6,1
Αίθουσα πολλαπλών χρήσεων	65	10,3	33,0
Αίθουσα ανάπαυσης και χαλάρωσης	6	1,0	3,0
Γυμναστήριο	43	6,8	21,8
Εστιατόριο	41	6,5	20,8
ΣΥΝΟΛΟ	629	100,0	319,3

**ΕΚ19. Πώς χαρακτηρίζετε τον τρόπο που γίνεται η σίτιση των μαθητών
στο Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο σήμερα;**

		(N=198) % των ερωτώμενων
	Πολύ καλός	6,1
	Καλός	18,2
	Ούτε καλός ούτε κακός	37,4
	Κακός	31,3
	Πολύ κακός	7,1
ΣΥΝΟΛΟ		100,0

**ΕΚ20. Νομίζετε ότι η ώρα που διατίθεται για φαγητό, ξεκούραση
και καθάριση χρειάζεται:**

		(N=198) % των ερωτώμενων
	Να παραμείνει ως έχει	64,6
	Να αυξηθεί	19,2
	Να μειωθεί	16,2
ΣΥΝΟΛΟ		100,0

ΕΚ21. Ποια από τα παρακάτω μαθήματα και δραστηριότητες του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου, σε επίπεδο παιδαγωγικών προδιαγραφών, θεωρείτε ότι είναι τα δύο πιο σημαντικά;

	ΠΡΩΤΟ ΠΙΟ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ	ΔΕΥΤΕΡΟ ΠΙΟ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ	
	(N=198) % των ερωτώμενων	(N=198) % των ερωτώμενων	% των αποκρινόμενων
Θεατρική αγωγή	7,1	5,6	6,4
Μουσική	2,0	5,1	5,8
Αγγλικά	4,0	3,5	4,1
Χορός	-	,5	,6
Πληροφορική	16,7	27,8	32,2
Αθλητικές δραστηριότητες	5,1	17,7	20,5
Εικαστικά	1,5	6,6	7,6
Προετοιμασία των μαθημάτων για την επόμενη ημέρα	47,5	17,2	19,9
Άλλο	16,2	2,5	2,9
ΣΥΝΟΛΟ	-	86,4	100,0
ΔΓ/ ΔΑ	-	13,6	
ΣΥΝΟΛΟ	100,0	100,0	

EΚ22. Μπορείτε να μας πείτε, ποια από τα παρακάτω μαθήματα και δραστηριότητες παρέχονται σήμερα από το Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο στους μαθητές σας;

		ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΣΥΝΟΛΟ
Θεατρική αγωγή	N	67	90	157
	%	42,7	57,3	100,0
Μουσική	N	96	64	160
	%	60,0	40,0	100,0
Αγγλικά	N	180	12	192
	%	93,8	6,3	100,0
Χορός	N	97	62	159
	%	61,0	39,0	100,0
Πληροφορική	N	155	24	179
	%	86,6	13,4	100,0
Αθλητικές δραστηριότητες	N	180	9	189
	%	95,2	4,8	100,0
Εικαστικά	N	84	68	152
	%	55,3	44,7	100,0
Προετοιμασία των μαθημάτων για την επόμενη ημέρα	N	194	-	194
	%	100,0	-	100,0

ΕΚ23. Μπορείτε να μας πείτε, αν η διάρκεια των μαθημάτων και των δραστηριοτήτων που παρέχονται από το Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο, στους μαθητές σας, είναι μεγάλη, κανονική ή μικρή;

		ΜΕΓΑΛΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ	ΚΑΝΟΝΙΚΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ	ΜΙΚΡΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ	ΣΥΝΟΛΟ
Θεατρική αγωγή	N	1	53	22	76
	%	1,3	69,7	28,9	100,0
Μουσική	N	2	74	20	96
	%	2,1	77,1	20,8	100,0
Αγγλικά	N	13	150	16	179
	%	7,3	83,8	8,9	100,0
Χορός	N	1	78	22	101
	%	1,0	77,2	21,8	100,0
Πληροφορική	N	8	116	33	157
	%	5,1	73,9	21,0	100,0
Αθλητικές δραστηριότητες	N	18	132	28	178
	%	10,1	74,2	15,7	100,0
Εικαστικά	N	5	63	25	93
	%	5,4	67,7	26,9	100,0
Προετοιμασία των μαθημάτων για την επόμενη ημέρα	N	31	127	29	187
	%	16,6	67,9	15,5	100,0

ΕΚ24. Νομίζετε ότι πρέπει να συμπεριληφθούν και άλλες δραστηριότητες στο Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο;

		(N=198) % των ερωτώμενων	% των αποκρινόμενων
	ΝΑΙ	20,7	21,7
	ΟΧΙ	74,7	78,3
	ΣΥΝΟΛΟ	95,5	100,0
	ΔΓ/ ΔΑ	4,5	
	ΣΥΝΟΛΟ	100,0	

ΕΚ25. Ποιος, κατά τη γνώμη σας, πρέπει να διδάσκει τα μαθήματα και να υλοποιεί τις σχετικές δραστηριότητες στο Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο: Οι ίδιοι οι δάσκαλοι του σχολείου;

	(N= 198) % των ερωτώμενων	% των αποκρινόμενων
ΝΑΙ	61,6	82,4
ΟΧΙ	13,1	17,6
ΣΥΝΟΛΟ	74,7	100,0
ΔΓ/ ΔΑ	25,3	
ΣΥΝΟΛΟ	100,0	

ΕΚ26. Ποιος, κατά τη γνώμη σας, πρέπει να διδάσκει τα μαθήματα και να υλοποιεί τις σχετικές δραστηριότητες στο Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο: Ειδικότητες που υπηρετούν στο σχολείο;

	(N= 198) % των ερωτώμενων	% των αποκρινόμενων
ΝΑΙ	65,2	90,2
ΟΧΙ	7,1	9,8
ΣΥΝΟΛΟ	72,2	100,0
ΔΓ/ ΔΑ	27,8	
ΣΥΝΟΛΟ	100,0	

**ΕΚ27. Ποιος, κατά τη γνώμη σας, πρέπει να διδάσκει τα μαθήματα και να υλοποιεί τις σχετικές δραστηριότητες στο Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο:
Ωρομίσθιοι εκπαιδευτικοί;**

	(N=198) % των ερωτώμενων	% των αποκρινόμενων
ΝΑΙ	43,4	60,1
ΟΧΙ	28,8	39,9
ΣΥΝΟΛΟ	72,2	100,0
ΔΓ/ ΔΑ	27,8	
ΣΥΝΟΛΟ	100,0	

**ΕΚ28. Νομίζετε ότι είναι απαραίτητη η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών,
αναφορικά με την οργάνωση και λειτουργία του Ολοήμερου
Δημοτικού Σχολείου;**

	(N=198) % των ερωτώμενων	% των αποκρινόμενων
ΝΑΙ	91,4	92,3
ΟΧΙ	7,6	7,7
ΣΥΝΟΛΟ	99,0	100,0
ΔΓ/ ΔΑ	1,0	
ΣΥΝΟΛΟ	100,0	

**ΕΚ29. Θεωρείτε ότι είναι επαρκής η επιμόρφωσή σας ως εκπαιδευτικού σε
 ζητήματα που αφορούν το Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο;**
 (Κλίμακα 1-10 όπου 1: ανεπαρκής επιμόρφωση, 10: πλήρης επιμόρφωση)

ΚΛΙΜΑΚΑ 1-10	(N=198) % των ερωτώμενων	% των αποκρινόμενων
1	5,6	5,7
2	3,5	3,6
3	4,0	4,1
4	4,5	4,6
5	10,1	10,3
6	12,6	12,9
7	16,2	16,5
8	28,3	28,9
9	9,1	9,3
10	4,0	4,1
ΣΥΝΟΛΟ	98,0	100,0
ΔΓ/ ΔΑ	2,0	
ΣΥΝΟΛΟ	100,0	
ΜΕΣΗ ΤΙΜΗ: 6,44		

ΕΚ30. Νομίζετε ότι πρέπει να ισχύουν διαφορετικά κριτήρια για την επιλογή των Εκπαιδευτικών που θα διδάσκουν στο Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο;

		(N=198) % των ερωτώμενων	% των αποκρινόμενων
	ΝΑΙ	16,2	16,8
	ΟΧΙ	80,3	83,2
	ΣΥΝΟΛΟ	96,5	100,0
	ΔΓ/ ΔΑ	3,5	
	ΣΥΝΟΛΟ	100,0	

ΕΚ31. Ποια από τα παρακάτω, κατά τη γνώμη σας, είναι τα δύο (2) πιο σημαντικά προβλήματα όσον αφορά το εκπαιδευτικό προσωπικό του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου;

	ΠΡΩΤΟ ΠΙΟ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ πρόβλημα		ΔΕΥΤΕΡΟ ΠΙΟ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ πρόβλημα	
	(N=198) % των ερωτώμενων	% των αποκρινόμενων	(N=198) % των ερωτώμενων	% των αποκρινόμενων
Η απουσία κατάλληλης επιμόρφωσης των δασκάλων για το Ολοήμερο	18,2	18,5	20,2	23,7
Η μη έγκαιρη πρόσληψη του εκπαιδευτικού προσωπικού	59,1	60,0	17,2	20,1
Η εναλλαγή του εκπαιδευτικού προσωπικού	4,0	4,1	15,2	17,8
Το περιορισμένο ενδιαφέρον του διευθυντή του Ολοήμερου Δημοτικού	1,5	1,5	2,0	2,4
Η ελλιπής οργάνωση του προγράμματος σπουδών	6,6	6,7	28,8	33,7
Άλλο	9,1	9,2	2,0	2,4
ΣΥΝΟΛΟ	98,5	100,0	85,4	100,0
ΔΓ/ΔΑ	1,5		14,6	-
ΣΥΝΟΛΟ			100,0	

EΚ32. Πώς κρίνετε, γενικά, τη συνεργασία με τους γονείς των μαθητών σας;

	(N=198) % των ερωτώμενων	% των αποκρινόμενων
Πολύ καλή	31,8	32,1
Καλή	40,4	40,8
Ούτε καλή, ούτε κακή	18,7	18,9
Σχεδόν αδύνατη	7,1	7,1
Αδύνατη	1,0	1,0
ΣΥΝΟΛΟ	99,0	100,0
ΔΓ/ ΔΑ	1,0	
ΣΥΝΟΛΟ	100,0	

EΚ33. Οι γονείς των μαθητών διευκολύνουν την άσκηση του ρόλου σας ως εκπαιδευτικού;

	(N=198) % των ερωτώμενων	% των αποκρινόμενων
Πολύ	21,2	21,4
Αρκετά	52,0	52,6
Λίγο	19,7	19,9
Καθόλου	6,1	6,1
ΣΥΝΟΛΟ	99,0	100,0
ΔΓ/ ΔΑ	1,0	
ΣΥΝΟΛΟ	100,0	

**ΕΚ34. Σε ποιο βαθμό είστε ικανοποιημένος μ' αυτά που προσφέρετε
 παιδαγωγικά στους μαθητές σας;**

(Κλίμακα 1-10 όπου 1: καθόλου ικανοποιημένος, 10: πλήρως ικανοποιημένος)

ΚΛΙΜΑΚΑ 1-10	(N=198) % των ερωτώμενων	% των αποκρινόμενων
2	1,0	1,0
3	,5	,5
4	2,0	2,1
5	5,1	5,1
6	5,1	5,1
7	20,7	21,0
8	35,9	36,4
9	18,7	19,0
10	9,6	9,7
ΣΥΝΟΛΟ	98,5	100,0
ΔΓ/ ΔΑ	1,5	
ΣΥΝΟΛΟ	100,0	
ΜΕΣΗ ΤΙΜΗ: 7,75		

EΚ35. Σύμφωνα με τα επικοινωνιακά μηνύματα που παίρνετε από τους μαθητές σας που φοιτούν στο Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο, μπορείτε να διατυπώσετε, αν:

		ΠΟΛΥ	ΑΡΚΕΤΑ	ΛΙΓΟ	ΚΑΘΟΛΟΥ	ΣΥΝΟΛΟ
Είναι ευχαριστημένα από τις δραστηριότητες του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου	N	54	130	10	-	194
	%	27,8	67,0	5,2	-	100,0
Είναι ευχαριστημένα από την προετοιμασία των μαθημάτων της επόμενης ημέρας	N	81	106	7	-	194
	%	41,8	54,6	3,6	-	100,0
Είναι ευχαριστημένα από το παιδαγωγικό κλίμα του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου	N	71	111	11	-	193
	%	36,8	57,5	5,7	-	100,0
Επιστρέφουν κουρασμένα από το Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο	N	34	56	95	10	195
	%	17,4	28,7	48,7	5,1	100,0
Είναι ευχαριστημένα, γενικά, από τη συμμετοχή τους στο Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο	N	76	110	10	-	196
	%	38,8	56,1	5,1	-	100,0

ΕΚ36. Ποιοι μαθητές παρακολουθούν, κυρίως, το πρόγραμμα του Ολοήμερο Δημοτικού Σχολείου, στο οποίο εργάζεστε;

	(N=198) % των ερωτώμενων	% των αποκρινόμενων
Μαθητές υψηλής επίδοσης	2,5	2,8
Μαθητές μέτριας επίδοσης	76,3	83,4
Μαθητές χαμηλής επίδοσης	12,6	13,8
ΣΥΝΟΛΟ	91,4	100,0
ΔΓ/ ΔΑ	8,6	
ΣΥΝΟΛΟ	100,0	

ΕΚ37. Νομίζετε ότι το Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο καλύπτει τις αδυναμίες σε μαθητές που προέρχονται από κοινωνικά μειονεκτούσες ομάδες;

	(N=198) % των ερωτώμενων	% των αποκρινόμενων
Πολύ	21,2	21,6
Αρκετά	55,1	56,2
Λίγο	20,2	20,6
Καθόλου	1,5	1,5
ΣΥΝΟΛΟ	98,0	100,0
ΔΓ/ ΔΑ	2,0	
ΣΥΝΟΛΟ	100,0	

ΕΚ38. Το Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο, κατά τη γνώμη σας, ενισχύει τη συνεργασία των μαθητών με διαφορετικά πολιτισμικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά;

	(N=198) % των ερωτώμενων	% των αποκρινόμενων
Πολύ	27,8	27,9
Αρκετά	63,1	63,5
Λίγο	7,6	7,6
Καθόλου	1,0	1,0
ΣΥΝΟΛΟ	99,5	100,0
ΔΓ/ ΔΑ	,5	
ΣΥΝΟΛΟ	100,0	

ΕΚ39. Νομίζετε ότι τα Ολοήμερα Δημοτικά Σχολεία που λειτουργούν σήμερα:

	(N=198) % των ερωτώμενων	% των αποκρινόμενων
Επαρκούν στον αριθμό	6,6	6,8
Είναι αναγκαίο να δημιουργηθούν περισσότερα	8,1	8,4
Είναι αναγκαίο να γενικευθεί συνοδικά ο θεσμός	33,3	34,6
Είναι αναγκαίο να καθιερωθεί ένας νέος τύπος Ολοήμερου Δημοτικού	48,5	50,3
ΣΥΝΟΛΟ	96,5	100,0
ΔΓ/ ΔΑ	3,5	
ΣΥΝΟΛΟ	100,0	

ΕΚ40. Ο θεσμός του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου θεωρείτε ότι ενισχύεται ή αποδυναμώνεται από τους φορείς υλοποίησής του;

		Ενισχύεται	Αποδυναμώνεται	ΣΥΝΟΛΟ
ΥΠ.Ε.Π.Θ.	N	75	97	172
	%	43,6	56,4	100,0
Περιφερειακές Διευθύνσεις Εκπαίδευσης	N	89	70	159
	%	56,0	44,0	100,0
Διευθύνσεις Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης	N	111	55	166
	%	66,9	33,1	100,0
Σχολικοί Σύμβουλοι	N	122	37	159
	%	76,7	23,3	100,0
Διευθυντές Ολοήμερων Δημοτικών Σχολείων	N	167	7	174
	%	96,0	4,0	100,0
Εκπαιδευτικοί Ολοήμερων Δημοτικών Σχολείων	N	173	5	178
	%	97,2	2,8	100,0

ΕΚ41. Από τη συνολική εμπειρία σας, τι άποψη έχετε σχηματίσει, αναφορικά με την αποτελεσματικότητα του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου;

		(N=198) % των ερωτώμενων	% των αποκρινόμενων
	Πολύ θετική	15,2	15,2
	Θετική	58,1	58,4
	Ούτε θετική, ούτε αρνητική	21,7	21,8
	Αρνητική	4,0	4,1
	Πολύ αρνητική	,5	,5
	ΣΥΝΟΛΟ	99,5	100,0
	ΔΓ/ ΔΑ	,5	
	ΣΥΝΟΛΟ	100,0	

**ΕΚ42. Τελικά και συνοδικά, θέλετε να συνεχίσει να λειτουργεί το Ολοήμερο
Δημοτικό Σχολείο;**

		(N=198) % των ερωτώμενων	% των αποκρινόμενων
	ΝΑΙ	98,0	98,5
	ΟΧΙ	1,5	1,5
	ΣΥΝΟΛΟ	99,5	100,0
	ΔΓ/ ΔΑ	,5	
	ΣΥΝΟΛΟ	100,0	

ΑΤΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ

ΕΚ43. Φύλο του ερωτώμενου:

	(N=198) % των ερωτώμενων	% των αποκρινόμενων
Άνδρας	42,4	42,9
Γυναίκα	56,6	57,1
ΣΥΝΟΛΟ	99,0	100,0
ΔΓ/ ΔΑ	1,0	
ΣΥΝΟΛΟ	100,0	

ΕΚ44. Ηλικία του ερωτώμενου:

	(N=198) % των ερωτώμενων
22-30 ετών	20,7
31-40 ετών	30,8
41-50 ετών	36,9
51-60 ετών	11,6
ΣΥΝΟΛΟ	100,0

ΕΚ45. Έτη υπηρεσίας:

		(N=198) % των ερωτώμενων	% των αποκρινόμενων
	1 - 5	31,3	31,5
	6 - 10	16,2	16,2
	11 - 15	14,6	14,7
	16 - 20	11,1	11,2
	21 - 25	12,1	12,2
	26 - 30	8,1	8,1
	31 - 35	6,1	6,1
	ΣΥΝΟΛΟ	99,5	100,0
	ΔΓ/ ΔΑ	,5	
	ΣΥΝΟΛΟ	100,0	

ΕΚ46. Ποιες είναι οι βασικές σας σπουδές;

		(N=198) % των ερωτώμενων	% των αποκρινόμενων
	Παιδαγωγική Ακαδημία (2ετής φοίτηση)	52,5	60,5
	Παιδαγωγικό Τμήμα (4ετής φοίτηση)	34,3	39,5
	ΣΥΝΟΛΟ	86,9	100,0
	ΔΓ/ΔΑ	13,1	
	ΣΥΝΟΛΟ	100,0	

EΚ 47. Έχετε αποκτήσει επιπρόσθετους τίτλους σπουδών;

	(N=198) % των ερωτώμενων	% των αποκρινόμενων
ΝΑΙ	51,0	56,4
ΟΧΙ	39,4	43,6
ΣΥΝΟΛΟ	90,4	100,0
ΔΓ/ ΔΑ	9,6	
ΣΥΝΟΛΟ	100,0	

EΚ48. Ποιούς από τους παρακάτω επιπρόσθετους τίτλους σπουδών έχετε αποκτήσει;

	Αριθμός Απαντήσεων	% επί των απαντήσεων	(N=101) % επί των ερωτώμενων
Μονοετής επιμόρφωση (ΣΕΛΔΕ)	8	6,0	7,9
Εξομοίωση πτυχίου (για απόφοιτους Ακαδημίας)	59	44,0	58,4
Πτυχίο Τ.Ε.Ι. ή Ανώτερης Σχοής	11	8,2	10,9
Πτυχίο Α.Ε.Ι. άλλης Σχοής	22	16,4	21,8
Διδασκαλείο	11	8,2	10,9
Μεταπτυχιακό Δίπλωμα	12	9,0	11,9
Άλλο τι	11	8,2	10,9
ΣΥΝΟΛΟ	134	100,0	132,7

EΚ49. Το σχολείο, στο οποίο υπηρετείτε βρίσκεται σε περιοχή που μπορεί να χαρακτηριστεί ως:

	(N=198) % των ερωτώμενων	% των αποκρινόμενων
Αγροτική (χωριό μέχρι 2.000 κατοίκους)	40,9	41,5
Ημιαστική (κωμόπολη - μέχρι 10.000 κατοίκους)	14,6	14,9
Αστική (πόλη μέχρι 50.000 κατοίκους)	11,6	11,8
Αστική (πόλη μέχρι 100.000 κατοίκους)	11,1	11,3
Αστική (πόλη άνω των 100.000 κατοίκων)	20,2	20,5
ΣΥΝΟΛΟ	98,5	100,0
ΔΓ/ΔΑ	1,5	
ΣΥΝΟΛΟ	100,0	

EΚ50. Ποια είναι η οργανικότητα του σχολείου, στο οποίο υπηρετείτε;

	(N=198) % των ερωτώμενων	% των αποκρινόμενων
1 / θέσιο	2,0	2,2
2 / θέσιο	7,1	7,7
3 / θέσιο	3,0	3,3
4 / θέσιο	5,1	5,5
6 / θέσιο	30,3	33,1
7 / θέσιο	3,0	3,3
8 / θέσιο	3,5	3,9
9 / θέσιο	1,0	1,1

	10 / θέσιο	2,5	2,8
	11 / θέσιο	1,5	1,7
	12 / θέσιο και άνω	32,3	35,4
	ΣΥΝΟΛΟ	91,4	100,0
	ΔΓ/ ΔΑ	8,6	
	ΣΥΝΟΛΟ	100,0	

EK51. Στο σχολείο που υπηρετείτε έχετε θέση:

	(N=198) % των ερωτώμενων	% των αποκρινόμενων
Οργανική	52,0	53,6
Αποσπασμένος / -η	18,2	18,8
Αναπηρωτής /-τρια	11,1	11,5
Ωρομίσθιος /-ια	11,6	12,0
Στη διάθεση του Π.Υ.Σ.Π.Ε.	4,0	4,2
ΣΥΝΟΛΟ	97,0	100,0
ΔΓ/ ΔΑ	3,0	
ΣΥΝΟΛΟ	100,0	

ΕΚ52. Έχετε προϋπηρεσία σε τμήμα Ολοήμερου;

	(N= 198) % των ερωτώμενων	% των αποκρινόμενων
ΝΑΙ	65,2	67,9
ΟΧΙ	30,8	32,1
ΣΥΝΟΛΟ	96,0	100,0
ΔΓ/ ΔΑ	4,0	
ΣΥΝΟΛΟ	100,0	

ΕΚ53. Αν ΝΑΙ, πόσα χρόνια έχετε προϋπηρεσία σε τμήμα Ολοήμερου;

	(N= 129) % των ερωτώμενων
0	,8
1	25,6
2	23,3
3	26,4
4	12,4
5	4,7
6	3,1
7	2,3
8	1,6
ΣΥΝΟΛΟ	100,0

ISBN: 978-960-7402-35-6

Copyright INE/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ

Ιουλιανού 24, 104 34 Αθήνα

Τηλ.: 210 82 02 247, 210 82 02 239

Σελιδοποίηση - Εκτύπωση:

ΚΑΜΠΥΛΗ ADV.

Αντιγόνης 60 & Λένορμαν

Τηλ.: 210 5156820, Fax: 210 5156811

e-mail: info@kambili.gr